

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Ewaluacja zewnętrzna lokalnej strategii rozwoju

Lokalnej Grupy Działania „Pogórze Przemysko - Dynowskie”

connected_{ness}

Warszawa, 2022

1. Streszczenie najważniejszych wyników badania

1. Obszary problemowe wskazane w LSR obejmowały m.in.: niską aktywność społeczną mieszkańców, niewykorzystany potencjał turystyczny regionu, trudną sytuację osób reprezentujących grupy defaworyzowane, słabo rozwiniętą przedsiębiorczość mieszkańców.
2. Na podstawie wniosków płynących z diagnozy potrzeb, przeprowadzonych analiz, opracowania matrycy SWOT, konsultacji i innych metod partycypacyjnych opracowano następujące cele do realizacji w ramach LSR: I Cel ogólny -Rozwinięta przedsiębiorczość i wzrost zatrudnienia, II Cel ogólny - Poprawa jakości życia mieszkańców, III Cel ogólny - Wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego. Zarówno cele ogólne, jak i szczegółowe wydają się w pełni wpisywać w potrzeby mieszkańców regionu LGD „Pogórze Przemysko - Dynowskie”. Ich dobór wydaje się w pełni uzasadniony i adekwatny.
3. Jedną z najistotniejszych grup docelowych strategii stanowili mieszkańcy reprezentujący grupy defaworyzowane. Analizując specyfikę regionu autorzy LSR wyróżnili następujące grupy, które w ramach wdrażania LSR mogły liczyć na wsparcie: długotrwale bezrobotni, niepełnosprawni, nieposiadający kwalifikacji zawodowych, młodzież i osoby powyżej 50 r.ż. Wśród przedsięwzięć wpisujących się w realizację celów określonych w ramach strategii wyróżnić można liczne inicjatywy służące aktywizacji i wsparciu przedstawicieli grup defaworyzowanych.
4. W okresie pomiędzy marcem 2017 a sierpniem 2022 wprowadzono niewiele zmian do LSR. Czterokrotnie zmieniona została procedura (ogólna i/lub grantowa). Czterokrotnie aktualizowano LSR: w związku z koniecznością zmiany zapisów dotyczących partnera projektu, w związku z przewalutowaniem budżetu na euro oraz w związku z przyznaniem dodatkowych środków (tzw. „bonus”) za efektywne wdrażanie wskaźników. Pierwszy jak i drugi „bonus” wyniósł 11% budżetu podstawowego (590000 PLN). Istotną zmianą było zwiększenie budżetu na projekt współpracy, z 2 do 5, a następnie do 10%. Ważną zmianą dotyczyła również przyznania dodatkowych środków po wydłużeniu okresu wdrażania PROW, w wysokości 502 tyś euro.
5. W ramach konkursów zrealizowano 14 naborów. W odpowiedzi na nabory do konkursów złożono 132 wnioski (dane nie uwzględniają wniosków złożonych

w naborze przeprowadzonym w grudniu br.), spośród których wybrano 129, w efekcie czego podpisano 65 umów. Największym zainteresowaniem spośród konkursów cieszyły się nabory dotyczące wsparcia finansowego dla osób podejmujących działalność gospodarczą. Łącznie na wszystkie nabory w ramach tego przedsięwzięcia złożono 74 wnioski.

W ramach przedsięwzięć z obszaru projektów grantowych zorganizowano 6 naborów, w odpowiedzi na nie złożono 60 wniosków, spośród których wybrano 58, a następnie 57 z nich zwieńczono podpisaniem umowy. W ramach projektów grantowych najwięcej, czyli 53 wniosków złożono w odpowiedzi na nabory w ramach przedsięwzięć dotyczących wsparcia w zachowaniu dziedzictwa lokalnego.

6. Dane procentowe w odniesieniu do postępu rzeczowego, jak i finansowego oraz opinie przedstawicieli LGD wskazują jednoznacznie, że cele wyznaczone w ramach LSR są na oczekiwanym poziomie realizacji lub już zostały zrealizowane, co z dużym prawdopodobieństwem przyczyniło się do rozwoju gmin obszaru LGD „Pogórze Przemysko - Dynowskie” jak i do poprawy jakości życia jego mieszkańców.
7. Wybrane dane GUS dotyczące zmian zachodzących w regionie LGD „Pogórze Przemysko -Dynowskie” w latach 2015-2020 wskazują na poprawę niektórych wskaźników istotnych z perspektywy oceny efektów wdrożenia LSR. Czynniki, w obrębie których widoczny jest trend poprawy to m.in.: wzrost wskaźnika G, wzrost wydatków gmin, wzrost liczby osób zatrudnionych (w większości gmin), w tym zatrudnionych kobiet, spadek bezrobocia (w tym w grupie kobiet), dodatni bilans wzrostu liczby podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON oraz wzrost liczby osób prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym, spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej w większości gmin.
8. Mniej jednoznaczne dane (różnice pomiędzy gminami) lub brak poprawy czy nawet pogorszenie się sytuacji w regionie, według danych GUS dotyczy: obniżenia się liczby ludności w gminach, niekorzystnego trendu zmian w strukturze ludności w większości gmin regionu (zmniejszająca się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, przyrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym), niejednoznacznych dla całego obszaru danych na temat salda migracji oraz obniżenia się liczby obiektów turystycznych w regionie.
9. Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców LGD „Pogórze Przemysko - Dynowskie” na temat odczuwania poprawy sytuacji w regionie w obszarach: przedsiębiorczości, aktywizacji i kapitału społecznego oraz turystyki i rekreacji na przestrzeni ostatnich 5 lat wskazują, że część mieszkańców dostrzega

zmiany oraz poprawę sytuacji w wybranych aspektach. Uwagę zwraca natomiast duża grupa ankietowanych nie określająca jednoznacznie swoich odczuć (spora liczba wybieranych odpowiedzi „trudno powiedzieć” w odniesieniu do niemal każdego ze stwierdzeń).

10. Na chwilę obecną niemal wszystkie wskaźniki przypisane do działań komunikacyjnych zostały przekroczone, a w przypadku przeważającej ich części przekroczenia nastąpiły w latach ubiegłych. Wyniki te świadczą o dużej prężności i aktywności przedstawicieli biura LGD na rzecz promowania projektu, naborów, konkursów, jak i komunikacji z mieszkańcami w celu ich aktywizacji i włączenia w tę inicjatywę.
11. Stowarzyszenie LGD „Pogórze Przemysko - Dynowskie” było partnerem w trzech realizowanych projektach współpracy. Pierwszym z nich była budowa sieci infrastruktury rekreacyjnej przeprowadzona we współpracy z 3 partnerami krajowymi. Drugim był projekt międzynarodowy promujący lokalne produkty i obszary 4 partnerów (w tym 3 LGD krajowe i 1 LGD węgierski). Trzecim realizowanym aktualnie projektem współpracy z partnerem krajowym jest inicjatywa „Produkty lokalne akcenty nadające smak regionom”. Wszystkie projekty wpisują się w cele LSR, a ich realizacja przyniosła i przynosi wiele korzyści dla mieszkańców regionu.
12. Poza RLKS zrealizowano 8 projektów. Są one zróżnicowane i stanowią ciekawą ofertę dla mieszkańców regionu. Ich tematyka obejmowała działania aktywizujące dzieci, młodzież, działania edukujące, działania aktywizujące mieszkańców. Organizowano m.in. warsztaty, wyjazdy, budowę wiosek tematycznych. Jak wskazują pracownicy biura LGD wszystkie projekty stanowiły ciekawą inicjatywę wpisującą się w lokalne potrzeby mieszkańców. Jeśli będzie możliwość kontynuowania takich i podobnych działań na pewno w opinii przedstawicieli biura LGD warto się w nie zaangażować.
13. Odnosząc się do różnorodnych etapów współpracy beneficjentów z biurem LGD ankietowani wysoko oceniali pomoc otrzymaną ze strony biura. Zdecydowana większość beneficjentów uważa, że zarówno na etapie składania wniosków, jak i realizacji operacji oraz jej rozliczenia wsparcie udzielone przez LGD spełniało oczekiwania, udzielane porady były przydatne a przygotowanie merytoryczne doradców było odpowiednie.

2. Spis treści

1. Streszczenie najważniejszych wyników badania	2
2. Spis treści	5
3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji	6
4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania	8
5. Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.	10
5.1. Ocena LSR	10
Ogólna prezentacja obszaru	10
Przedsiębiorczość	16
Organizacje pozarządowe	21
Grupy defaworyzowane	21
Turystyka	28
Opis celów strategii	29
5.2. Realizacja celów strategii	31
5.3. Realizacja planu działania (budżet)	45
5.4. Projekty współpracy	52
5.5. Projekty poza RLKS	64
5.6. Działalność biura LGD	67
6. Odpowiedzi na pytania badawcze	81
6.1. Ocena wpływu na główny cel LSR	81
6.2. Ocena wpływu na kapitał społeczny	81
6.3. Przedsiębiorczość	82
6.4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe	83
6.5. Grupy defaworyzowane	83
6.6. Innowacyjność	84
6.7. Projekty współpracy	84
6.8. Ocena funkcjonowania LGD	84
6.9. Ocena procesu wdrażania	85
6.10. Wartość dodana podejścia LEADER	86
7. Podsumowanie. Wnioski i rekomendacje	87
8. Spis tabel i wykresów	90
9. Aneksy tworzone w toku realizacji badania	92

3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji

Raport jest efektem badania ewaluacyjnego przeprowadzonego przez Spółkę Conectedness przy merytorycznym wsparciu Fundacji Socjometr. Przedmiotem badania była ewaluacja procesu wdrażania Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność prowadzonego przez Lokalną Grupę Działania w okresie programowania Unii Europejskiej 2014-2020.

Spółka Conectedness jest podmiotem, który specjalizuje się między innymi w przygotowywaniu dokumentów ewaluacyjnych i strategicznych, natomiast Fundacja Socjometr jest niezależnym podmiotem specjalizującym się w badaniach społecznych, który spełnia wymogi stawiane ewaluatorom zewnętrznym określone w Wytycznych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nr 10/1/2022 w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Głównym celem badania ewaluacyjnego było zgromadzenie szerokiego zestawu danych, które pozwalają na wszechstronną ocenę całego procesu przygotowania i wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. Kluczową kwestią jest tu z całą pewnością odpowiedź na pytanie czy oceniany dokument strategiczny trafnie diagnozował potrzeby mieszkańców obszaru LGD oraz jego potencjał rozwojowy. Na tej podstawie możliwe jest formułowanie wniosków na temat zakresu ewentualnego wpływu Lokalnej Grupy Działania na rozwój lokalnej społeczności.

Szczegółowe cele badania zostały sformułowane na podstawie wspomnianych powyżej Wytycznych wydanych w 2017 roku przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Skupiały się one w kilku obszarach tematycznych, w ramach których postawiono pytania badawcze.

Obszary badań oraz przypisane do nich pytania badawcze:

1. Ocena wpływu na główny cel LSR
 - a. Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?
2. Ocena wpływu na kapitał społeczny
 - a. Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
 - b. W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?
3. Przedsiębiorczość
 - a. W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?

- b. Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?
- 4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe
 - a. W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
 - b. W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?
- 5. Grupy defaworyzowane
 - a. Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
 - b. Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
 - c. Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?
- 6. Innowacyjność
 - a. W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
 - b. Jakie można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?
- 7. Projekty współpracy
 - a. Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?
 - b. Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?
- 8. Ocena funkcjonowania LGD
 - a. Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?
 - b. Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
 - c. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?
- 9. Ocena procesu wdrażania
 - a. Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem?
 - b. Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów?
 - c. Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)?
 - d. Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?
- 10. Wartość dodana podejścia LEADER
 - a. Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie?
 - b. Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany?
 - c. Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?

- d. Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

Szczegółowe obszary działań, które były poddawane ocenie:

1. Działalność biura LGD, w tym w szczególności jakość i efektywność świadczonego doradztwa dla wnioskodawców (rzeczywistych i potencjalnych) oraz beneficjentów.
2. Realizacja planu komunikacji, rozpoznawalność LGD, wymiana informacji z mieszkańcami obszaru oraz jakość podejmowanych działań komunikacyjnych.
3. Realizacja rzeczowo-finansowa Lokalnej Strategii Rozwoju.
4. Funkcjonowanie organów LGD.
5. Działania na rzecz aktywizacji społeczności lokalnej oraz włączenia społecznego (w szczególności wsparcie udzielone przedstawicielom grupy defaworyzowanej).
6. Działania LGD w zakresie rozwoju przedsiębiorczości oraz turystyki i dziedzictwa kulturowego.
7. Promowanie innowacyjności na obszarze objętym LSR.
8. Realizacja projektów współpracy.

4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania

Badanie ewaluacyjne zostało przeprowadzone w pierwszej połowie 2022 roku. W jego ramach poddano analizie dwie grupy danych:

1. Dane zastane, w tym:
 - a. dane ze statystyk publicznych,
 - b. dane gromadzone przez Lokalną Grupę Działania w ramach monitoringu,
2. Dane wywołane, w tym:
 - b. dane zebrane za pomocą technik jakościowych,
 - c. dane zebrane za pomocą technik ilościowych.

Dane pochodzące ze statystyk publicznych dostarczyły wysoce obiektywnych informacji na temat zmian na obszarze LGD, które dokonały się w okresie realizacji ocenianej Strategii RLKS. Dane te dotyczyły między innymi zjawisk demograficznych, rynku pracy, lokalnej gospodarki oraz sytuacji społecznej. Wszystkie te dane zostały zaprezentowane w tabelach lub na wykresach. Szczegółowy wykaz ilustracji zawartych w raporcie, który umieszczony jest na jego końcu pozwala na szybkie zapoznanie się z zakresem poddanych analizie danych, które pochodziły z Głównego Urzędu Statystycznego.

Lokalne Grupy Działania gromadzą istotne dane na temat procesu wdrażania Strategii RLKS, które musiały być poddane analizie. Wśród tych danych należy wskazać w szczególności informacje o prowadzonych naborach, dane o postępie rzeczowo-

finansowym, wskaźniki realizacji planu komunikacji oraz dane dotyczące doradztwa. Analiza tej kategorii danych zastanych pozwoliła na ocenę skuteczności działań prowadzonych przez LGD oraz wskazała, w których obszarach działalność LGD pokrywała się ze zmianami na obszarze objętym LSR sugerowanymi przez wyniki analizy danych pochodzących z GUS.

Badacze przeprowadzili również badania jakościowe. Obejmowały one wywiady z pracownikami LGD oraz wywiady z przedstawicielami jego organów – Zarządu i organu decyzyjnego (Rady). Rozmowy te odegrały istotną rolę w procesie powstawania raportu. Pozwoliły one na pogłębienie wiedzy na temat przebiegu procesu wdrażania LSR, rozpoznanie problemów pojawiających się w jego trakcie oraz sposobu reagowania na nie przez przedstawicieli Lokalnej Grupy Działania.

W ramach ewaluacji zewnętrznej zbierano także dane ilościowe. Przygotowano dwa kwestionariusze ankiety. Pierwszy z nich kierowany był do mieszkańców obszaru objętego Strategią RLKS, a drugi do beneficjentów wsparcia osób i przedstawicieli organizacji, które realizowały operacje w ramach jej wdrażania. Zastosowano technikę CAWI (*computer-assisted web interview*), co oznacza, że ankieta przeprowadzona została za pomocą platformy internetowej. Za dystrybucję linka do ankiety odpowiedzialni byli pracownicy Lokalnej Grupy Działania.

5. Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.

5.1. Ocena LSR

Ogólna prezentacja obszaru

Lokalna Grupa Działania „Pogórze Przemysko - Dynowskie” swoim działaniem obejmuje gminy położone w pięciu powiatach województwa podkarpackiego. Dwie gminy są częścią powiatu przemyskiego: Gmina Dubiecko i Gmina Krzywcza, dwie kolejne są częścią powiatu rzeszowskiego: Gmina Dynów i Miasto Dynów. W obszarze LGD jest również jedna gmina powiatu łańcuckiego - Gmina Markowa i jedna gmina powiatu jarosławskiego – Gmina Rokietnica oraz jedna gmina powiatu przeworskiego – Gmina Jawornik Polski. Szczegóły obrazuje poniżej zamieszczona mapa.

Rysunek 1 Mapa obszaru LGD; źródło: LSR

Obszar działania Lokalnej Grupy Działania „Pogórze Przemysko - Dynowskie” jest obszarem spójnym przestrzennie w kontekście geograficznym (każda para gmin pozostaje w bezpośrednim lub przynajmniej w dalszym sąsiedztwie). W granicach obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju występuje 1 miasto (Dynów) o liczbie mieszkańców nie

przekraczającej 20 tys. Obszar objęty Lokalną Strategią Rozwoju zajmuje łączną powierzchnię 581 km², co stanowi 3,25% ogólnej powierzchni województwa podkarpackiego. W skład Lokalnej Grupy Działania „Pogórze Przemysko-Dynowskie” wchodzi: gmina miejska: Dynów oraz gminy wiejskie: Krzywca, Dubiecko, Dynów, Markowa, Jawornik Polski i Rokietnica, które zamieszkuje łącznie 43 152 osoby dając gęstość zaludnienia na poziomie 74 osób na km².

W celu zobrazowania jak zaludnienie zmieniało się na terenie objętym LSR na przestrzeni lat 2015-2020 warto przeanalizować dane GUS zawarte w poniższej tabeli. Niestety trend zmian w regionie nie przedstawia się korzystnie. W każdej z gmin w opisywanym okresie ubyło ludności. Największy spadek dotyczył gminy Dubiecko, w której liczba ludności sukcesywnie malała a łącznie w ciągu 5 lat ubyło w niej 408 osób. Spośród wszystkich gmin najmniejsze spadki dotyczyły gminy Dynów Miasto, w której w przeciągu 5 lat ubyło 90 mieszkańców.

Ludność w gminach wchodzących w skład LGD						
Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Rokietnica (2)	4 375	4 375	4 376	4 363	4 349	4 261
Markowa (2)	6 535	6 550	6 528	6 504	6 481	6 399
Dubiecko (2)	9 348	9 310	9 277	9 241	9 143	8 940
Krzywca (2)	4 882	4 910	4 924	4 857	4 820	4 605
Jawornik Polski (2)	4 509	4 486	4 475	4 465	4 456	4 329
Dynów miasto	6 168	6 180	6 146	6 138	6 120	6 078
Dynów obszar wiejski	6 966	6 949	6 912	6 941	6 893	6 736

Tabela 1 Ludność w gminach wchodzących w skład LGD; źródło: dane GUS

Istotną kwestią obrazującą sytuację w regionie są dochody gmin. Wyrazem zdolności dochodowej gmin jest wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie, czyli tzw. wskaźnik G, stanowiący podstawę do wyliczenia rocznych kwot części wyrównawczej subwencji ogólnej i wpłat. Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wskaźnik G dla każdej gminy oblicza się dzieląc kwotę dochodów podatkowych (z tytułu podatku od nieruchomości, podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od środków transportowych, podatku od czynności cywilnoprawnych, podatku od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej, wpływów z opłaty skarbowej,

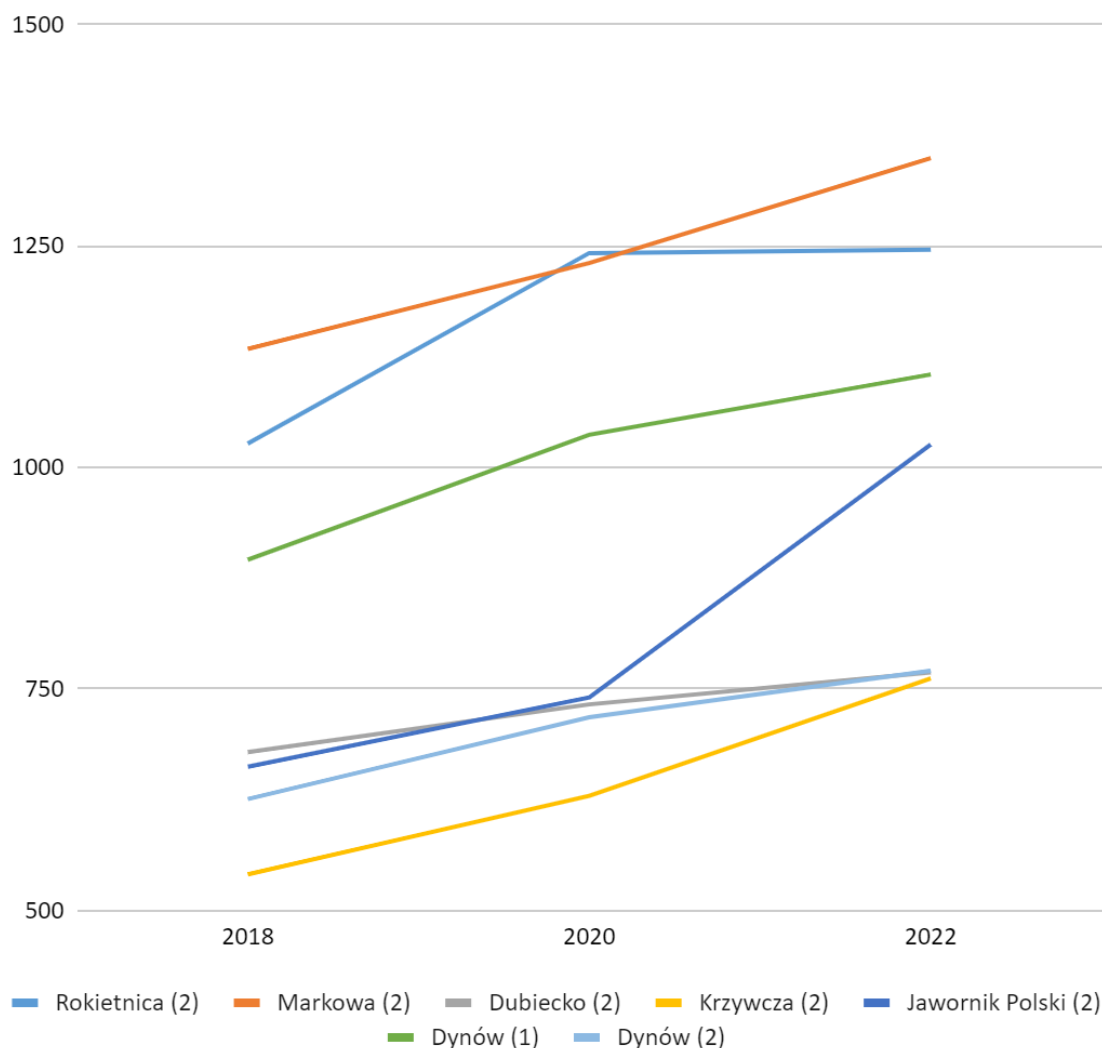
wpływów z opłaty eksploatacyjnej, udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych) za rok poprzedzający rok bazowy przez liczbę mieszkańców gminy.

W poniższej tabeli oraz na wykresie można zaobserwować korzystny trend wzrostów wskaźnika g w każdej z gmin regionu LGD „Pogórze Przemysko - Dynowskie” w latach 2018 - 2022. Największy wzrost nastąpił w gminie Jawornik Polski, przekraczając 363 PLN, natomiast wartości wskaźnika g w ramach tej gminy plasowały się pośrodku pomiędzy pozostałymi gminami. Najwyższe wartości wskaźnika g spośród wszystkich gmin odnotowywano niemal rokrocznie w gminie Markowa a najniższe w gminie Krzywca.

Wskaźniki G dla gmin wchodzących w skład LGD			
	2018	2020	2022
Rokietnica (2)	1026,73	1241,81	1245,54
Markowa (2)	1133,59	1230,59	1348,91
Dubiecko (2)	678,75	732,55	768,61
Krzywca (2)	540,86	629,34	761,95
Jawornik Polski (2)	662,15	740,41	1025,73
Dynów miasto	895,92	1 036,82	1 104,81
Dynów obszar wiejski	625,73	718,02	770,55

Tabela 2 Wskaźniki G dla gmin wchodzących w skład LGD; źródło: dane GUS

Wskaźniki G dla gmin wchodzących w skład LGD

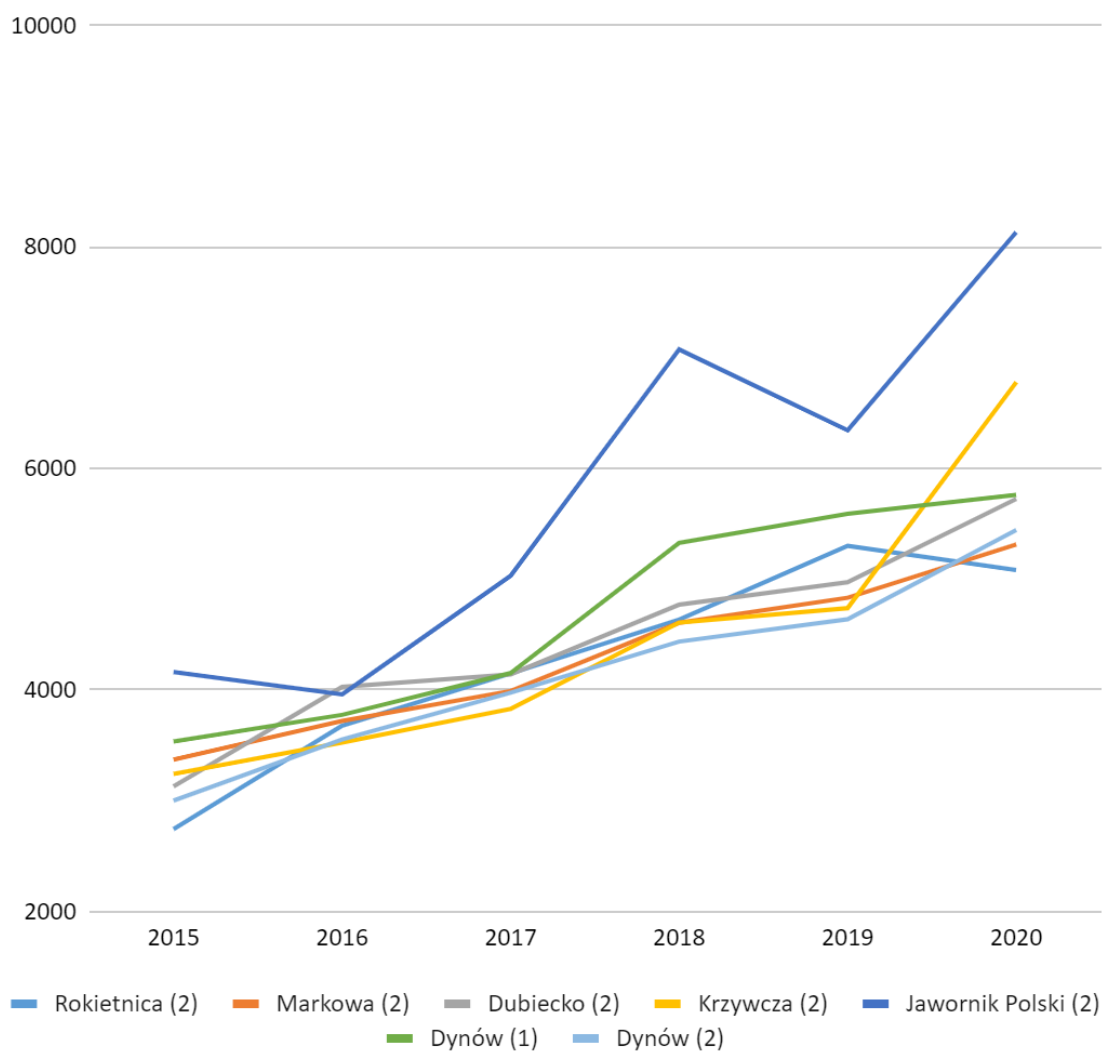
Wykres 1 Wskaźniki G dla gmin wchodzących w skład LGD; źródło: dane GUS

Kolejnym tematem wartym analizy jest wskaźnik wydatków gmin na 1 mieszkańca i jego zmiany w okresie 2015-2020. Podobnie jak w przypadku wskaźnika g, wydatki gminy na 1 mieszkańca wzrosły w każdej z gmin w porównaniu do roku 2015. Wydatki wzrosły najintensywniej w porównaniu do innych gmin w gminie Jawornik Polski. Wzrost ten wyniósł blisko 4000 PLN. Dostyć intensywny wzrost, szczególnie na przestrzeni lat 2019-2020 nastąpił również w gminie Krzywca. Trend wzrostowy dotyczył każdej z gmin. Najmniejszy wzrost odnotowała gmina Markowa. Gmina Jawornik Polski wypada najlepiej pod kątem tego wskaźnika niemal w każdym roku pomiędzy latami 2015 a 2020. Szczegóły obrazują poniższe tabela oraz wykres.

Wydatki gmin na 1 mieszkańca						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Rokietnica (2)	2 743,83	3 678,41	4 148,67	4 633,96	5 300,16	5 082,92
Markowa (2)	3 370,59	3 719,44	3 989,72	4 606,78	4 831,85	5 313,42
Dubiecko (2)	3 128,98	4 027,68	4 140,80	4 769,15	4 971,31	5 724,90
Krzywcza (2)	3 241,59	3 524,00	3 828,98	4 607,73	4 738,27	6 777,38
Jawornik Polski (2)	4 161,37	3 960,68	5 029,67	7 072,98	6 342,91	8 131,56
Dynów miasto	3 534,80	3 775,05	4 151,52	5 327,32	5 589,28	5 759,79
Dynów obszar wiejski	3 001,00	3 553,27	3 975,78	4 436,46	4 636,88	5 443,05

Tabela 3 Wydatki gmin na 1 mieszkańca, źródło: dane GUS

Wydatki gminy na 1 mieszkańca

Wykres 2 Wydatki gmin na 1 mieszkańca, źródło: dane GUS

W poniższej tabeli zawarte są różnego rodzaju dane na temat sytuacji w gminach obszaru LGD „Pogórze Przemysko -Dynowskie” w roku 2020. Z przedstawionych informacji wynika, że gmina Jawornik Polski wypadła najlepiej pomiędzy pozostałymi gminami pod kątem dwóch wskaźników: Środki w dochodach budżetu gminy na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych na 1 mieszkańca oraz wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca. Warto podkreślić, że w obydwu przypadkach różnica pomiędzy gminą Jawornik Polski a pozostałymi była spora. Na drugim biegunie w ramach tych wskaźników znajdowały się odpowiednio gminy Markowa i Rokietnica. Gmina Rokietnica wypadła najstaniej również w kontekście liczby podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności – wskaźnik ten wynosił 460. Dla porównania najlepiej pod kątem tego wskaźnika wypadła gmina Dynów Miasto osiągając poziom wskaźnika wynoszący 865. Pod kątem dochodów własnych budżetu gminy na 1 mieszkańca różnica pomiędzy najwyższą i najniższą plasującą się gminą była w 2020 roku niemal dwukrotna, na korzyść gminy Krzywca względem gminy Dynów obszar wiejski.

Gmina	Wybrane dane gmin obszaru LGD w roku 2020			
	Dochody własne budżetu gminy na 1 mieszkańca	Środki w budżecie gminy na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych [zł] na 1 mieszkańca	Wydatki ogółem na 1 mieszkańca	Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności
Rokietnica (2)	1858,9	131,6	5104,4	460,0
Markowa (2)	1815,5	71,2	5315,9	584,0
Dubiecko (2)	1335,5	115,8	5727,5	603,0
Krzywca (2)	2419,5	180,7	6798,0	693,0
Jawornik Polski (2)	1731,2	1169,7	8195,4	654,0
Dynów miasto	1995,0	700,4	5815,7	865,0
Dynów obszar wiejski	1238,9	371,2	5455,2	616,0

Tabela 4 Wybrane dane gmin obszaru LGD w roku 2020, źródło: dane GUS

Przedsiębiorczość

Jak wskazują autorzy LSR w 2014 roku w porównaniu do 2007 roku liczba firm, jak i fundacji oraz stowarzyszeń na analizowanym obszarze wzrosła. W tym okresie przybyło 393 podmioty gospodarcze oraz 5 fundacji i 31 stowarzyszeń i organizacji społecznych. Zmiany te, jak i wzrost liczby podmiotów zarejestrowany w REGON na 10 tys. ludności skłaniały ku hipotezie o poprawie przedsiębiorczości w regionie. W strukturze branżowej firm przeważał sektor budowlany (388 podmiotów), następnie przemysłowy (231 podmiotów), rolniczy (78 podmioty). Brakowało jednak firm, które realizowały przedsięwzięcia innowacyjne. Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych było w gminie wiejskiej Dynów (20,35%) oraz w gminie Dubiecko (19,38). Najmniejszą przedsiębiorczością charakteryzowali się mieszkańcy gminy Rokietnica (8,1%) i Jawornik Polski (11%). Na obszarze LGD najwięcej było mikroprzedsiębiorstw (2067 podmiotów tj. ponad 95%) a pozostałe przedsiębiorstwa zatrudniały 10-49 osób (94 podmioty) i 50-249 osób (6 podmiotów).

Wśród zagrożeń dla firm lokalnych określono ekspansję dużych sieci handlowych. Jak odnotowali autorzy LSR na obszarze LGD nie w pełni wykorzystywany był potencjał ekologiczny, przyrodniczy i turystyczny regionu. Zarówno produkcja żywności ekologicznej, korzystanie z bogatych zasobów surowców naturalnych (drewno, piaskowiec), czy rozwój turystyki to wskazywane przez autorów strategii potencjalnie rozwojowe branże i kierunki działania. W efekcie zastosowanych przez LGD warsztatów diagnostycznych określono obszary problemowe regionu. Wśród nich wymieniono m.in.: małą liczbę przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych, słabą kondycję finansową firm – ograniczone możliwości podejmowania i rozwoju działalności gospodarczej, przestarzałe zaplecze techniczne firm (np. maszyny, urządzenia), niewystarczającą promocją usług i produktów lokalnych przedsiębiorców, słabą współpracę przedsiębiorców w zakresie promocji własnych produktów i usług. wysokie koszty pracy i szkoleń dla pracodawców, mało dostępną informacją o środkach pomocowych dla pracodawców i długotrwałe procedury ich uzyskania, słabe przygotowanie przedsiębiorców do pozyskiwania środków pomocowych, ograniczone środki na rozwój przedsiębiorstw, emigracja zarobkowa młodych ludzi, brak wykwalifikowanych pracowników, peryferyjne położenie obszaru w stosunku do ośrodków wzrostu gospodarczego, ograniczenia środowiskowe w rozwoju przedsiębiorstw. Wskazywano także na zbyt wysokie obciążenia formalno-prawne związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, brak terenów inwestycyjnych, niską konkurencyjność małych firm handlowo-usługowych, transportowych, małe zapotrzebowanie na usługi wynikające z niskiej zasobności mieszkańców, zły standard i stan techniczny dróg uniemożliwiający transport towarów, niewystarczająco rozwiniętą sieć wodociągów i kanalizacji i wiele innych.

Analiza zmian w zakresie liczby pracujących osób gminach wchodzących w skład LGD zachodzących na przestrzeni lat 2015-2020 wskazuje, że w gminach Dynów Miasto oraz Jawornik Polski zmiany te przybrały niekorzystny kierunek – w obydwu gminach ubywało

pracujących, (szczególnie mężczyzn), podczas gdy w pozostałych gminach regionu trend był odwrotny. Najlepiej pod tym kątem wypadła gmina Dubiecko w której w ciągu 5 lat przybyło 100 osób pracujących. W gminie Dubiecko kobiet przybyło niemal dwukrotnie więcej niż mężczyzn, co jest pozytywnym zjawiskiem. Warto również zwrócić uwagę na ciekawe zjawisko jakim jest utrzymująca się od 2015 do 2020 roku, niemal w każdej z gmin, wyższa liczba pracujących kobiet w porównaniu do liczby mężczyzn. Biorąc pod uwagę, że poprawa sytuacji pod kątem tego wskaźnika zaszła w 5 spośród 7 gmin regionu można uznać, że stan zatrudnienia w regionie obrazuje korzystny trend w zakresie przedsiębiorczości mieszkańców. Zmiany te obrazuje tabela zamieszczona poniżej.

Gmina	Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD					
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Rokietnica (2)	185	208	67	81	118	127
Markowa (2)	517	542	264	258	253	284
Dubiecko (2)	606	706	210	243	396	463
Krzywcza (2)	216	253	71	107	145	146
Jawornik Polski (2)	254	203	111	79	143	124
Dynów miasto	1 122	1 046	438	386	684	660
Dynów obszar wiejski	330	405	132	167	198	238

Tabela 5 Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD; źródło: dane GUS

Kolejnym wskaźnikiem jaki warto przeanalizować w kontekście przedsiębiorczości mieszkańców regionu LGD „Pogórze Przemysko -Dynowskie” jest udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Dane przedstawione w poniższej tabeli wskazują na poprawę sytuacji w regionie – wskaźnik ten obniżył się w roku 2020 względem roku 2015 w każdej gminie niezależnie od płci. W dwóch gminach (Jawornik Polski i Krzywca) spadek liczby bezrobotnych kobiet był wyższy w porównaniu do mężczyzn. Co ciekawe, w gminie Krzywca ubyło najmniej bezrobotnych spośród wszystkich gmin, a w gminie Jawornik Polski spadek bezrobotnych był najwyższy. Analiza sytuacji bezrobotnych kobiet wskazuje, że choć w tej grupie bezrobocie obniżyło się w latach 2015-2020 w każdej z gmin, nadal wskaźnik ten wyższy jest względem grupy mężczyzn. W zestawieniu z danymi na temat liczby pracujących osób w gminach, w ramach którego

więcej było pracujących kobiet niż mężczyzn można szukać różnych przyczyn tego zjawiska. Można postawić hipotezę, że w przypadku problemów ze znalezieniem pracy mężczyźni z tego regionu mogą wyjeżdżać w poszukiwaniu zatrudnienia, a kobiety prawdopodobnie pozostaną na miejscu. W związku z tym w urzędach pracy w statystykach wykazane będzie wyższe bezrobocie kobiet, w porównaniu do mężczyzn, podczas gdy zatrudnione kobiety będą przeważały na rynku pracy względem mężczyzn.

Gmina	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym					
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Rokietnica (2)	10,3	8,0	10,6	6,7	9,9	9,6
Markowa (2)	8,6	6,8	9,1	6,1	8,0	7,5
Dubiecko (2)	10,7	9,0	10,1	8,2	11,6	9,9
Krzywca (2)	10,4	9,2	8,5	8,2	12,6	10,4
Jawornik Polski (2)	11,1	8,5	9,1	6,8	13,3	10,4
Dynów miasto	12,3	10,1	11,4	7,9	13,5	12,8
Dynów obszar wiejski	10,4	8,5	9,9	7,6	11,1	9,6

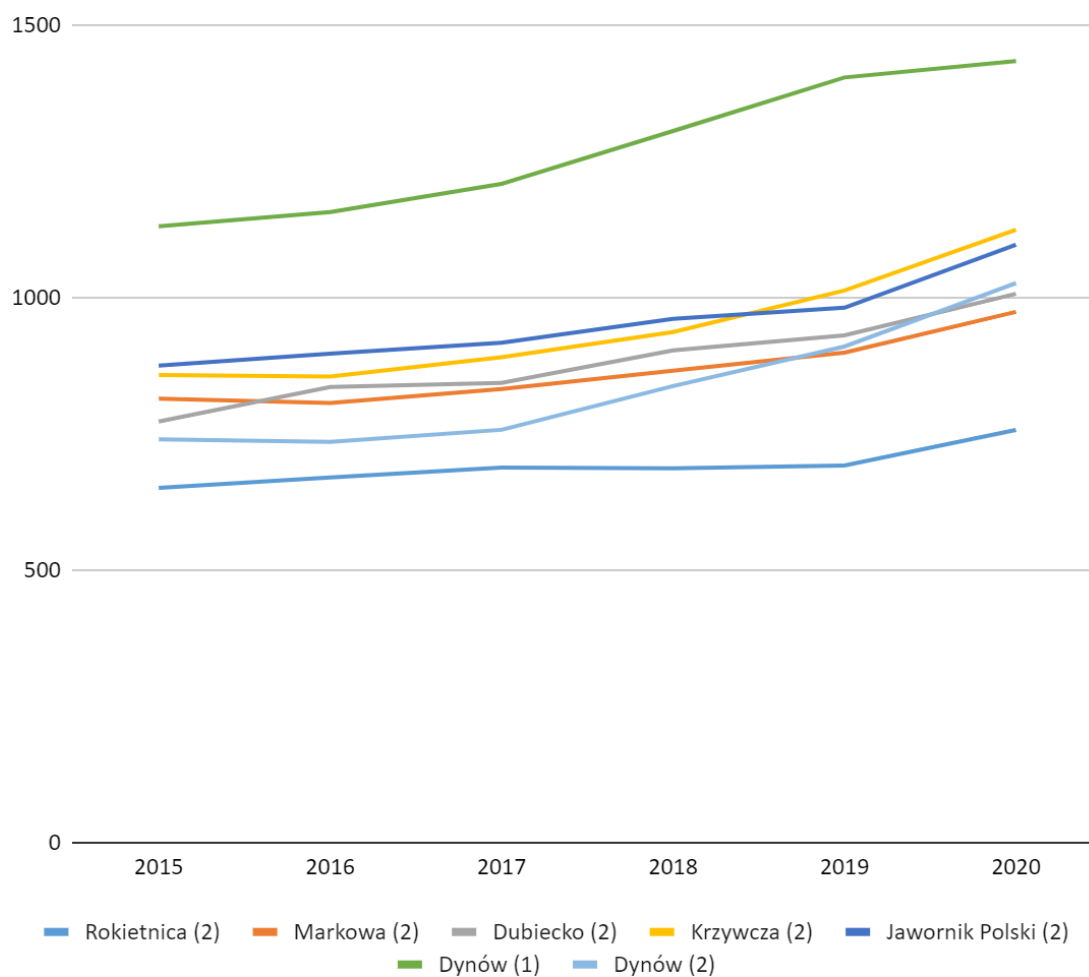
Tabela 6 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym; źródło: dane GUS

W celu pełniejszego zobrazowania stanu przedsiębiorczości w regionie warto przyrzeć się również wskaźnikowi określającemu liczbę podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym. Zmiany w zakresie tego wskaźnika również napawają optymizmem. W latach 2015-2020 w każdej gminie regionu LGD „Pogórze Przemysko -Dynowskie” przybyło podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON. Najwyższy wzrost wskaźnika odnotowano w gminie Dynów Miasto a najniższy w gminie Rokietnica. Gmina Dynów Miasto wyróżniała się najwyższym poziomem tego wskaźnika każdego roku, natomiast Gmina Rokietnica wypadła najmniej korzystnie w opisywanych latach. Korzystne zmiany w zakresie tego wskaźnika sugerują podobnie jak wskaźniki opisywane poniżej, na poprawę stanu przedsiębiorczości w regionie objętym LSR.

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Rokietnica (2)	651,00	670,30	688,50	687,00	692,30	757,60
Markowa (2)	814,80	806,80	832,50	866,30	899,20	974,00
Dubiecko (2)	773,00	836,30	843,80	903,30	930,90	1 007,10
Krzywca (2)	858,10	855,30	890,90	936,80	1 013,20	1 124,80
Jawornik Polski (2)	875,30	897,20	917,20	961,30	981,50	1 097,30
Dynów miasto	1 131,00	1 157,00	1 208,60	1 305,70	1 403,90	1 434,00
Dynów obszar wiejski	740,2	735,4	757,7	837,80	910,40	1 026,50

Tabela 7 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym; źródło: dane GUS

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym

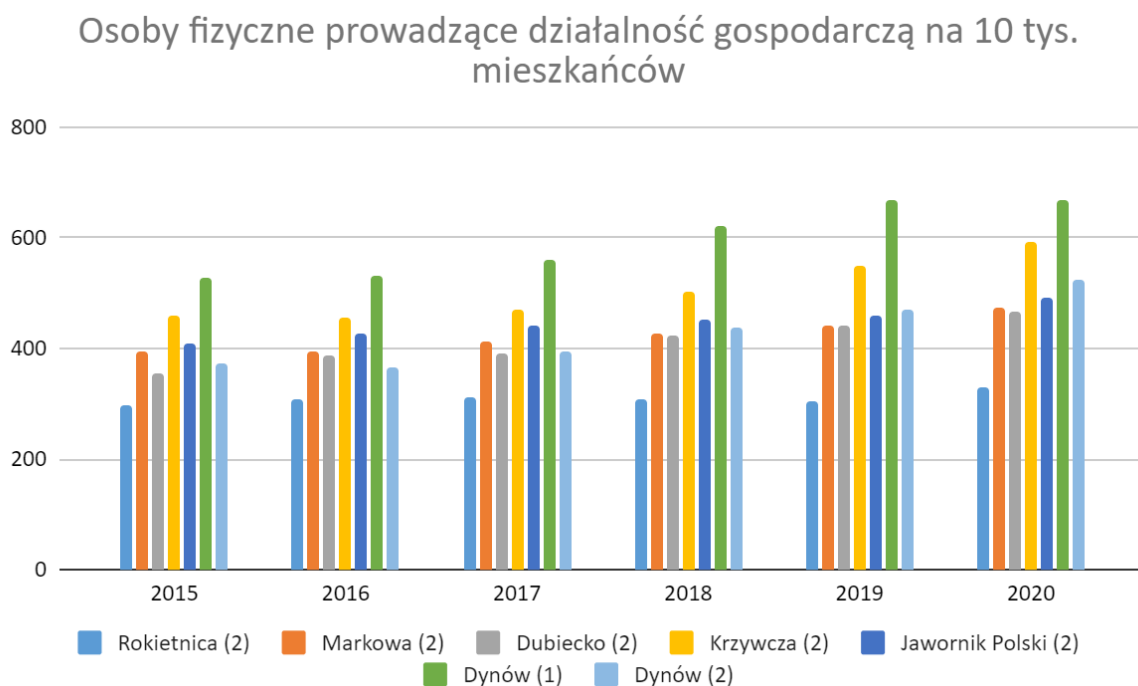

Wykres 3 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym; źródło: dane GUS

Analiza wskaźnika określającego liczbę osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. ludności w latach 2015-2020 sugeruje wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w każdej z gmin regionu. Największy wzrost odnotowała gmina Dynów obszar wiejski, w której wskaźnik ten wzrósł o 252 PLN. Z kolei w gminie Dynów Miasto rokrocznie wskaźnik ten wypadał najlepiej w porównaniu do pozostałych gmin a gmina Rokietnica pod tym kątem każdego roku wypadała słabiej na tle innych. Niemniej jednak pozytywny trend wzrostowy jest kolejnym argumentem przeważającym na rzecz poprawy przedsiębiorczości mieszkańców LGD „Pogórze Przemysko-Dynowskie”.

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Rokietnica (2)	299	309	311	309	304	329
Markowa (2)	395	395	411	426	440	475
Dubiecko (2)	356	389	391	425	440	468
Krzywca (2)	461	456	471	502	548	593
Jawornik Polski (2)	410	426	440	452	458	492
Dynów miasto	529	532	560	621	670	670
Dynów obszar wiejski	372	366	394	437	470	523

Tabela 8 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców; źródło: dane GUS

Wykres 4 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców; źródło: dane GUS

Organizacje pozarządowe

Zgodnie z tym co prezentuje LSR, mieszkańcy obszaru LGD „Pogórze Przemysko-Dynowskie” zaangażowani w działalność społeczną obszaru najchętniej zrzeczali się w dziedzinie kultury. Prawie co trzecia organizacja to ochotnicza straż pożarna. Pozostałe dziedziny to: sport (12%), kultura (8,5%), wspieranie działalności lokalnej (6%), oświata i edukacja (2,5%) i inne (15%). Działalność kół gospodyń we wsiach i gminach prowadzona była w ramach współpracy z organizacjami młodzieżowymi, ochotniczymi strażami pożarnymi, spółdzielczością wiejską, organami samorządu terytorialnego i administracji rządowej oraz instytucjami obsługującymi wieś i rolnictwo. Duże znaczenie miała wieloletnia i trwała współpraca z Kościołem katolickim. Wszystkie święta kościelne, dożynki parafialne czy gminne, odpusty i inne uroczystości, najczęściej organizowane były z pomocą kobiet z Kół Gospodyń Wiejskich.

Największy udział organizacji pozarządowych przypadła na gminę Dubiecko (23%), Dynów gmina wiejska (17%) i miasto Dynów (14%). Najmniej organizacji pozarządowych działało w Markowej (9%) i Rokietnicy (10%). Na terenie obszaru w roku 2013 nie działała żadna forma kompleksowego sposobu wspierania młodych organizacji pozarządowych (lub nowopowstających organizacji) w ich rozwoju, typu Inkubator organizacji pozarządowych (IOP). Opisane w LSR problemy związane z sektorem społecznym – społeczeństwem obywatelskim – wyróżniono na podstawie zastosowanych przez LGD partycypacyjnych metod tworzenia strategii - warsztatów diagnostycznych. Wskazywano m.in.: niską aktywność społeczną mieszkańców obszaru, niewystarczające zaplecze techniczne i braki w wyposażeniu NGO, braki w wyposażeniu bazy lokalowej obiektów kultury, sportu, rekreacji i turystyki, rywalizację między miejscowościami o środki gminne, słabo rozwinięty wolontariat, niewystarczającą promocję postaw społecznej aktywności, słabą współpracę między organizacjami pozarządowymi, niewystarczającą współpracę organizacji pozarządowych

z LGD, brak zintegrowanego źródła informacji o NGO działających na terenie obszaru, bierność niektórych organizacji pozarządowych. Zdaniem autorów strategii problemy obejmowały również zbyt małą liczebność młodych i aktywnych liderów społecznych, animatorów i instruktorów kultury, sportu i rekreacji, niską świadomość mieszkańców dotyczącą działalności organizacji pozarządowych, brak środków na działalność statutową NGO, małą skuteczność organizacji w ubieganiu się o środki pomocowe.

Grupy defaworyzowane

Na podstawie konsultacji społecznych oraz w oparciu o wyniki badań własnych autorzy LSR wyróżnili następujące grupy defaworyzowane na obszarze LGD „Pogórze Przemysko - Dynowskie”:

- 1) Długotrwale bezrobotni** – W opinii uczestników warsztatów diagnostyczno-projektowych, osoby długotrwale bezrobotne stanowią najważniejszą grupę wymagającą wsparcia będą jednocześnie najliczniejszą grupą defaworyzowaną. Udział osób długotrwale bezrobotnych, wynosił w 2013 roku 45,46% w ogóle osób bezrobotnych. Liczba pozostających bez pracy ponad rok w wieku 18-24 lata stanowiła 23,44% ogółu osób długotrwale bezrobotnych. Z kolei liczba bezrobotnych w wieku 55-64 lata w przedmiotowej grupie stanowiła 11,54%. Wśród głównych problemów charakteryzujących tę grupę wymieniano m.in.: dyskryminację osób długotrwale bezrobotnych jako kandydatów do pracy, brak umiejętności autoprezentacyjnych, obniżoną motywację do pracy, niski poziom wykształcenia oraz słabe kwalifikacje zawodowe. Wskazywano ponadto na obniżoną motywację, jak i niskie poczucie sprawczości oraz niskie poczucie własnej wartości, a nawet depresję, a także podejmowanie nieoficjalnego zatrudnienia przez osoby długotrwale bezrobotne. Autorzy LSR upatrywali szans poprawy sytuacji osób długotrwale bezrobotnych w podejmowaniu przez nich działalności gospodarczej. W konsekwencji uznano, że działania biura LGD powinny być ukierunkowane na udzielanie wsparcia w zakresie zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej oraz pobudzenie aktywności mieszkańców do poszukiwania źródeł dochodów. Dodatkowo wskazywano na konieczność udzielania wsparcia finansowego na utworzenie dodatkowych miejsc pracy dla osób już prowadzących działalność gospodarczą.

- 2) Niepełnosprawni** – W obszarze działania LGD „Pogórze Przemysko-Dynowskie” osób tego typu w 2013 roku było 107 stanowiąc blisko 3% ogółu bezrobotnych. Przynależność do tej grupy w ocenie autorów LSR wiąże się różnorodnymi problemami: pozostawanie poza rynkiem pracy osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym (korzystanie z renty), nieefektywny i nieadekwatny do potrzeb rynku pracy system kształcenia osób niepełnosprawnych, stereotypowe myślenie potencjalnych pracodawców na temat osób niepełnosprawnych (pracownicy nieefektywni, kosztowni dla pracodawcy), bariery systemowe i prawne dla pracodawców przy zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, niejasne, niestabilne, skomplikowane zapisy prawne. W związku z tym działania biura LGD powinny być ukierunkowane na udzielanie wsparcia w zakresie zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej oraz pobudzenie aktywności niepełnosprawnych do poszukiwania źródeł dochodów.

- 3) Nieposiadający kwalifikacji zawodowych** - W 2013 roku w obszarze działania LGD „Pogórze Przemysko-Dynowskie” bezrobotni stanowili 13,3% ludności w wieku produkcyjnym, z tego ponad 11% stanowiły osoby z wykształceniem wyższym, niecałe 11% -osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, natomiast blisko 28% -

osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Niski poziom wykształcenia implikuje w ocenie pracodawców brak kwalifikacji zawodowych i trudności z ich podnoszeniem, brak znajomości nowych technologii. Ponadto wśród problemów charakteryzujących tę grupę wymieniono deficyty wiedzy na temat sposobów poszukiwania pracy oraz niewielką liczbę ofert pracy skierowanych dla tej grupy. W opinii autorów LSR w obszarze interwencji powinny się znaleźć działania umożliwiające podniesienie kwalifikacji zawodowych (szkolenia i kursy), wspieranie osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych w zakładaniu i prowadzeniu własnej działalności gospodarczej oraz pobudzenie ich aktywności do poszukiwania źródeł dochodów.

- 4) Młodzież i osoby powyżej 50 r.ż.** – Zachodzące zmiany demograficzne będą nasilać wzrost liczebności osób w wieku poprodukcyjnym, w związku z czym pojawia się konieczność przywiązywania szczególnej uwagi do ludności w tej grupie wieku. W 2013 roku największy udział osób młodych charakteryzował Gminę Rokietnica i Dubiecko, z kolei najmniejszy Gminę Jawornik Polski. Największy udział ludności w wieku niemobilnym wystąpił natomiast w Gminach Markowa i Jawornik Polski, a najmniejszy – w Gminach Dynów i Krzywca. Strukturze bezrobotnych zarejestrowanych na obszarze działania LGD osoby młode do 25 roku życia stanowiły 12,04% ogółu bezrobotnych, zaś powyżej 50 roku życia 5,2%.

Diagnoza problemów dotyczących osoby starsze i młode pozwoliła na określenie następujących obszarów problemowych: postrzeganie osób powyżej 50 roku życia jako mało elastycznych, niechętnych do podnoszenia kwalifikacji, ze złymi nawykami, niewielka liczba ofert pracy dla tej grupy, niskie wynagrodzenie i złe warunki pracy, pasywne postawy wobec poszukiwań pracy (wyższa aktywność w staraniach się o zasiłek przedemerytalny niż o pracę), brak wiary w swoje możliwości, niechęć do zmian i podnoszenia kwalifikacji, niski poziom wykształcenia i brak kwalifikacji zawodowych, brak znajomości nowoczesnych technologii, wysokie wymagania pracodawców względem osób młodych wchodzących na rynek pracy, niedostateczne umiejętności wyboru ścieżki rozwoju zawodowego osób młodych - brak znajomości perspektyw rozwoju rynku pracy, niedopasowanie wykształcenia studentów do potrzeb pracodawców, staże i praktyki nie przygotowujące do przyszłego zawodu, ograniczenia personalne i instytucjonalne własnej działalności gospodarczej jako alternatywy wobec zatrudnienia w obcej firmie, niska skłonność do zmiany miejsca zamieszkania w celu zdobycia pracy. W obszarze interwencji dla obydwu grup powinny znaleźć się przedsięwzięcia z zakresu szkoleń, kursów kwalifikacyjnych odpowiadające potrzebom rynku pracy, a także z zakresu zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Ważne było także pobudzenie aktywności mieszkańców do poszukiwania źródeł dochodów oraz wsparcie finansowe małych przedsiębiorstw na utworzenie dodatkowych miejsc pracy.

Wyróżnienie opisanych powyżej grup defaworyzowanych wydaje się adekwatne a zarazem poparte istotnymi danymi z obszaru.

W celu przeanalizowania na ile wdrożenie strategii przyczyniło się do poprawy sytuacji zawodowej przedstawicieli grup defaworyzowanych na obszarze LGD „Pogórze Przemysko-Dynowskie” zasadne wydaje się przeanalizowanie danych GUS na temat liczebności ludności w wieku przed-, po- i produkcyjnym w latach 2015-2020. Szczegółowe informacje zawarte są w poniższej tabeli. Trend zmian wykazanych w danych GUS nie jest korzystny. Najbardziej niepokojące wydają się ubytki ludności w wieku produkcyjnym w każdej z gmin (najwięcej w gminie Dubiecko – 327 osób, a najmniej w gminie Rokietnica – 132 osoby). W opisywanych latach w większości gmin spadała również liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, choć spadki te były mniejsze w porównaniu do danych na temat ludności w wieku produkcyjnym. Najistotniejszy spadek dotyczył gminy Dubiecko, gdzie ubyło 112 osób. Trendowi temu oparły się gminy: Markowa oraz Jawornik Polski, gdzie przybyło po 8 osób. Z kolei liczebności ludności w wieku poprodukcyjnym zwiększały się w każdej z gmin. Najwięcej, bo 174 starszych osób przybyło w gminie Dynów Miasto.

Gmina	Ludność gmin w wieku:					
	Przedprodukcyjnym		Produkcyjnym		Poprodukcyjnym	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Rokietnica (2)	881	850	2 719	2 587	775	824
Markowa (2)	1 263	1 271	4 050	3 840	1 222	1 288
Dubiecko (2)	1 829	1 717	5 679	5 352	1 840	1 871
Krzywcza (2)	930	887	3 135	2 836	817	882
Jawornik Polski (2)	736	744	2 822	2 579	951	1 006
Dynów miasto	1 142	1 127	3 917	3 668	1 109	1 283
Dynów obszar wiejski	1 306	1 288	4 323	4 043	1 337	1 405

Tabela 9 Ludność gmin w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym; źródło: dane GU

W celu zobrazowania sytuacji w gminach warto również przyrzeć się wskaźnikom migracji, które pozwalają określić różnicę pomiędzy liczebnością osób przybywających do regionu a liczebnością osób go opuszczających. Jak można odnotować na poniższym wykresie, w latach 2016-2020 pod tym względem sytuacja w gminach była zróżnicowana.

W gminie Rokietnica rokrocznie saldo migracji było ujemne, jednak w roku 2020 ujemne saldo było najwyższe w porównaniu do lat poprzedzających. W pozostałych gminach, choć saldo migracji wypadało ujemnie w roku 2020, nie było najniższe w porównaniu do wcześniejszych lat. Dość wysokie ujemne saldo w roku 2020 odnotowano w gminie Dubiecko (-23) oraz w gminie Dynów obszar wiejski (-31), jednak w obydwu gminach w poprzednich latach zdarzało się, że ujemne wartości salda migracji były jeszcze wyższe. Najniższe ujemne saldo migracji odnotowano w gminie Krzywca – różnica pomiędzy liczbą osób opuszczającą gminę, a przybywającą do niej wyniosła -6, oznacza to, że w wyniku procesów migracyjnych z gminy tej w porównaniu do poprzedniego roku ubyło 6 mieszkańców.

Zróżnicowane dane na temat migracji w gminach układają się dość niejednoznacznie w gminach na przestrzeni lat 2016-2020 a zatem na ten moment trudno jest określić trend dla całego obszaru LGD „Pogórze Przemysko -Dynowskie”.

Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD					
Nazwa gminy/rok	2016	2017	2018	2019	2020
Rokietnica (2)	-14	-4	-16	-11	-27
Markowa (2)	4	-51	-39	-21	-7
Dubiecko (2)	-27	-31	-5	-77	-23
Krzywca (2)	-11	-26	-43	-26	-6
Jawornik Polski (2)	-1	-17	-13	-2	-11
Dynów miasto	-22	-41	-17	0 ²	-16
Dynów obszar wiejski	-51	-22	7	-40	-31

Tabela 10 Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD; źródło: dane GUS

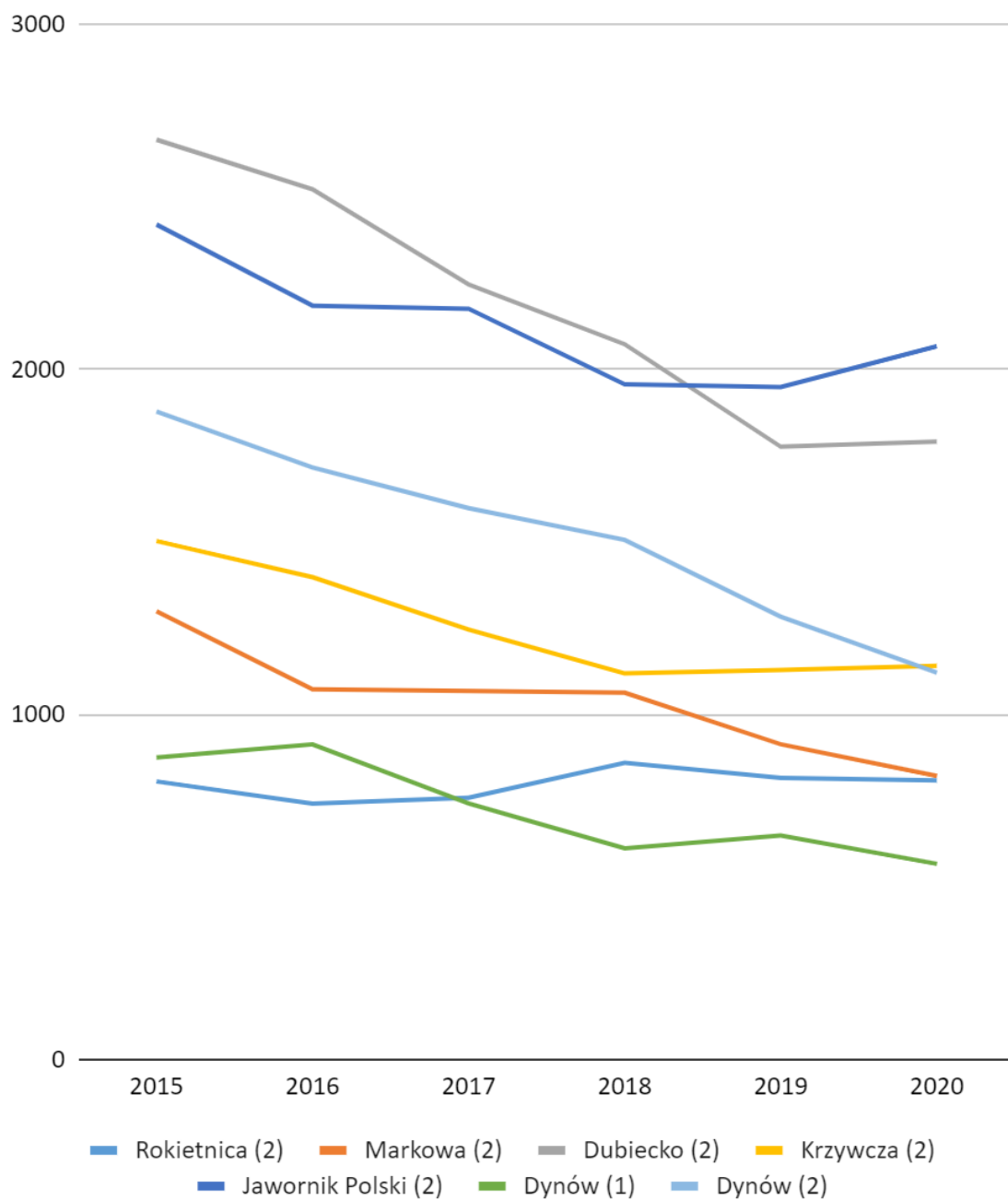
Analiza wskaźników określających stosunek liczby osób korzystających z pomocy środowiskowej do 10 tys. mieszkańców pozwala na przyjrzenie się liczebności osób potrzebujących pomocy w regionie. Jak wskazują dane przedstawione w poniższej tabeli oraz na wykresie w niemal wszystkich gminach znacząco ubyło beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w latach 2015-2020. Najwyższy spadek wartości tego wskaźnika odnotowano w gminie Dubiecko (obniżenie się wskaźnika o 875 pomiędzy rokiem 2015 a 2020)) oraz Dynów obszar wiejski (obniżenie się wskaźnika o 757 pomiędzy rokiem 2015 a 2020). Sytuacja w gminie Rokietnica przedstawiała się inaczej – pomiędzy rokiem 2015 a 2020 wartość tego wskaźnika niemal nie uległa zmianie, natomiast w latach 2018-2019 w gminie tej wskaźnik był na wyższym poziomie, można więc uznać, że w roku 2020 sytuacja uległa poprawie – mniej osób korzystało z pomocy środowiskowej. W gminach Jawornik

Polski, Dubiecko oraz Krzywca choć różnica w liczebności beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej przedstawia się korzystnie pomiędzy rokiem 2015 a 2020, natomiast dane z lat 2018-2020 wskazują na nieznaczne podwyższenie się tego wskaźnika w roku 2020. Na chwilę obecną można uznać, że w regionie objętym LSR liczebności beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w latach 2015-2020 ogólnie obniżyły się. Natomiast biorąc pod uwagę lata 2018 -2020 w których w części z gmin beneficjentów środowiskowej pomocy przybywało, warto uważnie monitorować jak sytuacja będzie przedstawiała się w kolejnych latach.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności						
Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Rokietnica (2)	806	742	759	860	816	809
Markowa (2)	1 299	1 073	1 068	1 063	914	822
Dubiecko (2)	2 666	2 522	2 246	2 073	1 776	1 791
Krzywca (2)	1 503	1 398	1 246	1 119	1 129	1 141
Jawornik Polski (2)	2 420	2 185	2 176	1 957	1 949	2 067
Dynów miasto	875	913	742	612	649	567
Dynów obszar wiejski	1 878	1 716	1 598	1 506	1 283	1 121

Tabela 11 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności; źródło: dane GUS

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Wykres 5 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności; źródło: dane GUS

Turystyka

Zgodnie z LSR tereny wiejskie województwa podkarpackiego stanowią jeden z ostatnich w Europie przykładów zachowania tradycyjnego krajobrazu kulturowego, w który wkomponowane są elementy dziewiczego środowiska przyrodniczego. Jednakże, pomimo tego, warunki do rozwoju turystyki rekreacyjnej, aktywnej, kwalifikowanej, miejskiej, kulturowej czy biznesowej wykorzystywane były w tym regionie w niewielkim stopniu.

Potencjał przyrodniczy wynika zdaniem autorów strategii przede wszystkim z posiadanych walorów naturalnych. Bogata sieć hydrograficzna umożliwia rozwój wędkarstwa, turystyki wodnej, kajakowej. Zróżnicowanie krajobrazu umożliwiające rozwój turystyki specjalistycznej np. turystyki konnej, rowerowej, pieszej. Duże kompleksy leśne w tym (2 rezerваты Przyrody, 4 parki krajobrazowe i obszary chronionego krajobrazu) stanowią doskonały potencjał turystyki przyrodniczo-krajoznawczej, edukacyjnej i rekreacyjnej. Na walory antropogeniczne regionu LGD „Pogórze Przemysko-Dynowskie” składają się wszelkiego rodzaju miejsca i obiekty zabytkowe oraz muzea dysponujące zbiorami o szczególnym znaczeniu świadczące o unikatowej historii regionu, a także tradycje, obrzędy i folklor świadczące o żywych korzeniach obyczajowości lokalnej. Bogactwo dziedzictwa kulturowego, zabytkowych kościołów dworców i innych obiektów stanowią ważny punkt w odniesieniu do potencjału turystycznego. Dziedzictwo kulinarne to również niewątpliwie potencjał regionu. Zróżnicowane i oryginalne tradycyjne potrawy serwowane w lokalnych restauracjach są doskonałą okazją do promocji lokalnego i regionalnego dziedzictwa kulinarnego a także okazją do pobudzania lokalnej przedsiębiorczości.

Opisując potencjał infrastrukturalny wskazywano w LSR na zarejestrowanych 8 obiektów noclegowych, 21 agroturystycznych, 3 pola namiotowe 11 obiektów gastronomicznych. Wskaźnik Schneidera tj. znacznik intensywności ruchu turystycznego, wyrażony liczbą turystów korzystających z noclegów, przypadającą na 1000 mieszkańców stałych według danych GUS wynosił 16,92. Wskazywano, że LSR powinna uwzględniać podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru poprzez właściwą promocję obszaru oraz budowę infrastruktury miejsca docelowego tj. bazy noclegowej, żywieniowej, oraz transportu lokalnego, umożliwiającą turystom swobodne i komfortowe korzystanie z miejscowej oferty. Określając potencjał komunikacyjny obszaru LGD podkreślano, że region ten jest położony nieopodal ciągu istniejących bądź potencjalnych korytarzy transportowych o zasięgu transeuropejskim, jednocześnie oceniają stan dróg powiatowych, jako słaby (m.in. uszkodzenia nawierzchni) przez co ich przepustowość jest ograniczona.

Stan dróg zdaniem autorów LSR stanowił jedną z podstawowych barier rozwoju regionu. Rozwinięta infrastruktura techniczna, paraturystyczna, komunikacyjna to warunki niezmiernie istotne dla rozwoju i wykorzystania potencjału turystycznego całego regionu.

Dane GUS określające liczbę turystycznych obiektów noclegowych w lipcu w latach 2016, 2018 i 2020 wskazują na obniżenie się liczby obiektów. W roku 2016 w regionie objętym LSR ich liczba wynosiła 6, a dwa i cztery lata później było ich 5. W gminach Markowa

oraz Dynów miasto w opisywanych latach nie było żadnego obiektu noclegowego. Dane te przedstawione są w poniższej tabeli.

Na podstawie tych informacji można uznać, że potencjał turystyczny regionu LGD „Pogórze Przemysko -Dynowskie” nie jest w pełni wykorzystany.

Turystyczne obiekty noclegowe w gminach – stan w dniu 31 lipca poszczególnych lat			
Nazwa gminy/rok	2016	2018	2020
Rokietnica (2)	1	1	1
Dubiecko (2)	1	1	1
Krzywcza (2)	2	1	1
Jawornik Polski (2)	1	1	1
Dynów obszar wiejski	1	1	1
Markowa (2)	0	0	0
Dynów miasto	0	0	0

Tabela 12 Turystyczne obiekty noclegowe w gminach – stan w dniu 31 lipca poszczególnych lat; źródło: dane GUS

Opis celów strategii

Na podstawie wniosków płynących z diagnozy potrzeb, przeprowadzonych analiz, opracowania matrycy SWOT, konsultacji i innych metod partycypacyjnych opracowano następujące cele do realizacji w ramach LSR:

I Cel ogólny -Rozwinięta przedsiębiorczość i wzrost zatrudnienia, wraz z przypisanymi do niego dwoma celami szczegółowymi: 1.1: Rozwój przedsiębiorczości na obszarze działania LGD oraz 1.2: Wzrost znaczenia turystyki w gospodarce lokalnej. Przedsięwzięcia umożliwiające realizację celu 1.1. obejmowały organizację konkursów w celu umożliwienia pozyskania dotacji (inwestycja w rozwój) dla funkcjonujących przedsiębiorstw oraz premii dla nowych przedsiębiorców (w celu tworzenia miejsc pracy). Dla celu 1.2. przypisano przedsięwzięcia - realizację działań promujących ofertę turystyczną obszaru objętego LSR i/lub produkty lokalne (w tym publikacje).

II Cel ogólny - Poprawa jakości życia mieszkańców wraz z przypisanymi do niego czterema celami szczegółowymi: 2.1: Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru, 2.2: Stworzona spójna, zintegrowana oferta kulturalna oraz aktywnego spędzania wolnego

czasu, 2.3: Poprawa atrakcyjności, funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej, 2.4: Podniesienie atrakcyjności turystycznej i kulturalnej obszaru partnerskich LGD oraz promocja atrakcji i produktów lokalnych.

Przedsięwzięcie umożliwiające realizację celu 2.1. sformułowano jako rozwijanie infrastruktury ułatwiającej kontakty przestrzenne, w tym rozwój infrastruktury drogowej. Przedsięwzięcia zaplanowane w kontekście realizacji celu 2.2. obejmowały: Rozwijanie infrastruktury społecznej: kultury, w tym zakup nowoczesnego sprzętu i wyposażenia dla GOK/MOK-ów, świetlic, domów ludowych, KGW, OSP, bibliotek oraz wspieranie działalności służących zachowaniu dziedzictwa lokalnego (w tym organizacja imprez i wydarzeń kulturalnych i/lub aktywizujących mieszkańców). Przedsięwzięcie umożliwiające realizację celu 2.3. sformułowano jako poprawę estetyki miejsc publicznych poprzez wyposażanie w małą architekturę, oznakowanie gmin i obiektów oraz rozwijanie ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej. Dla celu 2.4 określono dwa przedsięwzięcia - rozwijanie współpracy z innymi LGD z kraju i zagranicy oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie tworzenia oferty aktywnego spędzania wolnego czasu (współpraca 3 partnerów) oraz promocja dziedzictwa kulturowego i kulinarnych produktów i usług lokalnych.

III Cel ogólny - Wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego wraz z przypisanymi do niego trzema celami szczegółowymi: 3.1: Poprawa kompetencji i rozwój kwalifikacji zawodowych mieszkańców, w tym osób z grup defaworyzowanych, 3.2: Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców, 3.3: Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców. Cel szczegółowy 3.1. miał być realizowany poprzez nabywanie i podnoszenie wiedzy związanej z zakładaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej oraz rozwijanie umiejętności i kompetencji zawodowych (w tym dla grup osób z grup defaworyzowanych). Dla celu 3.2. przypisano następujące przedsięwzięcie: Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska, w tym propagowanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Natomiast cel 3.3. miał być realizowany poprzez organizację imprez i wydarzeń aktywizujących i integrujących mieszkańców.

Zarówno cele ogólne, jak i szczegółowe oraz przypisane do nich przedsięwzięcia wydają się w pełni wpisywać w potrzeby mieszkańców regionu LGD „Pogórze Przemysko - Dynowskie”. Dla opisywanych powyżej problemów dotyczących m.in. niskiej aktywności społecznej mieszkańców, niewykorzystanego potencjału turystycznego regionu, trudnej sytuacji osób reprezentujących grupy defaworyzowane, słabo rozwiniętej przedsiębiorczości, zaproponowano w LSR konkretne przedsięwzięcia. Ich dobór wydaje się w pełni uzasadniony i adekwatny.

Realizacja celów zawartych w LSR na lata 2016-2022 przewidywała działania dotyczące operacji realizowanych indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD i wybieranych przez Radę LGD, a następnie przedkładanych do weryfikacji przez SW, projektów grantowych oraz projektów współpracy.

5.2. Realizacja celów strategii

Postęp w zakresie realizacji celów strategii warto przeanalizować z uwzględnieniem szerszego kontekstu zmian, jakie wprowadzono do LSR. W okresie pomiędzy marcem 2017 a sierpniem 2022 wprowadzono niewiele zmian do LSR. Czterokrotnie zmieniona została procedura (ogólna i/lub grantowa). Czterokrotnie aktualizowano LSR, w związku z koniecznością zmiany zapisów dotyczących partnera projektu, w związku z przewalutowaniem budżetu na euro oraz w związku z przyznaniem dodatkowych bonusów za efektywne wdrażanie wskaźników. Pierwszy jak i drugi bonus wyniósł 11% budżetu podstawowego (590000 PLN). Istotną zmianą było zwiększenie budżetu na projekt współpracy, z 2 do 5 a następnie do 10%. Ważna zmiana dotyczyła również przyznania dodatkowych środków po wydłużeniu okresu wdrażania PROW, w wysokości 502 tys euro. Szczegółowe dane na temat zmian w LSR zawarte są w poniższej tabeli.

I.p.	Data wprowadzenia zmiany (dotyczy daty podjęcia uchwały Walnego Zebrania Członków lub Zarządu ws. aktualizacji/zmian)	Zakres zmian
1	31.03.2017	Zmiana procedury grantowej
2	20.09.2017	Przyjęcia Strategii Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność - zmiany w zakresie projektu współpracy – zwiększenie budżetu z 2% do 5%
3	25.02.2019	Aktualizacja LSR w związku z koniecznością zmiany zapisów dotyczących partnera projektu międzynarodowego. Zmiana procedury ogólnej i grantowej
4	06.06.2019	Aktualizacja LSR w związku ze zmianą planu działania po zakończeniu I kroku milowego – I bonus 11%; do budżetu podstawowego (590000,00 zł) za efektywne wdrażanie wskaźników
5	24.04.2020	Aktualizacja LSR w związku ze zmianą planu działania – II bonus 11% budżetu podstawowego (590000,00 zł) za efektywne wdrażanie wskaźników + zwiększenie budżetu na projekt współpracy do 10% wprowadzono nowy projekt współpracy krajowej
6	15.12.2020	Aktualizacja LSR zmiana planu działania na euro
7	12.04.2021	Zmiana procedury ogólnej i grantowej
8	29.09.2021	Dodatkowe środki po wydłużeniu okresu wdrażania PROW 502 tys euro
9	24.08.2022	Zmiana procedur ogólnych

Tabela 13 Zmiany w LSR; źródło: dane na podstawie raportu z monitoringu i ewaluacji LGD

Omawiając zmiany jakie mogły mieć wpływ na realizację projektów Zarząd podkreśla istotne znaczenie wpływu sytuacji geopolitycznej i społecznej na świecie na nastroje społeczne, aktywność i inicjatywę mieszkańców. Wojna, inflacja, trudna sytuacja ekonomiczna i społeczna wywołuje w mieszkańcach niepokój, brak poczucia bezpieczeństwa, co może skutkować wycofaniem się z niektórych inicjatyw. Jednak, jak podkreślają członkowie Zarządu, LGD stara się reagować na zagrożenia i potrzeby mieszkańców regionu wspierając, pomagając, zachęcając do kontynuowania inicjatyw i projektów. Szczególnie ważną rolę w tym kontekście zdaniem Zarządu pełnią przedstawiciele biura LGD.

Omawiając zmiany jakie zaszły w czasie realizacji LSR pracownicy podkreślają przede wszystkim zmiany kosztów, wskaźników, zmiany w zakresie zwiększenia budżetu na projekty współpracy z 2 do 5 a następnie do 10% (co wynikało z możliwości jakie dawała ustawa). Zmiany te przedstawiciele biura LGD starali się na bieżąco uwzględniać w działaniu w taki sposób, aby maksymalizować wykorzystanie środków na projekty.

Kolejnym istotnym punktem analizy postępu rzeczowego jest historia naborów. W ramach konkursów zrealizowano 14 naborów. W odpowiedzi na nabory do konkursów złożono 132 wnioski (dane nie uwzględniają wniosków złożonych w naborze przeprowadzonym w grudniu br.), spośród których wybrano 129, w efekcie czego podpisano 65 umów. Liczba protestów wyniosła 5, z czego 4 zostały uwzględnione. Jak w swoich wypowiedziach zaznaczali pracownicy biura LGD oraz członkowie Rady, największym zainteresowaniem pośród konkursów cieszyły się nabory dotyczące wsparcia finansowego dla osób podejmujących działalność gospodarczą. Łącznie na wszystkie nabory w ramach tego przedsięwzięcia złożono 74 wnioski.

W ramach przedsięwzięć z obszaru projektów grantowych zorganizowano 6 naborów, w odpowiedzi na nie złożono 60 wniosków, spośród których wybrano 58, a następnie 57 z nich zwieńczono podpisaniem umowy. W ramach projektów grantowych najwięcej, czyli 53 wniosków złożono w odpowiedzi na nabory w ramach przedsięwzięć dotyczących wsparcia w zachowaniu dziedzictwa lokalnego. Poniżej załączona tabela zawiera szczegółowe informacje na ten temat.

Data naboru od... do...	Przedsięwzięcie (w nawiasie wpisać K – konkurs, O – operacja własna, G – projekt grantowy)	Liczba złożonych wniosków	Liczba wybranych wniosków (dotyczy wszystkich wniosków, również wykraczających poza limit)	Liczba podpisanych umów (w przypadku grantów, proszę podać liczbę umów z grantobiorcami)	Protesty złożone (w przypadku grantów – odwołania)	Protesty / odwołania uwzględnione
28.11.2016 19.12.2016	Rozwijanie działalności gospodarczej (K)	18	18	8	0	0
28.11.2016 19.12.2016	Podjęcie działalności gospodarczej (K)	16	15	8	1	1
28.11.2016 19.12.2016	Budowa lub przebudowa publicznych dróg gminnych lub powiatowych (K)	4	4	3	0	0
28.11.2016 19.12.2016	Budowa lub przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej (K)	8	8	4	0	0
28.11.2016 19.12.2016	Budowa lub przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej. (K)	6	6	4	0	0
19.06.2017 03.07.2017	Zachowanie dziedzictwa lokalnego (G)	8	7	7	0	0
19.06.2017 03.07.2017	Zachowanie dziedzictwa lokalnego (G)	7	7	7	0	0
13.05.2019 05.06.2019	Promowanie obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych (G)	7	7	7	0	0
29.07.2019 19.08.2019	Podjęcie działalności gospodarczej. (K)	28	28	14	4	3
09.09.2019 27.09.2019	Budowa lub przebudowa publicznych dróg gminnych lub powiatowych(K)	3	3	3	0	0
09.09.2019 27.09.2019	Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej,	4	4	3	0	0

	lub kulturalnej. (K)					
21.10.2019 06.11.2019	Zachowanie dziedzictwa lokalnego (G)	7	7	7	0	0
10.08.2020 25.08.2020	Podejmowanie działalności gospodarczej (K)	14	13	5	0	0
01.09.2020 18.09.2020	Zachowanie dziedzictwa lokalnego (G)	15	15	15	0	0
10.09.2020 24.09.2020	Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej (K)	1	1	1	0	0
01.06.2021 16.06.2021	Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej (K)	7	7	6	0	0
01.06.2021 16.06.2021	Zachowanie dziedzictwa lokalnego (G)	16	15	14	0	0
07.12.2021 21.12.2021	Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej (K)	7	7	6	0	0
14.01.2022 28.01.2022	Podejmowanie działalności gospodarczej (K)	16	15	brak podpisanych umów na dzień sporządzania raportu	0	0
01.12.2022 15.12.2022	Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej (K)	7	7	brak podpisanych umów na dzień sporządzania raportu	0	0

Tabela 14 Historia naborów; źródło: dane na podstawie raportu z monitoringu i ewaluacji LGD

W opinii członków Zarządu, członków Rady oraz przedstawicieli biura LGD, realizacja rzeczowa LSR przebiega płynnie, zgodnie z planem a wskaźniki są na oczekiwanym poziomie. Analiza postępu rzeczowego sugeruje, że wskaźniki dla części celów szczegółowych i ogólnych są osiągnięte. Dla celu ogólnego I (Rozwinięta przedsiębiorczość i wzrost zatrudnienia) pierwszy cel szczegółowy - Rozwój przedsiębiorczości na obszarze działania LGD - został zrealizowany w 77%. W ramach drugiego celu szczegółowego - 1.2. Wzrost znaczenia turystyki w gospodarce lokalnej - wskaźniki przekroczyły próg 100%. Drugim celem ogólnym była poprawa jakości życia mieszkańców. Wskaźniki dla pierwszego celu szczegółowego (2.1 Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru) osiągnęły próg 136%. Realizacja drugiego celu szczegółowego 2.2 Stworzona spójna, zintegrowana oferta kulturalna oraz aktywnego spędzania wolnego czasu - jest na niższym poziomie realizacji w porównaniu do innych celów szczegółowych. Wskaźniki określające wzrost liczby osób odwiedzających zabytki oraz liczbę uczestników projektów popularyzujących dziedzictwo kulturowe obszaru LGD są zrealizowane odpowiednio na poziomach 10% i 47%. Z kolei wskaźniki dla trzeciego i czwartego celu szczegółowego w ramach drugiego celu ogólnego – w większości osiągnęły lub przekroczyły próg 100% realizacji. Wskaźniki celów szczegółowych dla trzeciego celu ogólnego 3 (Wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego) są na wysokim poziomie. Cel 3.1 Poprawa kompetencji i rozwój kwalifikacji zawodowych mieszkańców, w tym osób z grup defaworyzowanych został zrealizowany w 140%, cel 3.2 Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w 89%, a cel 3.3 Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców w 96%. Szczegóły dotyczące celów, wskaźników i konkretnych przedsięwzięć zawarte są w poniższej tabeli.

Cel ogólny	Cel szczegółowy	Wskaźniki rezultatu	Kod wskaźnika (dotyczy EFRROW)	Jednostka miary	Stan początkowy	Stan docelowy	Realizacja (%)	Przedsięwzięcie	Wskaźniki produktu	Kod wskaźnika (dotyczy EFRROW)	Jednostka miary	Stan docelowy	Realizacja (%)							
													U	P						
1 Rozwinięta przedsiębiorczość i wzrost zatrudnienia	1.1 Rozwój przedsiębiorczości na obszarze działania LGD	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)	1.3	szt.	0	47	77%	1.1.1 Wspieranie rozwoju istniejących przedsiębiorstw poprzez dotacje do inwestycji rozwojowych tworzących nowe miejsca pracy	Liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	1.2	szt.	8	100%	100%						
								1.1.2 Wspieranie tworzenia nowych przedsiębiorstw	Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	1.1	szt.	39	69%	69%						
	1.2. Wzrost znaczenia turystyki w gospodarce lokalnej	Wzrost liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	brak	osoby	0	700	93%	1.2.1 Realizacja działań promujących ofertę turystyczną obszaru objętego LSR i/lub produkty lokalne, w tym publikacje	Liczba projektów promujących ofertę turystyczną obszaru objętego LSR	brak	szt.	7	100%	100%						
															Liczba wydanych publikacji promocyjnych	brak	szt.	0	4	175%
															Liczba wydarzeń/imprez	2.12	szt.	0	3	100%

2 Poprawa jakości życia mieszkańców	2.1 Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru	Liczba osób korzystających z nowej lub przebudowanej infrastruktury drogowej w zakresie włączenia społecznego	1.13	osoby	0	20000	136%	2.1.1 Rozwijanie infrastruktury ułatwiającej kontakty przestrzenne, w tym rozwój infrastruktury drogowej	Liczba operacji w zakresie infrastruktury drogowej w zakresie włączenia społecznego	brak	szt.	8	75%	75%
	2.2 Stworzona spójna, zintegrowana oferta kulturalna oraz aktywnego spędzania wolnego czasu	Wzrost liczby osób odwiedzających zabytki i obiekty	brak	osoby	0	5200	10%	2.2.1 Rozwijanie infrastruktury społecznej: kultury, w tym zakup nowoczesnego sprzętu i wyposażenia dla GOK /MOK-ów, świetlic, domów ludowych, KGW, OSP, bibliotek	Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	brak	szt.	22	91%	32%
		Liczba uczestników projektów popularyzujących dziedzictwo kulturowe obszaru LGD	brak	osoby	0	5000	47%	2.2.2 Wspieranie działalności służących zachowaniu dziedzictwa lokalnego	Liczba podmiotów wspartych w ramach operacji obejmujących wyposażenie mające na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego	2.11	szt.	23	174%	113%
							2.2.3 Wspieranie działalności służących zachowaniu dziedzictwa lokalnego - organizacja imprez i wydarzeń kulturalnych i/lub aktywizujących mieszkańców	Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	brak	szt.	7	100%	100%	
	2.3 Poprawa atrakcyjności, funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej	Wzrost liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	brak	osoby	0	20000	107%	2.3.1 Poprawa estetyki miejsc publicznych poprzez wyposażanie w małą architekturę, oznakowanie gmin i obiektów oraz rozwijanie ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.	Liczba nowych /przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	2.4, 2.5	szt.	7	129%	129%

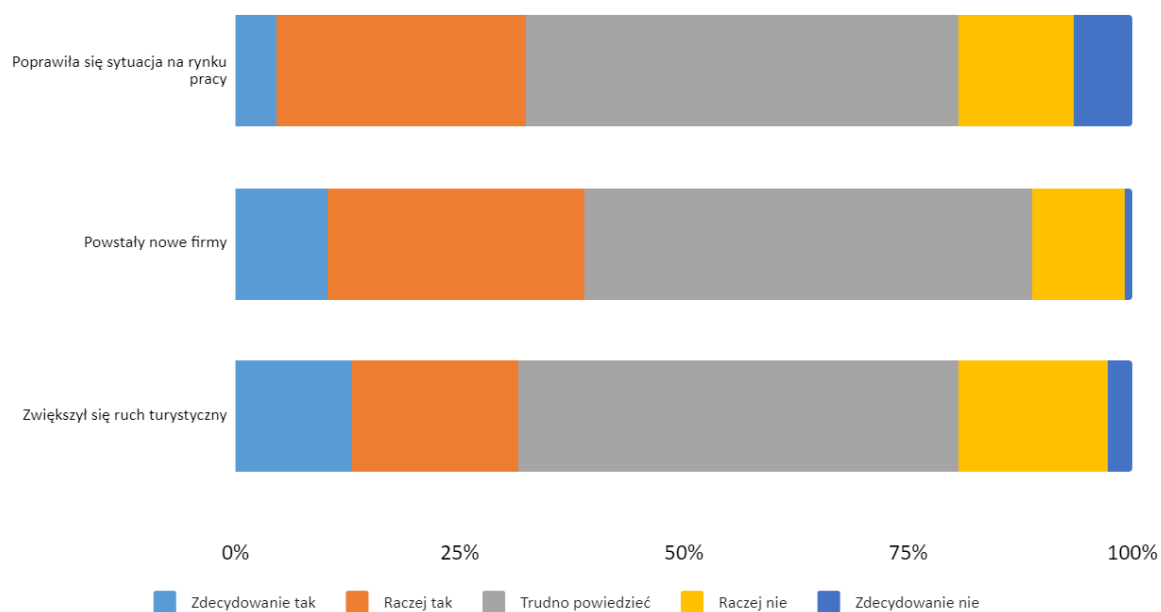
2.4 Podniesienie atrakcyjności turystycznej i kulturalnej obszaru partnerskich LGD oraz promocja atrakcji i produktów lokalnych	Liczba mieszkańców korzystających z siłowni zewnętrznych	brak	osoby	0	2000	100%	2.4.1 Rozwijanie współpracy z innymi LGD z kraju i zagranicy oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie tworzenia oferty aktywnego spędzania wolnego czasu – współpraca 3 partnerów	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	3.2.1	szt.	1	100%	100%
	Liczba odbiorców folderów	brak	osoby	0	250	100%		Liczba wydanych folderów promocyjno-informacyjnych (nakład)	brak	szt.	250	100%	100%
	Liczba siłowni na wolnym powietrzu	brak	szt.	0	7	100%	2.4.2 Promocja dziedzictwa kulturowego oraz kulinarnych produktów i usług lokalnych	Liczba zrealizowanych projektów współpracy międzynarodowej	3.2.2	szt.	1	100%	100%
	Liczba filmów promocyjnych (instruktażowych)	brak	szt.	0	1	100%		Liczba zrealizowanych projektów współpracy	3.2.1	szt.	1	100%	0%
	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych:- przedsiębiorcy, - grupy defaworyzowane (określone w LSR) młodzież, turyści, inne	3.4	szt.	0	3	67%							
3 Wzmacnienie kapitału ludzkiego i społecznego	3.1 Poprawa kompetencji i rozwój kwalifikacji zawodowych mieszkańców, w tym osób z grup defaworyzowanych	brak	osoby	0	70	140%	3.1.1 Nabywanie i podnoszenie wiedzy związanej z zakładaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej oraz rozwijania umiejętności i kompetencji zawodowych, w tym dla grup osób z grup defaworyzowanych	Liczba spotkań wydarzeń adresowanych do mieszkańców	4.3	szt.	7	100%	100%

3.2 Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach/wydarzeniach	brak	osoby	0	70	89%	3.2.1. Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska, w tym propagowanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Liczba spotkań wydarzeń adresowanych do mieszkańców	4.3	szt.	7	100%	100%
3.3 Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach/wydarzeniach	brak	osoby	0	420	96%	3.3.1 Organizacja imprez i wydarzeń aktywizujących i integrujących mieszkańców – aktywizacja społeczna	Liczba spotkań wydarzeń adresowanych do mieszkańców	4.3	szt.	21	100%	100%
								Liczba zorganizowanych spotkań informacyjnych dotyczących wdrażania LSR	4.3	szt.	21	67%	67%
								Liczba sponsorowanych artykułów w prasie regionalnej	brak	szt.	3	67%	67%
								Pozostałe koszty bieżące	brak	kpl.	3	67%	67%

Tabela 15 Postęp rzeczowy; źródło: dane na podstawie raportu z monitoringu i ewaluacji LGD

Ciekawe wydaje się przeanalizowanie danych na temat tego w jaki sposób mieszkańcy gmin obszaru LGD „Pogórze Przemysko -Dynowskie” postrzegają wpływ realizacji LSR na jakość życia w wybranych obszarach na przestrzeni minionych 5 lat. W ankietach wzięło udział 108 osób. Pierwsza grupa pytań dotyczyła obszaru przedsiębiorczości. Jak można zaobserwować na poniższym wykresie 32% badanych dostrzega poprawę sytuacji na rynku pracy, 39% badanych uważa, że powstały nowe firmy w regionie a 31% badanych docenia zwiększenie się ruchu turystycznego. Odsetek osób wyrażających odmienne zdanie w odniesieniu do każdej z kwestii nie przekroczył 20%, natomiast, co wydaje się zaskakujące, odnośnie każdego ze stwierdzeń blisko połowa ankietowanych udzielała odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Choć odsetek osób dostrzegających poprawę sytuacji w ramach przedsiębiorczości przeważa nad osobami wyrażającymi odmienne zdanie, sporo jest osób niezdecydowanych.

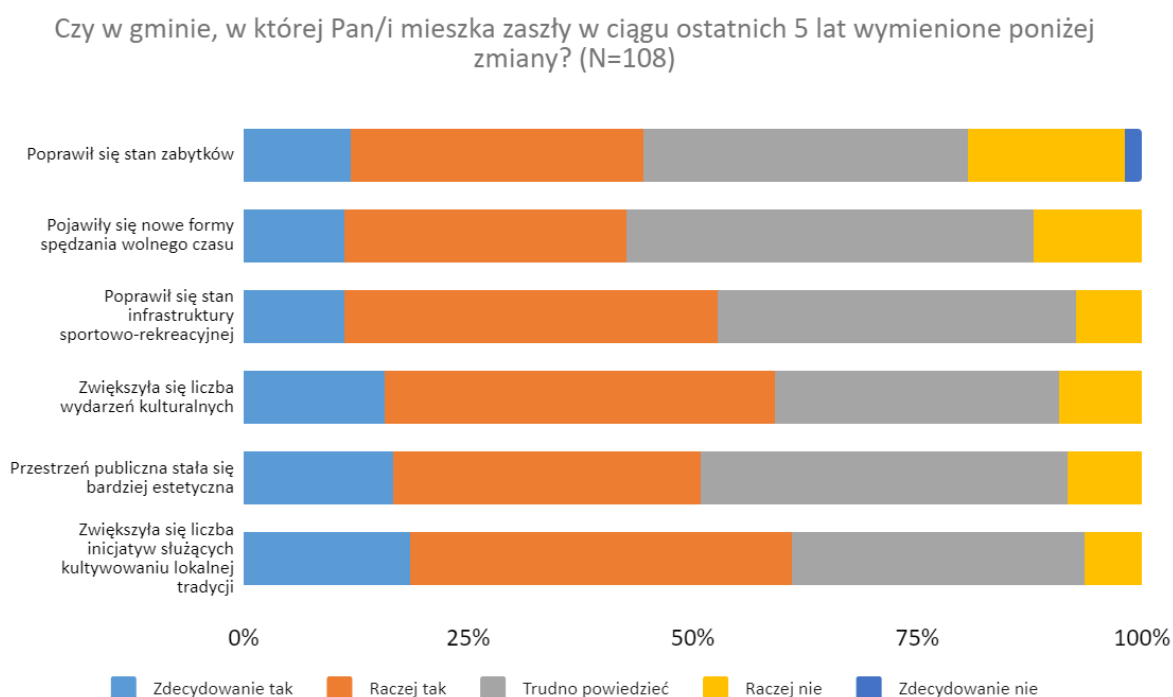
Czy w gminie, w której Pan/i mieszka zaszły w ciągu ostatnich 5 lat wymienione poniżej zmiany? (N=108)

Wykres 6 Ocena zmian jakie zaszły w gminie w ciągu ostatnich 5 lat – przedsiębiorczość; źródło: badania ankietowe prowadzone przez LGD

Kolejne pytania skierowane do mieszkańców gmin obszaru LGD „Pogórze Przemysko - Dynowskie” dotyczyło odczuwania zmian w zakresie kultury i rekreacji w regionie w okresie ostatnich 5 lat. Podobnie jak w przypadku obszaru przedsiębiorczości, odsetek osób wyrażających niezdecydowanie przeważał nad liczebnością osób nie zgadzających się ze stwierdzeniami, że w regionie LGD zaszły zmiany w obszarze kultury i rekreacji. Jak można zaobserwować na poniższym wykresie w odniesieniu do tej grupy stwierdzeń odsetek osób

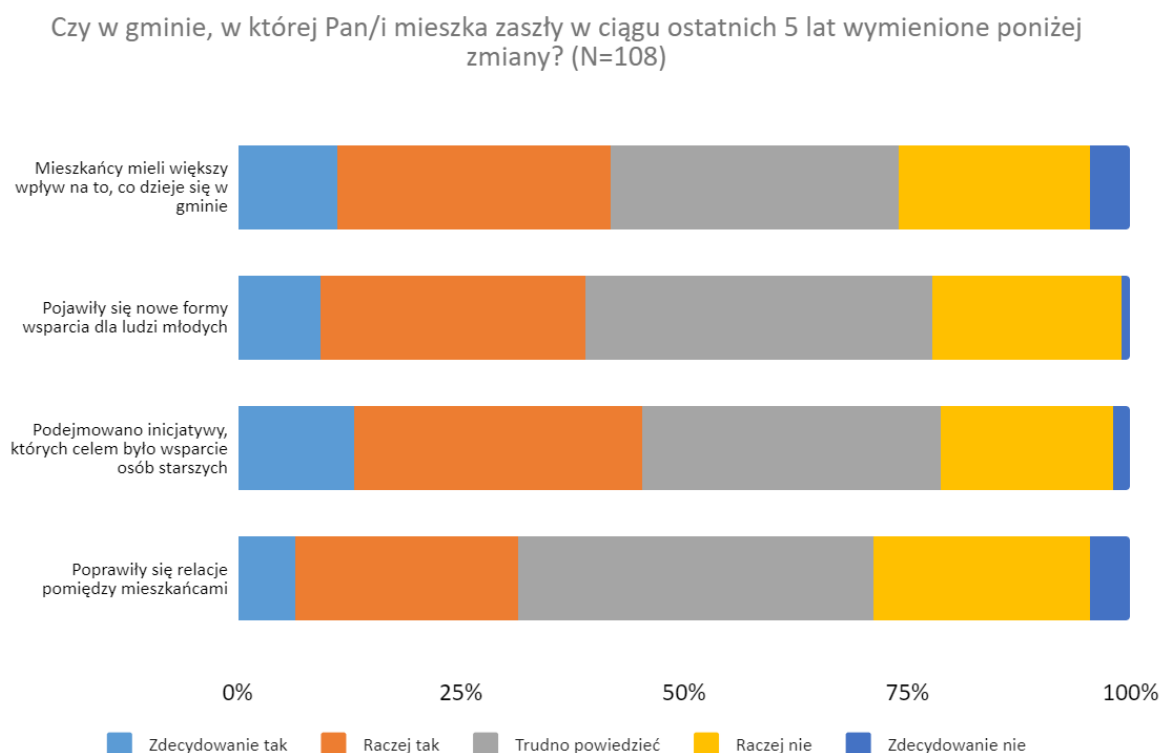
dostrzegających poprawę sytuacji jest wyższy w porównaniu do obszaru przedsiębiorczości. Najbardziej doceniony zostało zwiększenie liczby inicjatyw służących kultywowaniu lokalnej tradycji – 61% badanych dostrzega poprawę w tym zakresie, 6% nie dostrzega a 32% nie potrafi tego ocenić. Ankietowani doceniają również zwiększenie się liczby wydarzeń kulturalnych (59% odpowiedzi twierdzących, 31% niezdecydowanych, 9% odpowiedzi przeczących). Podobnie układają się odpowiedzi w odniesieniu do poprawy stanu infrastruktury sportowo-rekreacyjnej jak i poprawy estetyki przestrzeni publicznej (odpowiednio 53 i 51% odpowiedzi twierdzących). Najstabilniej w tym zestawie oceniane są stwierdzenia dotyczące poprawy stanu zabytków oraz pojawienia się nowych form spędzania wolnego czasu. W tym wypadku udzielono odpowiednio 44 i 43% odpowiedzi twierdzących, 19 i 12% badanych nie zgodziło się z twierdzeniami a 36 i 45% wyraziło niezdecydowanie. Warto odnotować, że w odniesieniu do tego obszaru na żadne ze stwierdzeń prawie nikt nie udzielił odpowiedzi „zdecydowanie się nie zgadzam”. Szczegóły przedstawiono w poniższym wykresie.

Wykres 7 Ocena zmian jakie zaszły w gminie w ciągu ostatnich 5 lat – kultura i rekreacja; źródło: badania ankietowe prowadzone przez LGD

Kolejne pytania dotyczyły zmian w zakresie aktywizacji społecznej mieszkańców regionu LGD. Jak wskazuje poniżej zamieszczony wykres mieszkańcy w największym stopniu dostrzegają podejmowanie inicjatywy, których celem było wsparcie osób starszych – ponad dwukrotnie więcej badanych (względem liczby osób niedostrzegających poprawy) zgodziło się z twierdzeniem, że zaszła w tym temacie poprawa (45% odpowiedzi twierdzących i 21% przeczących). Sporo ankietowanych (42%) uznało, że mieszkańcy mieli większy wpływ na to

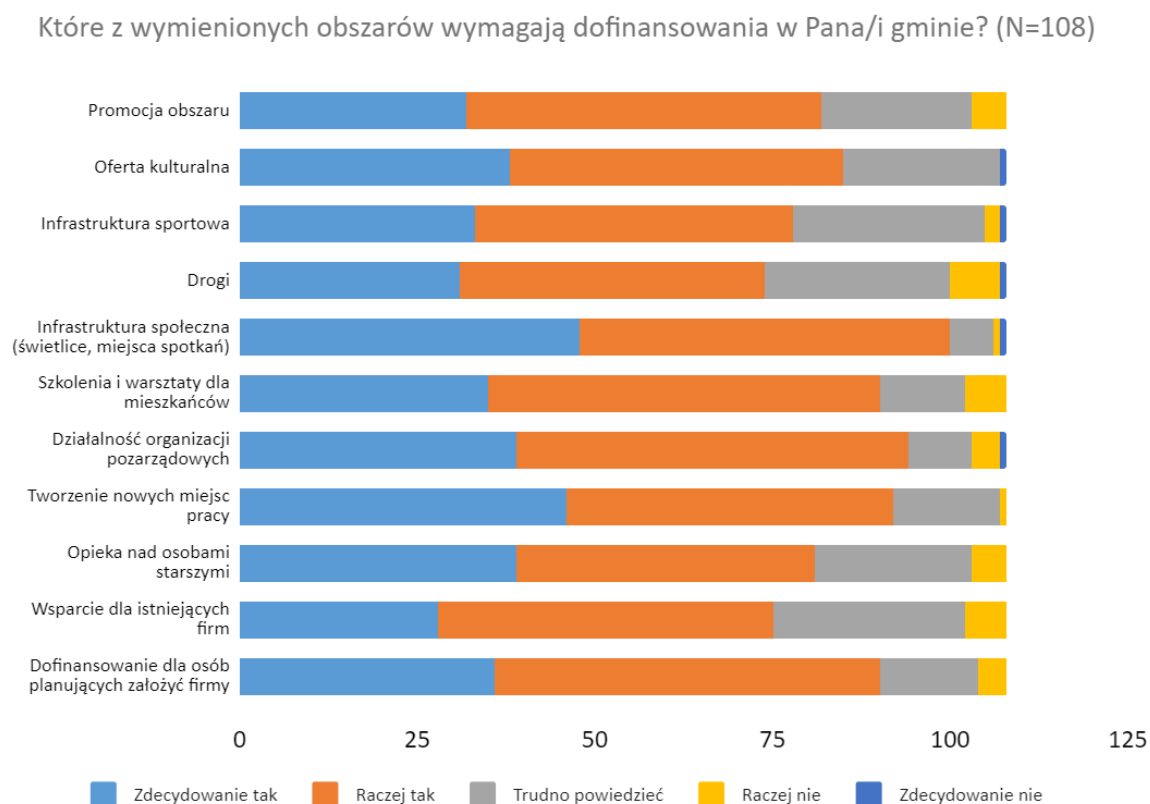
co dzieje się w gminie – nieco ponad jedna czwarta ankietowanych wyraziła odmienne zdanie. 39% badanych pozytywnie oceniło nowe formy wsparcia dla ludzi młodych, w tym wypadku 22% badanych było odmiennego zdania. Najślabiej w tym zestawieniu wypada temat poprawy relacji pomiędzy mieszkańcami – jedynie 31% badanych dostrzega zmianę w tym zakresie, względem 29% wyrażających odmienne zdanie. W tym wypadku odsetek osób niezdecydowanych wyniósł 40%.

Wykres 8 Ocena zmian jakie zaszyły w gminie w ciągu ostatnich 5 lat – aktywizacja mieszkańców; źródło: badania ankietowe prowadzone przez LGD

Mieszkańców zapytano również o to, które z wymieniony obszarów wymagają dofinansowania w zamieszkiwanych przez nich gminach. Na wykresie poniżej przedstawiono szczegółowe wyniki. Zdaniem największej grupy badanych (93%) dofinansowania wymagają obiekty infrastruktury społecznej (świetlice i miejsca spotkań). W opinii badanych warto również dofinansować działalność organizacji pozarządowych – w odniesieniu do tego punktu udzielono 87% odpowiedzi twierdzących. Na trzecim miejscu pod kątem odsetka odpowiedzi twierdzących znalazło się tworzenie nowych miejsc pracy – aż 85% badanych uważa, że konieczne jest dofinansowanie tego obszaru. Pozostałe propozycje otrzymywały odpowiedzi twierdzące w odsetku mieszczącym się pomiędzy 69 a 83%. Podobnie jak w przypadku wyżej opisanych obszarów badawczych i w tym wypadku odsetek osób

udzielających odpowiedzi „trudno powiedzieć” był dość wysoki i mieścił się w przedziale od 6 do 25%.

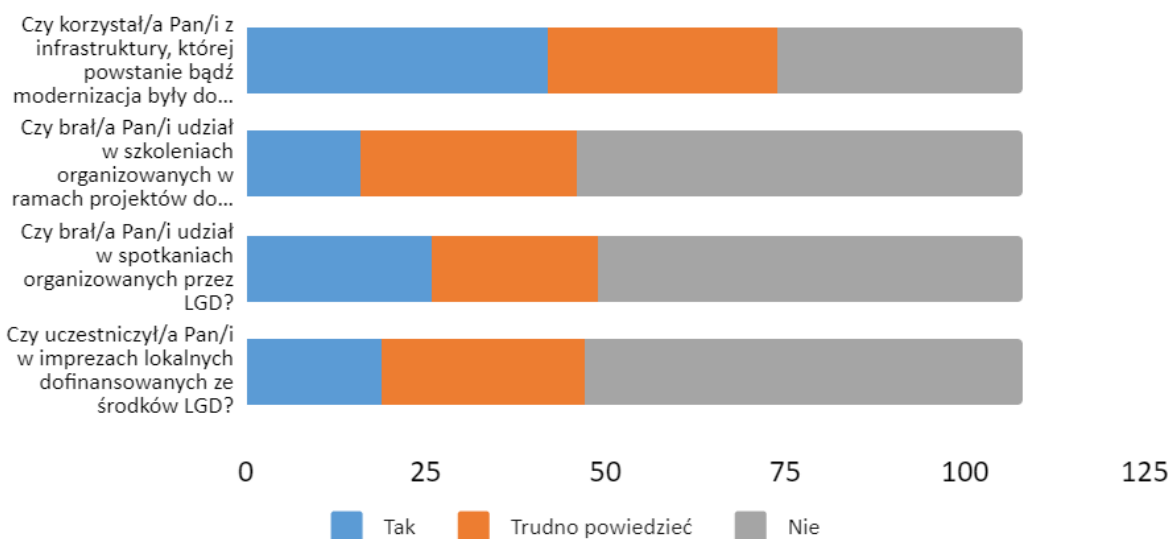

Wykres 9 Ocena obszarów wymagających dofinansowania w gminach; źródło: badania ankietowe prowadzone przez LGD

Mieszkańców gmin zapytano także o to, czy korzystali z efektów działań podejmowanych w ciągu ostatnich 5 lat przez LGD na terenie gminy, w której mieszkają. Jak obrazuje to poniższy wykres, sporo spośród ankietowanych osób udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć” lub „nie” w odniesieniu do poszczególnych stwierdzeń. Blisko 40% badanych korzystało z infrastruktury, której powstanie bądź modernizacja były dofinansowane ze środków LGD, 31% badanych wskazało w tym wypadku odpowiedź przeczącą.

24% badanych brało udział w spotkaniach organizowanych przez LGD, a ponad połowa badanych (55%) nie brała udziału w spotkaniach. W odniesieniu do pytań o udział w szkoleniach organizowanych w ramach projektów dofinansowanych przez LGD, jak i uczestniczenia w imprezach lokalnych dofinansowanych ze środków LGD odpowiedzi twierdzących udzieliło odpowiednio 15 i 18% a przeczących 57 i 56%.

Czy korzystał/a Pan/i z efektów działań podejmowanych w ciągu ostatnich 5 lat przez LGD funkcjonujące na terenie gminy, w której Pan/i mieszka? (N=...

Wykres 10 Stopień korzystania z efektów działań podejmowanych w ciągu ostatnich 5 lat przez LGD; źródło: badania ankietowe prowadzone przez LGD

5.3. Realizacja planu działania (budżet)

W ocenie pracowników biura LGD „Pogórze Przemysko – Dynowskie” realizacja budżetu przebiega zgodnie z założeniami, a postęp finansowy jest na odpowiednim poziomie. Opinie te znajdują odzwierciedlenie w danych finansowych, przedstawionych w poniższej tabeli.

Dla celu ogólnego I (Rozwinięta przedsiębiorczość i wzrost zatrudnienia) budżet pierwszego celu szczegółowego - Rozwój przedsiębiorczości na obszarze działania LGD - został zrealizowany w ponad 80%. W ramach drugiego celu szczegółowego - 1.2. Wzrost znaczenia turystyki w gospodarce lokalnej – realizacja budżetu jest na poziomie blisko 97%. Drugim celem ogólnym była poprawa jakości życia mieszkańców. Budżet pierwszego celu szczegółowego (2.1 Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru) jest zrealizowany w blisko 97%, natomiast budżet drugiego celu szczegółowego 2.2 Stworzona spójna, zintegrowana oferta kulturalna oraz aktywnego spędzania wolnego czasu - jest na poziomie ponad 47% realizacji. Z kolei budżet dla trzeciego i czwartego celu szczegółowego w ramach drugiego celu ogólnego jest zrealizowany w 100%. Budżet pierwszego celu szczegółowego dla trzeciego celu ogólnego (3 Wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego) jest zrealizowany w ok 34%, co jest najniższym poziomem realizacji w porównaniu do innych celów szczegółowych. Budżet dla pozostałych celów szczegółowych (3.2 Wzrost świadomości

ekologicznej mieszkańców oraz 3.3 Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców) są zrealizowane odpowiednio w 74 i w 58%. Szczegóły dotyczące celów, wskaźników i konkretnych przedsięwzięć zawarte są w poniższej tabeli. Łącznie w ramach prowadzonych działań przyznano 2 321 672,91 EUR a wypłacono 1799 612,88 EUR.

Cele ogólne				Cele szczegółowe				Przedsięwzięcia						
Nazwa	Budżet w LSR [EUR]	Realizacja budżetu [EUR]	Realizacja budżetu [%]	Nazwa	Budżet w LSR [EUR]	Realizacja budżetu [EUR]	Realizacja budżetu [%]	Nazwa	Program / fundusz	Budżet w LSR [EUR]	Pomoc przyznana		Pomoc wypłacona	
											Realizacja budżetu [EUR]	Realizacja budżetu [%]	Realizacja budżetu [EUR]	Realizacja budżetu [%]
1. Rozwinięta przedsiębiorczość i wzrost zatrudnienia	1 006 298,80	817 189,25	81,21	1.1. Rozwój przedsiębiorczości na obszarze działania LGD	990 398,80	801 795,73	80,96	1.1.1 Wspieranie rozwoju istniejących przedsiębiorstw poprzez dotacje do inwestycji rozwojowych tworzących nowe miejsca pracy KONKURS	PRO W/ EFRR OW	441 000,00	439 142,05	99,58	439 142,05	99,58
								1.1.2 Wspieranie tworzenia nowych przedsiębiorstw (nowe miejsca pracy) PREMIA KONKURS	PRO W/ EFRR OW	549 398,80	365 124,34	66,46	362 653,68	66,01
				1.2. Wzrost znaczenia turystyki w gospodarce lokalnej	15 900,00	15 393,52	96,81	1.2.1 Realizacja działań promujących ofertę turystyczną obszaru objętego LSR i/lub produkty lokalne, w tym publikacje GRANTY	PRO W/ EFRR OW	15 900,00	15 393,52	96,81	15 393,52	96,81

2. Poprawa jakości życia mieszkańców	1 305 201,20	858 978,67	65,81	2.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru	184 846,38	178 988,52	96,83	2.1.1. Rozwijanie infrastruktury ułatwiającej kontakty przestrzenne, w tym rozwój infrastruktury drogowej KONKURS	PRO W/ EFRR OW	184 846,38	178 988,52	96,83	178 988,52	96,83
				2.2. Stworzona spójna, zintegrowana oferta kulturalna oraz aktywnego spędzania wolnego czasu	841 130,57	400 769,40	47,65	2.2.1 Rozwijanie infrastruktury społecznej: kultury, w tym zakup nowoczesnego sprzętu i wyposażenia dla GOK/MOK-ów, wietlic, domów ludowych, KGW, OSP, bibliotek KONKURS	PRO W/ EFRR OW	682 021,62	537 262,81	78,78	270 939,70	39,73
				2.2.2 Wspieranie działalności służących zachowaniu dziedzictwa lokalnego GRANTY				PRO W/ EFRR OW	142 798,97	139 690,59	97,82	113 519,72	79,50	

							2.2.3 Wspieranie działalności służących zachowaniu dziedzictwa lokalnego - organizacja imprez i wydarzeń kulturalnych i/lub aktywizujących mieszkańców GRANTY	PRO W/ EFRR OW	16 309,98	16 309,98	100,00	16 309,98	100,00	
				2.3. Poprawa atrakcyjności, funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej	114 724,25	114 724,25	100,00	2.3.1 Poprawa estetyki miejsc publicznych poprzez wyposażanie w małą architekturę, oznakowanie Gmin i obiektów oraz rozwijanie ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej KONKURS	PRO W/ EFRR OW	114 724,25	114 724,25	100,00	114 724,25	100,00
				2.4. Podniesienie atrakcyjności turystycznej i kulturalnej obszaru partnerskich LGD oraz	164 500,00	164 496,50	100,00	2.4.1 Rozwijanie współpracy z innymi LGD z kraju i zagranicy oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie tworzenia oferty aktywnego spędzania wolnego czasu – współpraca 3 partnerów PROJEKT WSPÓŁPRACY	PRO W/ EFRR OW	53 656,50	53 656,50	100,00	53 656,50	100,00

				promocja atrakcji i produktów lokalnych				2.4.2 Promocja dziedzictwa kulturowego oraz kulinarnych produktów i usług lokalnych PROJEKT WSPÓŁPRACY	PRO W/ EFRR OW	110 843,50	110 840,00	100,00	8 750,00	7,89
3. Wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego	386 490,00	225 534,96	58,35	3.1. Poprawa kompetencji i rozwój kwalifikacji zawodowych mieszkańców, w tym osób z grup defaworyzowanych	350,00	119,90	34,26	3.1.1 Nabywanie i podnoszenie wiedzy związanej z zakładaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej oraz rozwijania umiejętności i kompetencji zawodowych w tym dla grup osób z grup defaworyzowanych ANIMACJA	PRO W/ EFRR OW	350,00	119,90	34,26	119,90	34,26
				3.2. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	1 750,00	1 297,50	74,14	3.2.1 Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska, w tym propagowanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii ANIMACJA	PRO W/ EFRR OW	1 750,00	1 297,50	74,14	1 297,50	74,14

				3.3. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańc ów	384 390,00	224 117,56	58,30	3.3.1 Organizacja impres i wydarzeń aktywizujących i integrujących mieszkańców – aktywizacja społeczna ANIMACJA	PRO W/ EFRR OW	384 390,00	349 122,95	90,83	224 117,56	58,30
RAZEM											2 321 672,91	X	1 799 612,88	X
w tym PROW 2014 - 2020											2 321 672,91		1 799 612,88	

Tabela 16 Postęp finansowy; źródło: dane na podstawie sprawozdania rocznego LGD

5.4. Projekty współpracy

Stowarzyszenie LGD „Pogórze Przemysko – Dynowskie” jest partnerem w trzech realizowanych projektach współpracy. Pierwszym z nich był projekt pn. „Siłownie terenowe - aktywność, ruch i zdrowie STARIZ” zrealizowany we współpracy z trzema partnerami krajowymi na przestrzeni 19 miesięcy od kwietnia 2018. Budżet projektu wyniósł 715 257,00 PLN w czym partycypowało stowarzyszenie LGD „Pogórze Przemysko- Dynowskie” w 30% (kwota partycypacji wyniosła 214 626,00 PLN). Cel projektu sformułowano jako: „Podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej, zwiększenie integracji społecznej oraz promocja obszaru 3 partnerskich LGD poprzez utworzenie i udostępnienie 29 obiektów siłowni zewnętrznych i organizację imprezy promującej”. Projekt w założeniu miał służyć podniesieniu atrakcyjności turystycznej regionu, zwiększeniu poziomu integracji społecznej, prezentacji walorów krajobrazowych i historycznych. Jako innowacyjność w projekcie wykazano wygenerowanie kodu QR z odnośnikiem do filmu promującego wybudowane siłownie terenowe i instruktaż ich używania. W ramach projektu wybudowano 29 ogólnodostępnych siłowni terenowych pełniących funkcje rekreacyjne. Siłownie wyposażono w urządzenia do wykonywania ćwiczeń. Ponadto zakupiono materiały promocyjne – foldery, filmy, mapy, gadżety. Film zrealizowano z udziałem tłumacza języka migowego i instruktora. Zaangażowanie tłumacza języka migowego sprzyja zwiększeniu dostępności siłowni dla przedstawicieli grup defaworyzowanych. Foldery zawierały informacje o projekcie, partnerach, zdjęcia i opis wybudowanych siłowni, a także opisy przyrodniczo krajobrazowo historyczne na temat obszaru. Zróżnicowane gadżety służyły promocji siłowni i aktywności na świeżym powietrzu (bidony, opaski, krokomierze). Ponadto zrealizowano imprezę inauguracyjną w celu promocji projektu i produktów lokalnych partnerskich LGD.

Drugim przedsięwzięciem, realizowanym w ramach współpracy międzynarodowej z udziałem 3 partnerów krajowych i 1 międzynarodowego (Węgry), pomiędzy wrześniem 2018 a grudniem 2019 r., był projekt “W poszukiwaniu niecodziennych inspiracji do promocji regionów”. Całkowity koszt projektu wyniósł 390.397,00 PLN, w czym LGD “Pogórze Przemysko Dynowskie” partycypowało w 9%. Projekt obejmował m.in. organizację wystaw produktów i usług lokalnych na terenie Węgier i Polski (w tym przyjęcie grupy wystawców Węgierskich i zapewnienie im stoisk wystawowych), promocję produktów lokalnych poprzez „Publikację kulinarną”, opracowanie materiałów promujących obszary partnerów. W projekcie wykorzystano innowacyjne rozwiązanie, jakim są magnesy tematyczne promujące obszary działania. Projekt umożliwił wymianę doświadczeń, umożliwił podjęcie działań w zakresie wspólnego planowania, organizacji i realizacji zadań.

Trzeci krajowy projekt współpracy p.n. „Produkty lokalne akcenty nadające smak regionom – PLANSR” pozostaje w realizacji od marca 2022 do czerwca 2023. Jego budżet wynosi 757.440,00 PLN w czym LGD „Pogórze Przemysko -Dynowskie” partycypuje w 54% (kwota 408.360,00 PLN). Projekt realizowany jest we współpracy z partnerem krajowym. Celem projektu jest „Promocja obszaru w zakresie produktów i usług lokalnych dwóch partnerskich

LGD „Pogórze Przemysko-Dynowskie” i „Kraina Sanu”, poprzez organizację konkursu, wydanie publikacji i organizację imprezy podsumowującej.” Uczestnikami projektu będą głównie przedstawiciele lokalnych organizacji działających na rzecz promocji produktów lokalnych.

Udział w konkursie umożliwi im zdobycie cennych nagród wspierających ich działalność, publikacja i wystawa pomogą promować działalność na rzecz zachowywania dziedzictwa w obszarze lokalnych produktów.

Trzy główne zadania projektu to: organizacja konkursu „Działalność na rzecz promocji obszarów LGD „Pogórze Przemysko – Dynowskie” i LGD Kraina Sanu, w tym produktów i usług lokalnych”, wydanie publikacji dotyczącej promocji obszarów partnerskich LGD oraz organizacja wystawy produktów i usług lokalnych „Bazar Smaków” i imprezy podsumowującej. Szczegóły obydwu realizowanych projektów przedstawione są w poniżej tabeli.

1. Tytuł projektu (akronim projektu współpracy)				
Siłownie terenowe - aktywność, ruch i zdrowie STARIZ				
Informacje o projekcie				
Data rozpoczęcia:	- Zawarcie umowy partnerskiej 10.04.2018 r. - podpisanie umowy z UM 06.07.2018 r.	Data zakończenia, jeśli została zakończona, lub aktualny etap:	11.2019	
Charakter projektu:	☐ krajowy	☐ międzynarodowy		
Czas trwania (planowanych) działań w miesiącach:	04.2018 do 11.2019	Całkowity budżet projektu (w zł):	715 257,00	
	19 miesięcy	Udział finansowy LGD w którym prowadzona jest ewaluacja (w zł):	214 626,00 tj. 30%	
Kraje zaangażowane (dotyczy współpracy międzynarodowej)	nd	Liczba partnerów (w podziale na krajowych i zagranicznych)	Krajowych:	3
			Zagranicznych:	0
Czy LGD, w którym prowadzona jest ewaluacja był partnerem wiodącym w tym projekcie współpracy?	☐ tak	☐ nie		
Opis projektu				
Proszę opisać korzyści dla: wzmocnienia kapitału społecznego, zachowania dziedzictwa lokalnego / rozwoju lokalnego / turystyki	Dla uczestników projektu	Projekt umożliwił wymianę doświadczeń, umożliwił podjęcie działań w zakresie wspólnego planowania, organizacji i realizacji zadań.		
	Dla osób poza projektem	Możliwość udziału w ogólnodostępnej imprezie podsumowującej projekt		
Proszę opisać, jakie projekt wykorzystuje	Przyrodnicze	Prezentacja walorów krajobrazowych w publikacji		

zasoby przyrodnicze, historyczne, produktów lokalnych, kulturowych, turystycznych, inne	Historyczne	Prezentacja walorów historycznych w publikacji
	Produkty lokalne	nd
	Kulturowe	nd
	Turystyczne	Projekt realizuje jako drugi obok rozwoju infrastruktury zakres promocja obszaru. Wszystkie zadania w sposób pośredni lub bezpośredni służą podniesieniu atrakcyjności turystycznej regionu, zwiększenie poziomu integracji społecznej np. Prezentacja zasobów w publikacji – będącej swoistym przewodnikiem w dziedzinie turystyki aktywnej na obszarze partnerów, mapa, miejsca rekreacji – siłownie
	Inne, jakie?	nd
Czy projekt dotyczył (angażował) grup/y defaworyzowanych/ej (wymienić jakie)	Projekt skierowany był m.in. do: młodzieży, osób powyżej 50 r. ż., osób niepełnosprawnych Nie angażowano uczestników projektu w realizację poszczególnych zadań.	
Proszę opisać innowacyjność projektu (jeśli dotyczy)	Jako innowacyjność w projekcie wykazano wygenerowanie kodu QR z odnośnikiem do filmu promującego wybudowane siłownie terenowe i instruktarz ich używania.	
Proszę opisać trwałość efektów projekt	Siłownie terenowe służą mieszkańcom 3 partnerów Film instruktarzowy jest udostępniony w youtube	
Osiągnięte wskaźniki	Nazwa wskaźnika	Liczba
	Liczba filmów promocyjnych	1 szt.
	Liczba wydanych publikacji	1 szt. (250 egz.)
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	1 szt.
	Liczba wybudowanych siłowni na wolnym powietrzu	7 szt.

	Liczba mieszkańców korzystających z siłowni zewnętrznych	2000 os
	Liczba odbiorców folderów	250 os
Inne uwagi dotyczące projektu	<p>Cel projektu: „Podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej, zwiększenie integracji społecznej oraz promocja obszaru 3 partnerskich LGD poprzez utworzenie i udostępnienie 29 obiektów siłowni zewnętrznych i organizację imprezy promującej”.</p> <p><u>Projekt obejmował następujące zadania:</u></p> <p>1. Budowa siłowni terenowych. W ramach zadania zostanie wybudowane 29 ogólnodostępnych siłowni terenowych pełniących funkcje rekreacyjne. Każda siłownia zostanie wyposażona w urządzenia do wykonywania ćwiczeń, m.in.: Orbitrek, Biegacz, Twister, Motyl, Wioślarz, Wahadło, Ławka, Steper, Prasa ręczna, Wyciąg górny, Jeździec.</p> <p>2. Zakup materiałów promocyjnych:</p> <p>a) Folder informujący o projekcie i jego partnerach, zdjęcia wybudowanych siłowni, opis ich lokalizacji w tym krótkie informacje o zasobach przyrodniczych, kulturowych i historycznych świadczących o atrakcyjności turystycznej obszaru.</p> <p>b) Film nagrany z udziałem tłumacza języka migowego i instruktora, który zademonstruje sposób używania zamontowanych na siłowniach urządzeń i przekaze informacje niezbędne do prawidłowego ćwiczenia poszczególnych partii ciała. Tłumacz języka migowego pomoże zapewnić dostępność projektu dla grup defaworyzowanych.</p> <p>c) Mapa z lokalizacją wszystkich 29 wybudowanych siłowni terenowych na obszarze działania partnerów.</p> <p>d) Gadżety takie jak czapka z daszkiem, koszulka bawełniana, bidon, krokomierz, opaska na nadgarstek, torba biodrowa.</p> <p>3. Impreza inauguracyjna – otwarcie siłowni, podczas której nastąpi m.in. prezentacja filmu promującego projekt i produktów lokalnych 3 partnerskich LGD.</p> <p>Projekt wpisujący się w ogólną politykę dostępności. W ramach nagrywanego filmu promocyjno- instruktorzowego włączono tłumacza języka migowego.</p>	

2. Tytuł projektu (akronim projektu współpracy)

Looking for unusual inspiration to promote areas (LFUITPA)
(W poszukiwaniu niecodziennych inspiracji do promocji regionów)

Informacje o projekcie				
Data rozpoczęcia:	- Umowa partnerska o wspólnej realizacji projektu została podpisana 10.09.2018r. - podpisanie umowy z UM 10.04.2019r.	Data zakończenia, jeśli została zakończona, lub aktualny etap:	Grudzień 2019	
Charakter projektu:	☐ krajowy	☐ międzynarodowy		
Czas trwania (planowanych) działań w miesiącach:	09.2018 do 12.2019 15 miesięcy	Całkowity budżet projektu (w zł):	390.397,00 PLN	
		Udział finansowy LGD w którym prowadzona jest ewaluacja (w zł):	35.000,00 PLN, (8.113,50 euro) - udział w całości budżetu wynosi 9 %	
Kraje zaangażowane (dotyczy współpracy międzynarodowej)	Węgry	Liczba partnerów (w podziale na krajowych i zagranicznych)	Krajowych:	3
			Zagranicznych:	1
Czy LGD, w którym prowadzona jest ewaluacja był partnerem wiodącym w tym projekcie współpracy?	☐ tak	☐ nie		
Opis projektu				

<p>Proszę opisać korzyści dla: wzmocnienia kapitału społecznego, zachowania dziedzictwa lokalnego / rozwoju lokalnego / turystyki</p>	<p>Dla uczestników projektu</p>	<p>Projekt umożliwił wymianę doświadczeń, umożliwił podjęcie działań w zakresie wspólnego planowania, organizacji i realizacji zadań.</p> <p>Zachowanie dziedzictwa lokalnego – prezentacja lokalnego dziedzictwa kulinarnego i rękodzielniczego oraz tradycyjnych wyrobów podczas wystaw/ targów produktów lokalnych w Polsce i na Węgrzech</p>
	<p>Dla osób poza projektem</p>	<p>Zachowania dziedzictwa lokalnego – prezentacja lokalnego dziedzictwa kulinarnego w publikacji</p> <p>Możliwość udziału w ogólnodostępnej wystawie produktów lokalnych</p>
<p>Proszę opisać, jakie projekt wykorzystuje zasoby przyrodnicze, historyczne, produktów lokalnych, kulturowych, turystycznych, inne</p>	<p>Przyrodnicze</p>	<p>Prezentacja walorów krajobrazowych na magnesach promocyjnych</p>
	<p>Historyczne</p>	<p>Prezentacja walorów historycznych (zabytki) na magnesach promocyjnych</p>
	<p>Produkty lokalne</p>	<p>Promocja produktów lokalnych podczas wystaw/targów i w publikacji kulinarnej</p>
	<p>Kulturowe</p>	<p>Promocja kultury wsi polskiej na Węgrzech – prezentacja i występ kapeli „Bachórzanie”</p>
	<p>Turystyczne</p>	<p>Projekt realizuje zakres promocja obszaru. Wszystkie zadania w sposób pośredni lub bezpośredni służą podniesieniu atrakcyjności turystycznej regionu, zwiększenie poziomu integracji społecznej</p> <p>Prezentacja obiektów, miejsc i walorów turystycznych na magnesach promocyjnych, ogólnodostępne wydarzenia promujące dziedzictwo przyciągające turystów</p>

	Inne, jakie?	nd
Czy projekt dotyczył (angażował) grup/y defaworyzowanych/ej (wymienić jakie)	Projekt skierowany był m.in. do: młodzieży, osób powyżej 50 r. ż., osób niepełnosprawnych Nie angażowano uczestników projektu w realizację poszczególnych zadań.	
Proszę opisać innowacyjność projektu (jeśli dotyczy)	Innowacyjnością w formach promocji jaką w ramach projektu chcieliśmy wprowadzić na terenie działania były magnesy tematyczne promujące obszar działania. Magnesy promocyjne są popularną formą promocji obszarów i cieszą się zainteresowaniem kolekcjonerów. Taka forma promocji nie była dotychczas stosowane na obszarze działania partnerskich LGD, a w ślad za tytułem projektu operacja skupia się na poszukiwaniu niecodziennych form w promocji obszarów. Podobnie oferta wyjazdu z jaką wyszliśmy do lokalnych wystawców była dla nich nową możliwością.	
Proszę opisać trwałość efektów projekt	-	
Osiągnięte wskaźniki	Nazwa wskaźnika	Liczba
	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane (określone w LSR) młodzież, turyści, inne	1
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy międzynarodowej	1

Inne uwagi dotyczące projektu	<p>Cel projektu: „Promocja obszaru partnerskich LGD poprzez organizację polsko- węgierskich wystaw, pokazów produktów i usług lokalnych, publikację kulinarną i materiały reklamowe”.</p> <p><u>Projekt obejmował następujące zadania:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wystawa produktów i usług lokalnych na terenie Węgier – organizacja wyjazdu studyjnego na targi w Jaszapati (udział 80 osób wystawców – reprezentujących lokalnych twórców, producentów, rękodzielników itp.) 2. Wystawa produktów i usług lokalnych na terenie Polski w tym przyjęcie grupy wystawców Węgierskich i zapewnienie im stoisk wystawowych 3. Promocja produktów lokalnych poprzez „Publikację kulinarną” prezentującą przepisy i tradycyjne potrawy z obszaru wszystkich partnerów w tym partnera węgierskiego. 4. Materiały promujące obszary partnerów – wydano magnesy promujące atrakcje turystyczne z 21 gmin partnerów krajowych .
-------------------------------	--

3. Tytuł projektu (akronim projektu współpracy)			
Produkty lokalne akcenty nadające smak regionom - PLANSR			
Informacje o projekcie			
Data rozpoczęcia:	- Umowa partnerska o wspólnej realizacji projektu została podpisana 15.03.2022 - podpisanie umowy z UM 06.07.2022 r.	Data zakończenia, jeśli została zakończona, lub aktualny etap:	<i>W trakcie realizacji</i> <i>Planowana data zakończenia realizacji czerwiec 2023</i>
Charakter projektu:	☒ krajowy	☐ międzynarodowy	
Czas trwania (planowanych) działań w miesiącach:	03.2022 do 06.2023 15 miesięcy	Całkowity budżet projektu (w zł):	757.440,00
		Udział finansowy LGD w	408.360,00

		którym prowadzona jest ewaluacja (w zł):	udział w całości budżetu wynosi 54 %.	
Kraje zaangażowane (dotyczy współpracy międzynarodowej)	nd	Liczba partnerów (w podziale na krajowych i zagranicznych)	Krajowych:	2
			Zagranicznych:	0
Czy LGD, w którym prowadzona jest ewaluacja był partnerem wiodącym w tym projekcie współpracy?	☐ tak	☐ nie		
Opis projektu				
Proszę opisać korzyści dla: wzmocnienia kapitału społecznego, zachowania dziedzictwa lokalnego / rozwoju lokalnego / turystyki	Dla uczestników projektu	Projekt umożliwi wymianę doświadczeń, umożliwi też podjęcie działań w zakresie wspólnego planowania, organizacji i realizacji zadań. Uczestnikami projektu będą głównie przedstawiciele lokalnych organizacji działających na rzecz promocji produktów lokalnych. Udział w konkursie umożliwi im zdobycie cennych nagród wspierających ich działalność, publikacja i wystawa pomogą promować działalność na rzecz zachowywania dziedzictwa w obszarze lokalnych produktów.		
	Dla osób poza projektem	Możliwość udziału w ogólnodostępnej wystawie produktów lokalnych		
Proszę opisać, jakie projekt wykorzystuje zasoby przyrodnicze, historyczne, produktów lokalnych, kulturowych, turystycznych, inne	Przyrodnicze	-		
	Historyczne	-		
	Produkty lokalne	Celem konkursu jest promowanie obszarów działania organizatorów, pobudzenie do aktywnej działalności w zakresie promocji produktów i usług lokalnych Publikacja dotycząca promocji obszarów partnerskich LGD na przykładzie działalności podmiotów zaangażowanych w promocję produktów i usług lokalnych. Wystawa to wydarzenie, którego celem jest zaprezentowanie obszarów partnerskich LGD poprzez organizację stoisk promujących produkty i usługi lokalne.		
	Kulturowe	-		

	Turystyczne	Projekt realizuje zakres promocja obszaru. Wszystkie zadania w sposób pośredni lub bezpośredni służą podniesieniu atrakcyjności turystycznej regionu, zwiększenie poziomu integracji społecznej	
	Inne, jakie?	nd	
Czy projekt dotyczył (angażował) grup/y defaworyzowanych/ej (wymienić jakie)	Projekt skierowany był m.in. do: młodzieży, osób powyżej 50 r. ż., osób niepełnosprawnych		
Proszę opisać innowacyjność projektu (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy		
Proszę opisać trwałość efektów projekt	-		
Osiągnięte wskaźniki	Nazwa wskaźnika		Liczba
	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane (określone w LSR) młodzież, turyści, inne		1 – w trakcie realizacji
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy		1 – w trakcie realizacji
Inne uwagi dotyczące projektu	<p>Celem operacji jest „Promocja obszaru w zakresie produktów i usług lokalnych dwóch partnerskich LGD „Pogórze Przemysko-Dynowskie” i „Kraina Sanu”, poprzez organizację konkursu, wydanie publikacji i organizację imprezy podsumowującej.”</p> <p>Trzy główne zadania projektu to:</p> <p>1. Konkurs „Działalność na rzecz promocji obszarów LGD Pogórze Przemysko – Dynowskie i LGD Kraina Sanu, w tym produktów i usług lokalnych” Celem konkursu jest promowanie obszarów działania organizatorów, pobudzenie do aktywnej działalności w zakresie promocji produktów i usług lokalnych oraz uhonorowanie starań Kół Gospodyń Wiejskich, Stowarzyszeń i innych podmiotów działających w tym zakresie. Informacje o naborze do konkursu będą</p>		

	<p>udostępnione na stronach internetowych partnerów oraz na firmowych profilach społecznościowych.</p> <p>2. Publikacja dotycząca promocji obszarów partnerskich LGD na przykładzie działalności podmiotów zaangażowanych w promocję produktów i usług lokalnych. Celem zadania jest zaprezentowanie dobrych praktyk w działalności opartej na lokalnych zasobach dziedzictwa kulinarnego, rękodzielniczego, kulturowego, przyrodniczego i turystycznego. Tematem przewodnim publikacji będzie zaprezentowanie działalności podmiotów z obszaru partnerskich LGD na rzecz promocji produktów i usług lokalnych, wraz z przedstawieniem tych produktów i usług, które są wyróżnikiem danego podmiotu i wynikają z kultywowania lokalnego dziedzictwa kulinarnego, rękodzielniczego, kulturowego, przyrodniczego oraz działalności na rzecz rozwoju lokalnej oferty produktów turystycznych. Publikacja zostanie wydana w nakładzie 1500 egz.</p> <p>3. Wystawa produktów i usług lokalnych - „Bazar Smaków”, impreza podsumowująca. Wystawa to wydarzenie, którego celem jest zaprezentowanie obszarów partnerskich LGD poprzez organizację stoisk promujących produkty i usługi lokalne. Obecność wystawców z obszaru działania obydwu partnerów (w tym uczestników konkursu) zapewni nawiązywanie kontaktów i umożliwi im nawiązywanie współpracy międzyterytorialnej na rzecz promocji produktów.</p>
--	---

Tabela 17 Projekty współpracy; źródło: dane na podstawie raportu z monitoringu i ewaluacji LGD

5.5. Projekty poza RLKS

Jak wskazuje poniższa tabela, poza RLKS zrealizowano aż 8 projektów. Pięć projektów realizowano we współpracy ze stowarzyszeniem Podkarpackie Inicjatywy Lokalne (2018-2019 oraz 2021-2023) a ich tematyka obejmowała działania aktywizujące lokalną społeczność. Organizowano warsztaty, wyjazdy, maraton sportowy, działania edukacyjne, konkursy, szkolenia, projekty pomocowe, promocję ekologii. Grupę docelową stanowili mieszkańcy regionu w tym dzieci i młodzież. Każda z inicjatyw aktywizowała mieszkańców, którzy chętnie i licznie uczestniczyli w organizowanych przedsięwzięciach. Budżet wszystkich działań realizowanych w ramach współpracy ze stowarzyszeniem Podkarpackie Inicjatywy Lokalne przekroczył 46000 PLN, z czego poziom dotacji przekroczył 25000 PLN.

W ramach współpracy z Fundacją Przestrzeń Lokalna w Błażowej zrealizowano dwa ciekawe projekty wypoczynkowe. Pierwszy z nich dotyczył ekologicznego spędzania wolnego czasu i obejmował takie działania jak wycieczki terenowe, warsztaty, kino sferyczne, ognisko i in. Drugi projekt obejmował kierowaną do dzieci edukacyjną podróż wakacyjną śladami Jana Pawła II. Na obydwie działania przeznaczono budżet ok 21000 PLN, z czego wysokość dotacji wyniosła 8000 PLN.

Jak wskazują pracownicy biura LGD, bardzo ciekawym projektem organizowanym przy dofinansowaniu ze środków Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich 2014-2020 było przeprowadzenie cyklu warsztatów i wyjazdów studyjnych dla lokalnych liderów w tematyce zakładania wiosek tematycznych. Efektem dodanym po zakończeniu tego projektu było zorganizowanie dwóch wiosek tematycznych 1. „Wyręby – Malinowy Raj” oraz 2. „Rokietnica Wola – Kraina ze smakiem” przez przeszkolenie społeczności tychże miejscowości. Budowę wiosek poprzedziły wizyty studyjne, warsztaty i spotkania dla liderów, wymiana doświadczeń z przedstawicielami innych regionów. W tym wypadku projekt, którego wartość wyniosła 95800 był w 100 procentach dotowany. A wioski tematyczne utworzono przy dofinansowaniu zadań w ramach projektu grantowego LGD.

Jak wskazują pracownicy biura LGD wszystkie projekty stanowiły ciekawą inicjatywę wpisującą się w lokalne potrzeby mieszkańców. Szczegóły realizowanych działań przedstawione są w poniżej tabeli.

l.p.	Program/fundusz	Data realizacji działania (rozpoczęcia i zakończenia jeśli dotyczy)	Opis działań	Osiągnięte wskaźniki	Czy działania są kontynuowane po zakończeniu realizacji projektu/działania? W jaki sposób?	Budżet całego projektu/działania
1.	Podkarpackie Inicjatywy Lokalne 2018-2019	03.09.2018-15.12.2018	Projekt pn „Tatry – wolności ołtarze” – zajęcia edukacyjne, warsztaty teatralne, konkursy recytatorskie, konkursy plastyczne, wizyta studyjna w Zakopanem, wystawa historyczna	60 prac plastycznych , 12 spotkań teatralnych, 1 wystawa, 1 wieczornica, 1 wyjazd	Deklaracja grupy nieformalnej dot. kontynuacji działań po zakończeniu projektu	7484,00 całość budżetu (dotacja 5000,00)
2.	Fundacja Przestrzeń Lokalna w Błazowej	01.06.2019 do 30.09.2019	Projekt pn. „Przyrodę kochamy, ekologicznie wypoczywamy” – działania wypoczynkowe – rekreacyjne dla dzieci	50 dzieci udział w projekcie 3 warsztaty, przyrodnicze, 1 wyjazd do nadleśnictwa, kino sferyczne, wycieczki terenowe, ognisko, zajęcia plastyczne, 1 wyjazd do ZOO	Deklaracja grupy nieformalnej dot. kontynuacji działań po zakończeniu projektu	12685,00 całość budżetu (dotacja 5000,00)
3.	Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich 2014-2020	01.04.2020-31.10.2020	Projekt pn. „Wioski tematyczne szansą rozwoju obszarów podkarpackich Lokalnych Grup Działania”	4 spotkania – 120 lokalnych liderów 4 warsztaty – 86 osób 2 wizyty studyjne Dolny Śląsk – 80osób	Po zakończeniu projektu powstały dwie wioski Tematyczne 1. „Wyręby – Malinowy Raj” oraz 2. „ Rokitnica Wola – Kraina ze smakiem”	95800,00 całość budżetu (dotacja 100%)

4.	Fundacja Przerzeń Lokalna w Błażowej	01.09.2020-30.09.2020	Projekt pn. „Edukacyjna Podróż wakacyjna śladami Jana Pawła II”	100 dzieci udział w projekcie, 3 zajęcia edukacyjne, 1 wyjazd, 1 spotkanie	Deklaracja grupy nieformalnej dot. kontynuacji działań po zakończeniu projektu	8353,00 całość budżetu (dotacja 3000,00)
5.	Podkarpackie Inicjatywy Lokalne 2021-2023	01.09.2021 – 30.11.2021	Projekt pn. „Mini maraton sportowy”	150 osób udział w projekcie, aktywizacja uczestników do spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu, organizacja mini maratonu sportowego	Deklaracja grupy nieformalnej dot. kontynuacji działań po zakończeniu projektu	5585,00 całość budżetu (dotacja 3300,00)
6.	Podkarpackie Inicjatywy Lokalne 2021-2023	01.09.2021 – 30.11.2021	Projekt pn. „Dostępność cyfrowa i informacyjno – komunikacyjna dla urzędników i petentów – cykl zajęć szkoleniowych”	55 osób udział w projekcie, 1 wyjazd, 3 szkolenia	Deklaracja grupy nieformalnej dot. kontynuacji działań po zakończeniu projektu	8847,00 całość budżetu (dotacja 6000,00)
7.	Podkarpackie Inicjatywy Lokalne 2021-2023	01.06.2022 do 30.11.2022	Projekt pn. „Jestem EKO z biblioteką” – cykl działań pro ekologicznych dla dzieci i młodzieży	45 osób udział w projekcie, 3 warsztaty, 2 pogadanki, 1 wyjazd, działania proekologiczne dla dzieci i młodzieży	Deklaracja grupy nieformalnej dot. kontynuacji działań po zakończeniu projektu	14075,00 całość budżetu (dotacja 5500,00)
8.	Podkarpackie Inicjatywy Lokalne 2021-2023	Od 01.06.2022 do 30.11.2022	Projekt pn. „Bo POMOC ma MOC”	50 osób udział w projekcie, wsparcie wolontariuszy w niesieniu pomocy dla uchodźców wojennych z Ukrainy, 2 spotkania, 1 wyjazd	Deklaracja grupy nieformalnej dot. kontynuacji działań po zakończeniu projektu	10150,00,00 całość budżetu (dotacja 5500,00)

Tabela 18 Projekty poza RLKS ; źródło: dane na podstawie raportu z monitoringu i ewaluacji LGD

5.6. Działalność biura LGD

Działalności biura LGD można przyrzeć się analizując dane na temat prowadzonych przez jego pracowników działań komunikacyjnych, udzielania wsparcia mieszkańcom i beneficjentom, jak i na temat zrealizowanych szkoleń.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez pracowników biura LGD, formy udzielania doradztwa były zróżnicowane i obejmowały zarówno wsparcie osobiste, telefoniczne, osobiste, mailowe. W ocenie przedstawicieli biura najbardziej skuteczne są spotkania, w czasie których można przyrzeć się szczegółom składanych wniosków oraz wesprzeć wnioskodawców w zakresie opracowania biznes planu, określenia wskaźników, przeliczenia finansów. Dane zawarte w tabeli poniżej wskazują, że na przestrzeni lat 2016-2022, indywidualnego doradztwa udzielono 256 podmiotom. Nie ewidencjonowano doradztwa mailowego oraz telefonicznego. Zgodnie z oceną przedstawicieli biura LGD dostrzegalna jest wyższa jakość wniosków składanych we współpracy i w oparciu o doradztwo udzielane w biurze w porównaniu do wniosków przygotowywanych bez takiego wsparcia. Pomoc pracowników biura przekłada się zatem realnie na zwiększenie szans na poprawność składanego wniosku.

Dane dotyczące doradztwa świadczonego przez Biuro LGD – liczba podmiotów, które skorzystały z doradztwa

	Dane na dzień						
	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2021	31.10. 2022
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa w biurze	61	35	23	60	30	29	18
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa udzielonych telefonicznie	nie prowadzono rejestru porad telefonicznych						
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa mailowo/ przez Internet	nie prowadzono rejestru porad drogą mailową						
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa (suma wierszy powyżej)	61	35	23	60	30	29	18

Tabela 19 Doradztwo udzielane przez biuro LGD; źródło: dane na podstawie raportu z monitoringu i ewaluacji LGD

W latach 2016-2022 pracownicy biura LGD uczestniczyli w licznych i zróżnicowanych szkoleniach o tematyce odpowiadającej aktualnym potrzebom. Łącznie zrealizowano w tym czasie 21 szkoleń a ich tematyka ukierunkowana była na zasady wdrażania LSR, wdrożenia PROW 2014-2020, ochrony danych osobowych i RODO, zasad oceny i wyboru projektów do finansowania. Przedstawiciele biura LGD brali również udział w szkoleniach na temat projektów grantowych (metodyka zarządzania, ewaluacja procedur, zasady wdrażania i wypełniania dokumentacji aplikacyjnej i rozliczeniowej). Część szkoleń związana była z inicjatywą RLKS (zasady wdrażania i wypełniania dokumentacji aplikacyjnej). Ponadto pracownicy biura przeszkoleni zostali w zakresie opracowania biznes planów dla operacji, w zakresie doradztwa dla wnioskodawców, monitoringu i ewaluacji LGD. Jedno ze szkoleń dotyczyło Omówienia wytycznych MRiRW nr 5/3/2017 i 6/4/2017 w związku z wdrażaniem LSR a ostatnie, przeprowadzone w listopadzie 2022 tematyką obejmowało Zagadnienia związane z konkursem na wybór LSR, zapisy interwencji LEADER w Planie Strategicznym WPR na lata 2023 - 2027 oraz związane z działalnością LGD w ramach podejścia LEADER". W każdym z opisanych szkoleń uczestniczyło od 1 do 2 pracowników biura LGD.

W opisywanym okresie Członkowie Rady oraz Zarządu czterokrotnie uczestniczyli w szkoleniach, które dotyczyły Zasad wdrażania oraz zasad wypełniania dokumentacji aplikacyjnej i rozliczeniowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” (dwukrotnie realizowane szkolenie), Zasad oceny i wyboru projektów do finansowania oraz zasad wdrażania oraz wypełniania dokumentacji aplikacyjnej i rozliczeniowej jak i zasad oceny i wyboru projektów do finansowania dotyczących projektów grantowych. W każdym ze szkoleń uczestniczyło od 4 do 7 członków Zarządu i 10 do 11 członków Rady.

Szczegółowe dane na temat szkoleń znajdują się w tabelach poniżej.

Szkolenia pracowników LGD w okresie od 1.01.2016 do 31.10.2022

Data szkolenia	Temat szkolenia	Wykonawca szkolenia	Liczba przeszkolonych pracowników LGD
06-08 czerwca 2016	Organizacja pracy i komunikacja w procesie wdrażania LSR	CDR Kraków	1
12-14 września 2016	Rozwój Lokalny kierowany przez społeczność (RLKS) w nowej perspektywie finansowej PROW 2014-2020	CDR Brwinów	1
15-16 września 2016	Szkolenie dotyczące omówienia dokumentów związanych z wdrażaniem LSR o nabory wniosków	Urząd Marszałkowski	2
14-16 listopada 2016	Biznes plan dla operacji związanych z podejmowaniem lub rozwijaniem działalności gospodarczej	CDR Kraków	1
06 październik 2016	Zasady wdrażania oraz zasady wypełniania dokumentacji aplikacyjnej i rozliczeniowej w ramach poddziałania Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	Kalnica	2
07 październik 2016	Zasady oceny i wyboru projektów do finansowania	Kalnica	2
14 marca 2017	Podniesienie kompetencji w tym praktycznych umiejętności w zakresie prowadzenia przez LGD doradztwa dla wnioskodawców	CDR Boguchwała	2
18-19 maja 2017	"Przygotowanie wniosków o przyznanie pomocy na projekt grantowy" oraz "Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z Lokalną Grupą Działania"	Urząd Marszałkowski WP	2
22-24 maja 2017	Projekty grantowe- metodyka zarządzania procesem realizacji oraz ewaluacja procedur grantowych w LSR	CDR Kraków	2
06 -07 czerwiec 2017	Zasady wdrażania oraz zasady wypełniania dokumentacji aplikacyjnej i rozliczeniowej oraz zasady oceny i wyboru projektów do finansowania dotyczące projektów grantowych	Klimkówka	2

09-10 październik 2017	Omówienie wytycznych MRiRW nr 5/3/2017 i 6/4/2017 w związku z wdrażaniem LSR	Urząd Marszałkowski WP	2
06-08 grudnia 2017	Monitoring i ewaluacja LGD - aspekty praktyczne w kontekście obowiązujących wytycznych	CDR Kraków	1
27-29 czerwca 2018	Ochrona danych osobowych zgodnie z RODO	CDR Kraków	2
12 lipca 2018	Szkolenie oddziału wdrażania PROW, dokumentacja aplikacyjna na przykładzie złożonych wniosków	Urząd Marszałkowski WP	1
14-15 listopad 2018	Zasady wdrażania LSR i dokumentacja aplikacyjna	Kalnica	2
28.02 do 01.03.2019	Wdrażanie PROW 2014-2020	Urząd Marszałkowski WP	2
14-15.06.2019	Zasady wdrażania LSR	Urząd Marszałkowski WP	2
20-21.02.2020	Wdrażanie PROW 2014-2020	Urząd Marszałkowski WP	2
09.09-10.09.2021	Wdrażanie PROW 2014-2020	Urząd Marszałkowski WP	2
15.09-16.09.2022	Wdrażanie PROW 2014-2020	Urząd Marszałkowski WP	2
15.11 – 16.11.2022	Zagadnienia związane z konkursem na wybór LSR, zapisy interwencji LEADER w Planie Strategicznym WPR na lata 2023 - 2027 oraz związane z działalnością LGD w ramach podejścia LEADER”.	Urząd Marszałkowski WP	2

Tabela 20 Szkolenia pracowników LGD; źródło: dane na podstawie raportu z monitoringu i ewaluacji LGD

Szkolenia członków organów LGD w okresie od 1.01.2016 do 31.10.2022

Data szkolenia	Temat szkolenia	Wykonawca szkolenia	Liczba przeszkolonych członków zarządu	Liczba przeszkolonych członków rady
06-07.X.2016	Zasady wdrażania oraz zasady wypełniania dokumentacji aplikacyjnej i rozliczeniowej w ramach poddziałania Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	Expert zewnętrzny	7	11

06-07.X. 2016	Zasady oceny i wyboru projektów do finansowania	Expert zewnętrzny	7	11
06 -07.VI. 2017	Zasady wdrażania oraz zasady wypełniania dokumentacji aplikacyjnej i rozliczeniowej oraz zasady oceny i wyboru projektów do finansowania dotyczące projektów grantowych	Expert zewnętrzny	4	10
13. XII 2018	Zasady wdrażania oraz zasady wypełniania dokumentacji aplikacyjnej i rozliczeniowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”	Biuro LGD	7	10

Tabela 21 Szkolenia członków organów LGD; źródło: dane na podstawie raportu z monitoringu i ewaluacji LGD

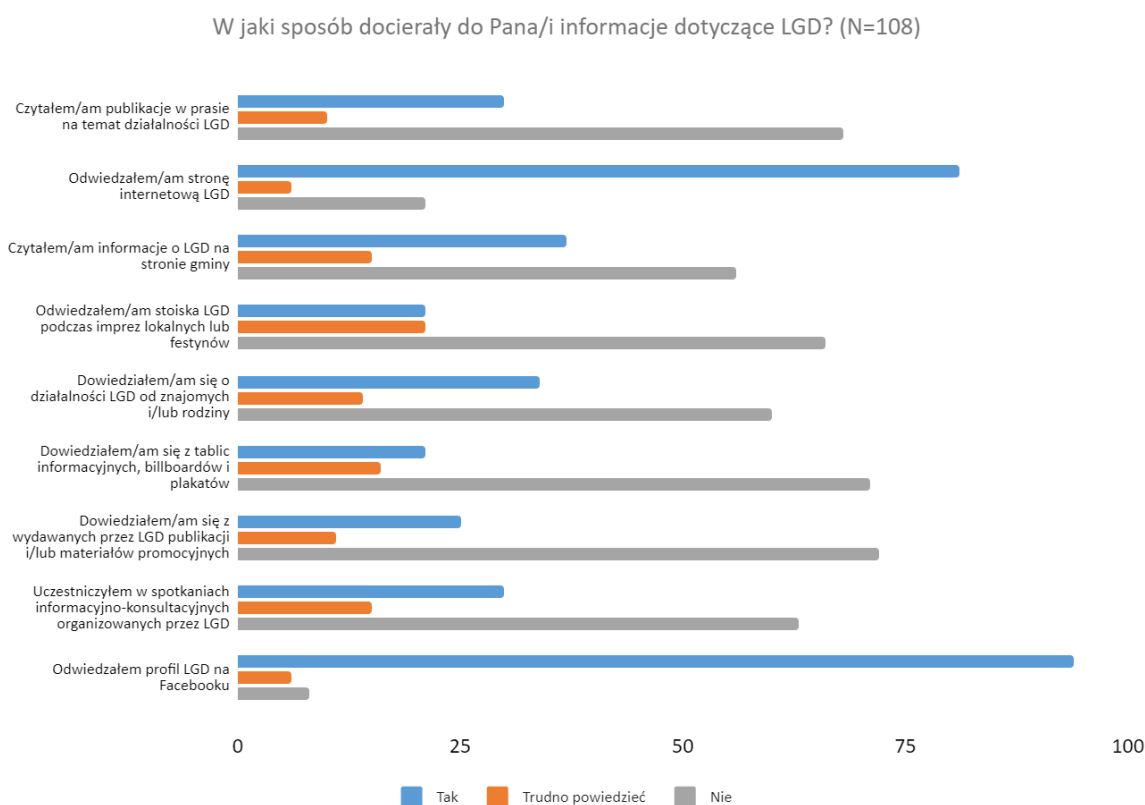
Jak wskazuje zawarta poniżej tabela, plan komunikacji obejmował szereg działań, którym przypisano konkretne wskaźniki oraz założono ich docelowe wartości. Wśród zaplanowanych działań komunikacyjnych ustalono następujące przedsięwzięcia: Nabywanie i podnoszenie wiedzy związanej z zakładaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej oraz rozwijanie umiejętności i kompetencji zawodowych (w tym dla osób z grup defaworyzowanych), podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska, w tym propagowanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz organizację imprez i wydarzeń aktywizujących i integrujących mieszkańców – aktywizacja społeczna. W ramach każdego z zaplanowanych przedsięwzięć określono wskaźniki będące liczbą zrealizowanych, zorganizowanych spotkań lub wydarzeń oraz liczbą osób w nich uczestniczących. Dla trzeciego z opisanych dodatkowo przedsięwzięć określono wskaźnik będący liczbą sponsorowanych artykułów w prasie regionalnej. Na przestrzeni lat 2016-2022 niemal wszystkie wskaźniki przypisane do działań komunikacyjnych zostały osiągnięte lub przekroczone. W odniesieniu do działania ukierunkowanego na podnoszenie wiedzy mieszkańców regionu w zakresie ochrony środowiska nie udało się przed końcem października 2022 osiągnąć wskaźnika określającego liczbę osób uczestniczących w zorganizowanych wydarzeniach – z założonych 70 osób w spotkaniach uczestniczyło 62 mieszkańców, można więc uznać, że wskaźnik ten jest na dobrym poziomie. Również w odniesieniu do liczby osób uczestniczących w wydarzeniach aktywizujących mieszkańców wskaźnik nie osiągnął 100 procent jednak na koniec października 2022 był na wysokim poziomie – założono uczestnictwo 420 osób, a w spotkaniach brało udział 403 mieszkańców, czyli w przybliżeniu 96%.

Przedstawione dane wskazują na prężne zaangażowanie przedstawicieli biura LGD w promowanie działania biura, jak i aktywizowanie mieszkańców czy informowanie, motywowanie, zachęcanie do udziału w naborach mieszkańców regionu LGD „Pogórze Przemysko -Dynowskie”.

Działanie komunikacyjne	Nazwa wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika osiągnięta na dzień:						
			31.12. 2016	31.12. 2017	31.12. 2018	31.12. 2019	31.12. 2020	31.12. 2021	31.10 2022
3.1.1 Nabywanie i podnoszenie wiedzy związanej z zakładaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej oraz rozwijania umiejętności i kompetencji zawodowych, w tym dla grup osób z grup defaworyzowanych	WP Liczba spotkań wydarzeń adresowanych do mieszkańców	7	7						
	WR Liczba osób uczestniczących w spotkaniach/wydarzeniach	70	98						
3.2.1. Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska, w tym propagowanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	WP Liczba spotkań wydarzeń adresowanych do mieszkańców	7				7			
	WR Liczba osób uczestniczących w spotkaniach/wydarzeniach	70				62			
3.3.1 Organizacja imprez i wydarzeń aktywizujących i integrujących mieszkańców – aktywizacja społeczna	WP Liczba spotkań wydarzeń adresowanych do mieszkańców	21			7			14	21
	WP Liczba zorganizowanych spotkań informacyjnych dotyczących wdrażania LSR	21		7		14			
	WP Liczba sponsorowanych artykułów w prasie regionalnej	3	1						2
	WR Liczba osób uczestniczących w spotkaniach/wydarzeniach	420		47	168	230		307	403

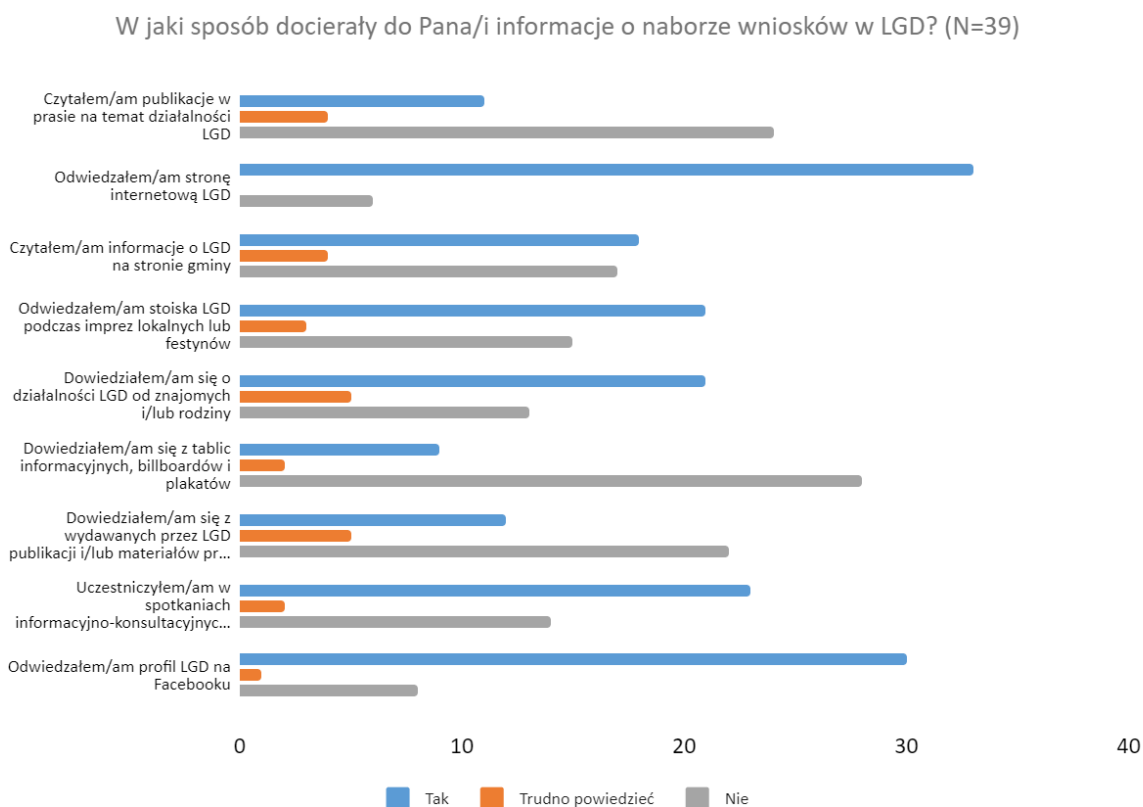
Tabela 22 Działania komunikacyjne; źródło: dane na podstawie raportu z monitoringu i ewaluacji LGD

W celu oceny jakości i skuteczności funkcjonowania biura LGD warto przyrzeć się również odpowiedziom udzielonym w ankietach przez 108 mieszkańców gmin objętych LSR. Ankietowanych zapytano w pierwszej kolejności o to, w jaki sposób otrzymywali informacje dotyczące LGD. Wśród z góry zdefiniowanych odpowiedzi znalazły się różne kanały informacyjne – badani mogli ustosunkować wobec każdego z nich, odpowiadając czy za pośrednictwem danego kanału otrzymali informację na temat LGD. Jak wskazuje poniższy wykres najczęściej odpowiedzi twierdzących udzielono w odniesieniu do profilu LGD na Facebooku – aż 94 osoby otrzymywały informacje o naborze wniosków w LGD za pośrednictwem tego kanału. Ważnym kanałem okazała się również strona internetowa LGD (81 odpowiedzi na „tak”). Pozostałe kanały miały zdecydowanie mniej, bo od 21 do 37 wskazań twierdzących i zdecydowanie więcej, bo od 56 do 72 wskazań przeczących. Wydaje się, że potencjał tych kanałów informacyjnych nie był wykorzystany w pełni. Jedną z przyczyn mogła być pandemia, która powodowała ograniczenie kontaktów interpersonalnych, a zatem takie kanały jak stoiska na imprezach, festynach, czy pozyskiwanie informacji od znajomych czy rodziny lub na spotkaniach konsultacyjnych miały ograniczoną skuteczność.

Wykres 11 Sposoby docierania informacji na temat LGD; źródło: badania ankietowe prowadzone przez LGD

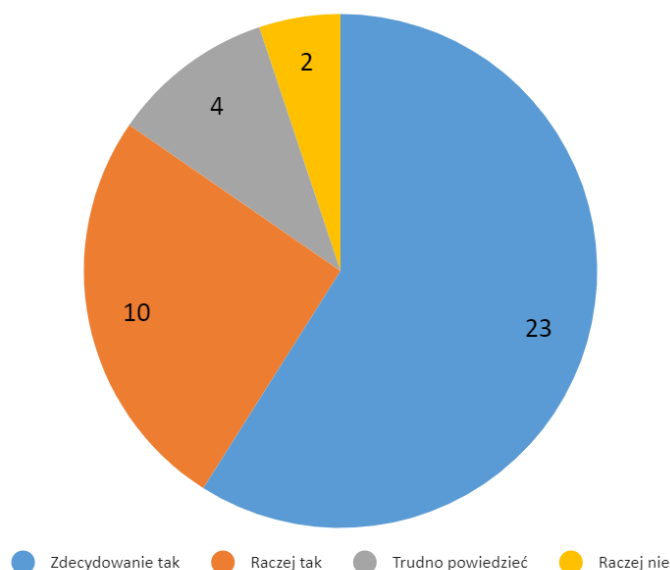
Trzydziestu dziewięciu beneficjentów również zapytano o to w jaki sposób otrzymywali informacje o naborze wniosków w LGD. Jak wskazuje poniższy wykres, najbardziej skutecznym kanałem informowania o LGD była strona internetowa LGD – 33 z 39 osób otrzymało informację o naborze wniosków dzięki temu kanałowi. Profil na Facebooku również był istotnym kanałem informowania o naborze wniosków – 30 spośród 39 beneficjentów przyznało, że otrzymało informację tą metodą. Dla Beneficjentów efektywnym źródłem informacji o naborze wniosków w LGD były festyny, imprezy lokalne, znajomi, rodzina oraz spotkania informacyjno konsultacyjne (21, 21 i 23 odpowiedzi twierdzące w odniesieniu do tych kanałów). Tablice informacyjne, plakaty billboardy okazały się najmniej efektywne – jednak również istotne – blisko jedna czwarta badanych beneficjentów przyznała się do czerpania informacji z tych źródeł.

Wykres 12 Sposoby docierania informacji o naborze wniosków w LGD; źródło: badania ankietowe prowadzone przez LGD

Kolejne pytanie zadane w ankiecie dotyczyło oceny stopnia informowania przez LGD o możliwości pozyskania środków. Jak można zaobserwować na wykresie poniżej 33 spośród 39 (czyli ok 84%) zapytanych o to Beneficjentów uznało, że czuli się w wystarczającym stopniu informowani o możliwości pozyskania środków. Odpowiedzi „raczej nie” udzieliło dwoje Beneficjentów, a cztery osoby nie ustosunkowały się wobec tego pytania.

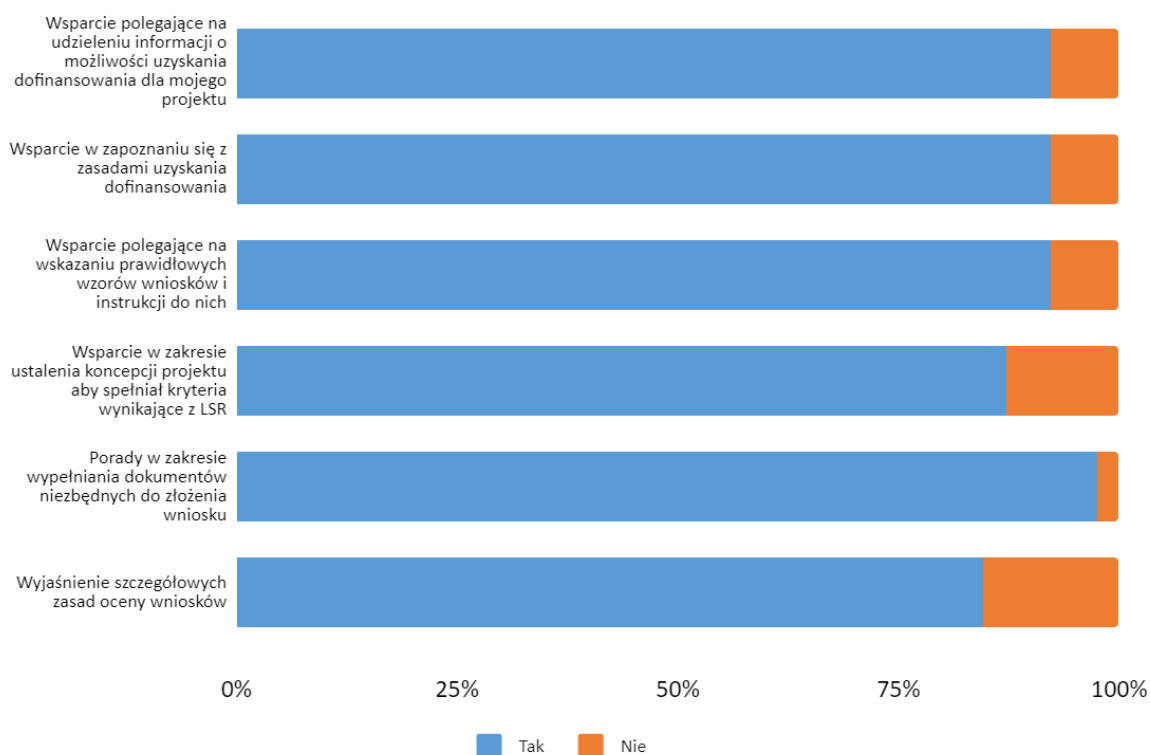
Czy LGD w wystarczającym stopniu informowała o możliwości pozyskania środków? N=39

Wykres 13 Ocena procesu informowania o możliwości pozyskania środków; źródło: badania ankietowe prowadzone przez LGD

W celu oceny funkcjonowania biura LGD warto przyjrzeć się, w jakim zakresie beneficjenci korzystali ze wsparcia biura na etapie składania wniosku. Jak wynika z załączonego poniżej wykresu, zakres wsparcia, z którego korzystali beneficjenci był szeroki. Badani korzystali z pomocy przedstawicieli biura LGD w zakresie otrzymywania informacji o możliwości uzyskania dofinansowania dla projektu, a także zapoznania się z zasadami uzyskania dofinansowania oraz otrzymania prawidłowych wzorów wniosków i instrukcji. Prawie wszyscy badani beneficjenci (38 z 39 osób) skorzystali ze wsparcia w zakresie wypełniania dokumentacji niezbędnej do złożenia wniosku. Odsetek osób, które korzystały ze wsparcia w zakresie ustalenia koncepcji projektu oraz otrzymania szczegółowych wyjaśnień zasad oceny wniosków był nieco niższy niż w pozostałych przypadkach, ale nadal był wysoki, oscylując na poziomie ok. 34-37%. Dane te wskazują na wysoki stopień zaangażowania przedstawicieli biura we wsparcie beneficjentów na każdym etapie prac związanych ze składaniem wniosków.

Proszę wskazać, w jakim zakresie korzystał/a Pan/i ze wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku? (N=39)

Wykres 14 Ocena wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku; źródło: badania ankietowe prowadzone przez LGD

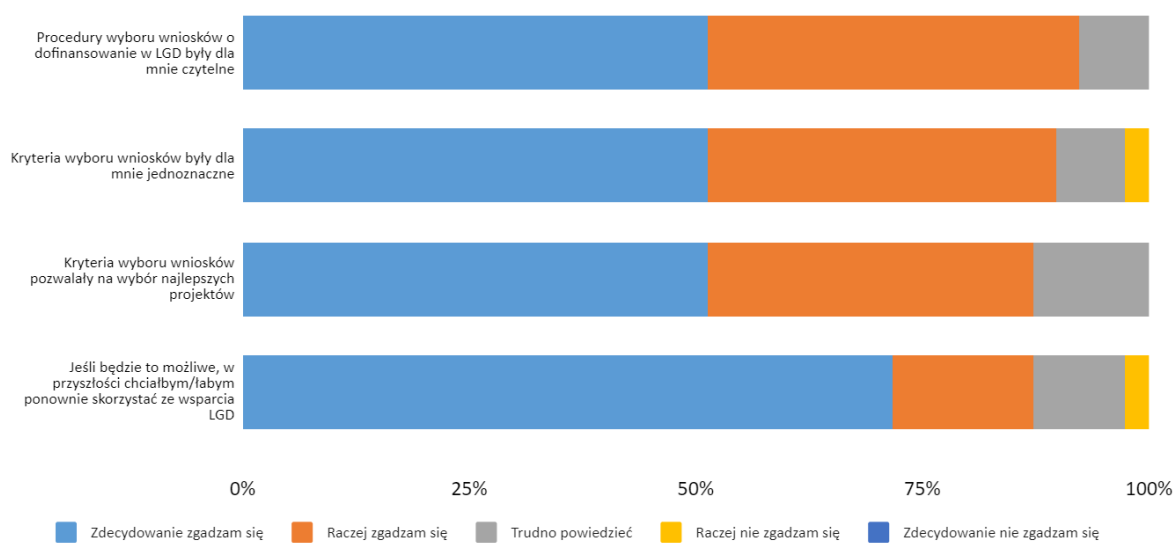
Odnosząc się także do innych etapów współpracy w beneficjentów z biurem LGD ankietowani pozytywnie oceniali pomoc otrzymaną ze strony biura. Szczegóły zawarte są w poniższej tabeli. Wynika z nich, że zdecydowana większość beneficjentów uważa, że zarówno na etapie składania wniosków, jak i realizacji operacji oraz jej rozliczenia wsparcie udzielone przez LGD spełniało oczekiwania, udzielane porady były przydatne a przygotowanie merytoryczne doradców było odpowiednie. W odniesieniu do każdego z etapów zdarzały się pojedyncze negatywne odpowiedzi, a na etapach realizacji operacji, jak i rozliczenia projektu odpowiednio 4 i 5 z zapytanych o to beneficjentów nie korzystało ze wsparcia biura. Szczegóły zawarte są w poniższej tabeli.

Ocena wsparcia udzielonego beneficjentowi przez LGD na różnych etapach prowadzenia operacji								
		Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie	N
Etap składania wniosku	Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	29	9	0	0	1	0	39
	Udzielone porady były przydatne	28	10	0	0	1	0	39
	Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	30	7	1	0	1	0	39
Etap realizacji operacji	Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	25	9	0	1	0	4	39
	Udzielone porady były przydatne	25	9	0	1	0	4	39
	Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	25	9	0	1	0	4	39
Etap rozliczania operacji	Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	26	6	2	0	0	5	39
	Udzielone porady były przydatne	26	6	2	0	0	5	39
	Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	26	6	2	0	0	5	39

Tabela 23 Ocena wsparcia ze strony LGD w zakresie składania i realizacji projektu; źródło: dane na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

Beneficjentów poproszono również o ocenę wsparcia LGD udzielanego przy składaniu i realizacji projektu. Od 34 do 36 badanych udzieliło odpowiedzi twierdzących („zdecydowanie zgadzam się” oraz „raczej zgadzam się”) w odniesieniu do stwierdzeń na temat czytelności procedur wyboru wniosków o dofinansowanie, jednoznaczności kryteriów wyboru wniosków, a także możliwości wyboru najlepszych projektów dzięki nim. Beneficjenci w większości przyznali, że w przyszłości chcieliby skorzystać ze wsparcia LGD. Wyniki te sugerują, że współpraca z biurem LGD na etapie składania i realizacji projektów była przez beneficjentów oceniana na dobrym poziomie. Pozostali badani przeważnie wybierali odpowiedź trudno powiedzieć. Szczegóły obrazuje poniżej zamieszczony wykres.

Proszę ocenić poniższe stwierdzenia dotyczące składania i realizacji projektu przy wsparciu LGD (N=39)

Wykres 15 Ocena wsparcia ze strony LGD na etapie realizacji projektu; źródło: badania ankietowe prowadzone przez LGD

6 Odpowiedzi na pytania badawcze

6.1. Ocena wpływu na główny cel LSR

W opinii członków Zarządu projekty realizowane w ramach LSR w maksymalnym stopniu przyczyniają się do osiągnięcia celu LSR oraz odpowiadają na potrzeby lokalnych społeczności w obszarze. Jest to najlepsza forma wsparcia inicjatyw lokalnych na terenie LGD „Pogórze Przemysko Dynowskie”. Oceniając stopień osiągnięcia głównego celu i przypisanych wskaźników zarówno przedstawiciele Zarządu, jak i pracownicy biura LGD podkreślają, że wskaźniki są osiągnięte, a cele realizowane. Jak podkreślają, już teraz na etapie pisania nowej strategii można docenić trafność diagnozy, co sprzyja określeniu dalszych działań adekwatnych dla regionu. Co ważne, każda ze stron, zarówno członkowie Zarządu, przedstawiciele biura LGD, jak i członkowie Rady podkreślają satysfakcję nie tylko w odniesieniu do realizowanych celów strategii, ale i do współpracy w ramach programu LEADER szczególnie pomiędzy samorządami.

Oceniając jakość wniosków przez pryzmat realizowanych wskaźników członkowie Rady wskazują, że w przypadku małych projektów grantowych wskaźniki są na nieco lepszym poziomie, ale i w przypadku pozostałych projektów również nie ma powodów do obaw. Analizując możliwości podniesienia jakości składanych wniosków oraz zwiększenia ich efektywności członkowie Rady podkreślają, że ocena wniosków na etapie Rady przeprowadzona jest w sposób rzetelny, kompleksowy, natomiast na dalszym etapie, w Urzędzie Marszałkowskim niekiedy trudno jest sprostać wymogom Urzędu, co wiąże się z koniecznością wprowadzania poprawek, uzupełnień.

Omawiając zróżnicowanie potrzeb pomiędzy gminami członkowie Rady wskazują, że tym co łączy mieszkańców różnych gmin jest przynależność do regionu chronionego, tym co różni gminy jest specyfika obszaru – część północna LGD to obszar w większym stopniu ukierunkowany na rolnictwo, a południa na turystykę. Jednak jak zauważają dbałość o potencjał społeczny jest podobny w każdej z gmin i wspólnota potrzeb jest tym co łączy wszystkie części obszaru LGD.

6.2. Ocena wpływu na kapitał społeczny

Członkowie Zarządu jak i pracownicy biur LGD dostrzegają ogromny wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne.

Środki trafiają do zaangażowanych stowarzyszeń (Strażacy, osp, orkiestry, zespoły) i przeznaczane są na inicjatywy wspierające zachowanie dziedzictwa kulturowego (zakup

strojów, garnków przez koła gospodyń wiejskich). Realizacja projektów sprzyja budowaniu zaufania społecznego, a mieszkańcy angażują się w przedsięwzięcia w wysokim stopniu. Jak zauważają pracownicy biura LGD występują różnice w poziomie współpracy i w poziomie zaangażowania mieszkańców pomiędzy gminami. W niektórych miejscach współpraca jest trudniejsza, ale poprzez takie inicjatywy jak warsztaty, kursy, szkolenia aktywność wzrasta, a mieszkańcy chętniej kontaktują się ze sobą. Pracownicy LGD zgodni są co do tego, że warto tę aktywność stale pobudzać, ponieważ przynosi to realne efekty. Członkowie Zarządu ponadto uważają, że popularyzacja wiedzy o środkach, dzielenie się dobrymi praktykami, nagłaśnianie efektów realizowanych projektów to działania, które w istotny sposób wspierają rozwój kapitału społecznego.

6.3. Przedsiębiorczość

Oceniając wpływ realizacji LSR na rozwój przedsiębiorczości w regionie LGD „Pogórze Przemysko Dynowskie” członkowie Zarządu wskazują, że na otwarcie, jak i rozwój firm w regionie przeznaczono duże środki, co pozwoliło na wspieranie przedsiębiorczości. Jako przykłady podano doposażenie zakładu opiekuńczo leczniczego, zakup maszyn do obróbki drewna i inne cenne projekty. Pracownicy biura LGD wskazują, że 8 firm wspartych 2016 roku dalej działa, a w przypadku wniosków na premię jedynie dwukrotnie zawieszono działalność. Pozostali beneficjenci po dwóch latach od otwarcia działalności interesują się możliwościami otrzymania wsparcia na rozwój, ponieważ chcą zatrudniać nowych pracowników. Jednocześnie, jak zauważają przedstawiciele biura LGD potrzeby w regionie, zamieszkałym przez 43 tys. mieszkańców są bardzo duże, a więc wsparcie otrzymane i efektywnie wykorzystane do tej pory może nie zawsze być zauważalne dla wszystkich mieszkańców. Potwierdzają to wyniki ankiet wśród mieszkańców – duża część odpowiedzi „trudno powiedzieć” wybierana przez ankietowanych w odniesieniu do różnych stwierdzeń, wskazuje na to, że mieszkańcy mogą dostrzegać zmiany w regionie, jednak szersze potrzeby jeszcze nie są w pełni zaspokojone, ze względu na ich skalę. Przedstawiciele biura LGD odnotowują ponadto, że nie z wszystkich gmin w równym stopniu mieszkańcy zgłaszają się do naborów – analizując przyczyny tego zjawiska, biorą pod uwagę słabszą promocję lub niskie zainteresowanie, a także migracje zarobkowe, z powodu których aktywni i zaangażowani mieszkańcy szukają pracy poza granicami województwa podkarpackiego lub nawet poza granicami kraju. Gmina Rokietnica w ramach której mieszkańcy mniej chętnie korzystali z oferowanego wsparcia położona jest na ścianie wschodniej, a zatem jej mieszkańcy często opuszczają miejsce zamieszkania w poszukiwaniu zarobku. Potwierdzają to częściowo dane z GUS nt. migracji – w 2020 roku gmina ta była na drugim miejscu z całego obszaru LGD, pod kątem ujemnego salda migracji. Analizując perspektywę wspierania przedsiębiorczości na przyszłość członkowie Zarządu wskazują, że najbliższe miesiące mogą być trudne ze względu na sytuację geopolityczną, finansową, społeczną, jednak kolejne

miesiące i lata powinny przynieść perspektywę stabilizacji, rozwoju i możliwości inwestowania, szczególnie w obszarze innowacyjności. Lata 2024-2028 w opinii członków Zarządu miałyby być okresem rozwoju i odbudowy.

6.4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe

W ocenie Zarządu, jak i przedstawicieli biura LGD LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego. W swoich wypowiedziach członkowie Zarządu podkreślają bogactwo historyczne, zasoby kulturowe, przyrodnicze regionu, określając je jako bardzo ważny potencjał. Ślady na terenach sięgają epoki brązu, obecne są również zabytki architektury drewnianej, o które szczególnie warto się troszczyć. Ponadto w regionie występują chronione rośliny, gatunki ptaków, a tereny przyrodniczo turystyczne są bardzo atrakcyjne. Odczuwalny jest wzrost ruchu turystycznego w regionie, turyści odwiedzają cerkiew grekokatolicką, skansen i muzeum w Markowej, miejsce urodzenia J.I. Krasickiego w Dubiecku, dwory szlacheckie. Jest to potencjał regionu, który LSR już do tej pory wspierała, jednak w dalszej perspektywie warto w jeszcze większym stopniu promować, rozwijać turystykę w regionie. W opinii pracowników LGD wpływ LSR na kulturę i turystykę widać przede wszystkim w zakresie rozwoju stowarzyszeń, zespołów, kapel ludowych, które dzięki projektom mogły doposzążyć swoje siedziby, zakupić stroje, instrumenty, nagrać płyty, ale i częściej brać udział w imprezach, konkursach, a poprzez to promować swój repertuar. Ważne z perspektywy projektu było również wsparcie świetlic, rozwój infrastruktury pod kulturę (miejsca spotkań seniorów, młodzieży), dofinansowanie wyposażenia, modernizacje i wymiany.

Pracownicy biura LGD, jak i członkowie Zarządu są zgodni, co do konieczności dalszego dofinansowania turystyki w obszarze infrastruktury, gospodarki wodno-ściekowej, udostępniania obiektów, zabytków, wyposażenia wiat, budowy toalet i innych.

6.5. Grupy defaworyzowane

W opinii członków Rady w ramach LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane a realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup. Wiele wniosków uwzględniało grupy defaworyzowane co było dodatkowo punktowane. Ponadto obserwowano składanie wniosków na premie przez osoby bezrobotne i w wielu przypadkach otrzymywały one dofinansowanie. Na przyszłość warto kontynuować premie na nową działalność jak i jej rozwój.

6.6. Innowacyjność

Jak zauważają przedstawiciele Rady każde otwarcie działalności było w pewnym sensie innowacją - mieszkańcy regionu powoli przekonują się do tego, że warto się odważyć i sięgać po wsparcie. Spora część projektów realizowanych w ramach LSR była innowacyjna, za przykład członkowie Rady podają zakup nowoczesnych maszyn takich jak wyciągi do budowy dachu, czy profesjonalnego sprzętu fotograficznego. W ocenie przedstawicieli LGD warto w dalszym ciągu pobudzać mieszkańców do wprowadzania nowych innowacyjnych usług i produktów.

6.7. Projekty współpracy

Realizacja projektów współpracy w ocenie pracowników biura LGD przebiegała bezproblemowo, a efekty projektów nadal służą mieszkańcom. Poza walorem przydatności dla mieszkańców oraz promocji regionu wszystkie trzy projekty w ocenie przedstawicieli biura LGD służyły również pogłębieniu współpracy, komunikacji, wymiany doświadczeń pomiędzy partnerami, co wróży efektywną realizację kolejnych projektów na przyszłość. W ramach projektów współpracy zrealizowano budowę siłowni zewnętrznych (7 w LGD „Pogórze Przemysko-Dynowskie”, 6 u partnera i 16 u drugiego partnera). Innowacją w ramach tych projektów był montaż lamp pozwalających na uprawianie aktywności sportowej po zmroku. Drugim projektem współpracy była i jest wystawa na targach, również realizowana z sukcesem.

6.8. Ocena funkcjonowania LGD

Zgodnie z opinią członków Zarządu oraz Rady sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR. Wysoko oceniana jest współpraca pomiędzy samorządami, a wypracowane formuły komunikacji, wymiany doświadczeń, dzielenia się wiedzą, rozwiązywania problemów pozwalają na efektywne i sprawne działanie.

Wysoko oceniana jest również skuteczność i efektywność działań informacyjnych, animacyjnych, promocyjnych, doradczych realizowanych przez przedstawicieli biura LGD. W odczuciach Zarządu pomimo niepewnych czasów dotychczasowe doświadczenia dają nadzieję, że wspólnie z przedstawicielami biura LGD możliwe jest poradzenie sobie z wyzwaniami jakie niesie ze sobą przyszłość.

Omawiając możliwe zmiany, jakie należałoby wprowadzić w działaniach LGD, by skuteczniej realizowała LSR Zarząd wskazuje na zwiększenie środków, co pozwoliłoby na rozbudowanie biura, rozwój działalności, rozwój LGD, realizację większej liczby projektów. Pracownicy uważają, że warto przyrzeć się organizacji doradztwa, aby przebiegało jeszcze sprawniej. Zdarzają się bowiem sytuacje, w których przychodzą mieszkańcy, którzy nie korzystają z doradztwa a jedynie sprawiają wrażenie, jakby zależało im na otrzymaniu punktów.

Omawiając skuteczne sposoby doradztwa pracownicy biura wskazują na spotkania przed naborami które stwarzają możliwości zadawania pytań, a także indywidualne spotkania konsultacyjne w celu wsparcia w uzupełnieniu dokumentacji. W opinii pracowników biura LGD mieszkańcy chętnie korzystali z pomocy biura, czując, że mogą otrzymać pomoc której potrzebują.

Różnice pomiędzy wnioskami w ramach których udzielono doradztwa lub nie była widoczna, na korzyść tych pierwszych. Omawiając szkolenia pracownicy biura LGD podkreślali, że każde ze szkoleń odpowiadało na aktualne potrzeby i nie zdarzyła się sytuacja w której brakowało możliwości przeszkolenia się w temacie, którego potrzebowano. Odnosząc się do planu komunikacji -pracownicy przyznali, że był on przejrzysty, jasny i efektywny. Realizacja planu w ich odczuciu nie sprawiała problemów. Oceniając skuteczność działań komunikacyjnych pracownicy biura LGD podkreślali, że najbardziej sprawdziły się działania aktywizacyjne, takie jak warsztaty, konkursy. Świadczy to o gotowości mieszkańców do udziału w spotkaniach. Zarówno działania aktywizacyjne jak i spotkania informacyjne przed naborami to jedno z ważniejszych form komunikacji, które warto kontynuować w przyszłości. Ważne były również możliwości publikacji artykułów sponsorowanych.

6.9. Ocena procesu wdrażania

W ocenie pracowników biura LGD realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem o czym świadczą m.in. otrzymane premie i bonusy za wysoki poziom realizacji wskaźników. W odczuciu pracowników biura LGD procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów, a ponadto obserwowano rozwój kompetencji beneficjentów – na przestrzeni czasu można było dostrzec, że błędy nie były powielane, beneficjenci pisali coraz lepsze wnioski.

W ocenie członków Rady przyjęte kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR.) Są one jednoznaczne i obiektywne. Zarówno członkowie Zarządu, jak i pracownicy biura LGD uważają, że przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach. Omawiając nabory pracownicy przyznali, że zainteresowanie premiami na założenie lub rozwój działalności było dwukrotnie większe niż możliwości przyznania środków. Doceniono również proaktywność grantobiorców, którzy chętnie startowali do naborów. W ramach 6 naborów wsparcie otrzymało 57 organizacji. Przedstawiciele biura LGD doceniają porozumienie i komunikację

pomiędzy gminami na temat potrzeb i planów Problemy z naborami dotyczyły projektów związanych z modernizacją dróg, co związane było z trudnościami w zakresie spraw własnościowych (jeśli droga nie jest publiczna to nie może być modernizowana w ramach projektu).

6.10. Wartość dodana podejścia LEADER

Członkowie Rady wysoko oceniają komunikację pomiędzy różnymi stronami programu. Jednostki samorządów terytorialnych, przedsiębiorcy, stowarzyszenia, koła gospodyń wiejskich, biuro LGD zdaniem członków Rady bardzo profesjonalnie i efektywnie współpracują ze sobą, dzieląc się wiedzą, przekazując niezbędne informacje. Dzięki temu stworzony potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany, co można zaobserwować choćby na przykładzie poprawiającej się aktywności mieszkańców i beneficjentów. Dostrzegalna jest większa dbałość o wypracowane efekty, użytkowane miejsca.

Ponadto według członków Rady projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i przyczyniają się do jego wzmocnienia a przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR. Jako przykład członkowie Rady podają np. budowę drogi, przy której modernizowana jest świetlica, co kompleksowo rozwiązuje problem dostępności dla mieszkańców.

Omawiając kierunek zmian na przyszłość w zakresie funkcjonowania LGD członkowie Rady przede wszystkim wskazują, aby stowarzyszenia LGD mogły działać jak najdłużej ponieważ są blisko mieszkańców, znają ich potrzeby, są na miejscu więc daje to komfort mieszkańcom w zakresie starania się o wsparcie. Drugim postulatem jest zwiększenie środków dla LGD aby można było realizować jeszcze więcej projektów.

7. Podsumowanie. Wnioski i rekomendacje

1. LGD „Pogórze Przemysko -Dynowskie” reagowała na wskazane w LSR problemy obszaru LGD i tym samym tworzyła odpowiednie warunki do jego rozwoju. Udało się w konsekwencji zrealizować sporo przedsięwzięć związanych z przedsiębiorczością, rozwojem turystyki, aktywizacją społeczności. Nie ma większych obaw co do realizacji założonych wskaźników.

2. Analiza danych GUS, wyników badań ankietowych wśród mieszkańców i beneficjentów, a także opinii prezentowanych przez Zarząd, Radę i pracowników biura LGD wskazuje na poprawę sytuacji w regionie w różnorodnych obszarach, w wyniku realizacji strategii.

3. Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców LGD „Pogórze Przemysko -Dynowskie” na temat odczuwania poprawy sytuacji w regionie w obszarach: przedsiębiorczości, aktywizacji i kapitału społecznego oraz turystyki i rekreacji na przestrzeni ostatnich 5 lat wskazują, że część mieszkańców dostrzega zmiany oraz poprawę sytuacji w wybranych aspektach. Uwagę zwraca natomiast duża grupa ankietowanych nie określająca jednoznacznie swoich odczuć (spora liczba wybieranych odpowiedzi „trudno powiedzieć” w odniesieniu do niemal każdego ze stwierdzeń). Próbuąc zrozumieć to zjawisko, można postawić hipotezę, że skala potrzeb mieszkańców przewyższa dotychczasowe możliwości wsparcia, a zatem dostrzegają oni zmiany lecz nadal odczuwają potrzeby dalszego rozwoju regionu.

4. Wspieranie i aktywizacja mieszkańców, w tym osób reprezentujących grupy defaworyzowane wskazane było w strategii, jako jedno z istotniejszych działań na rzecz poprawy sytuacji w regionie. Choć dane wskazują na trend poprawy w odniesieniu do zmniejszania się bezrobocia, wzrostu przedsiębiorczości mieszkańców, czy zmniejszającego się ubóstwa, uwagę zwracają niejednoznaczne dane na temat migracji oraz na temat zmian w strukturze ludności (spadek liczebności osób w wieku produkcyjnym w większości gmin, przyrost ludności w wieku poprodukcyjnym) Warto wobec tego kontynuować działania wspierające osoby defaworyzowane w odnalezieniu się na rynku pracy. Skierowanie dla tych osób szerokiej oferty szkoleniowej, edukacyjnej, organizacja kursów, warsztatów aktywizujących, ułatwiających odnalezienie się na rynku pracy, a także dofinansowanie dla poszerzania działalności gospodarczej w celu zwiększania zatrudniania w regionie, to działania które wydają się adekwatne w kontekście opisywanych trudności.

5. W celu pobudzenia aktywności społecznej zdaniem pracowników LGD warto intensyfikować takie inicjatywy jak warsztaty kursy szkolenia, ponieważ bezpośrednio sprzyja to wzrostowi aktywności mieszkańców, pobudza ich zaangażowanie, sprzyja promocji biura LGD, ułatwia komunikację, motywuje do starania się o środki.

6. Członkowie Zarządu uważają, że popularyzacja wiedzy o środkach, dzielenie się dobrymi praktykami, nagłaśnianie efektów realizowanych projektów to działania, które w istotny sposób wspierają rozwój kapitału społecznego.

7. Omawiając kierunek zmian na przyszłość w zakresie funkcjonowania LGD członkowie Rady przede wszystkim wskazują aby stowarzyszenia LGD mogły działać jak najdłużej ponieważ są blisko mieszkańców, znają ich potrzeby, są na miejscu więc daje to komfort mieszkańcom w zakresie starania się o wsparcie. Drugim postulatem jest zwiększenie środków dla LGD aby można było realizować jeszcze więcej projektów.

8. Omawiając możliwe zmiany, jakie należałoby wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR Zarząd wskazuje na zwiększenie środków, co pozwoliłoby na rozbudowanie biura, rozwój działalności, rozwój LGD, realizację większej liczby projektów. Pracownicy uważają, że warto przyrzeć się organizacji doradztwa, aby przebiegało jeszcze sprawniej.

9. Jak wskazują autorzy LSR region objęty LGD „Pogórze Przemysko -Dynowskie” obejmuje tereny potencjalnie atrakcyjne turystycznie a także wartościowe ze względu na historię, przyrodę, obiekty zabytkowe, zasoby naturalne, ekologiczne i czyste tereny upraw, służące promowaniu lokalnej żywności. Wydaje się zatem, że w obszarze turystyki jest jeszcze przestrzeń do rozwoju pozwalającego nie tylko na wykorzystanie i wypromowanie walorów regionu, ale i na aktywizację mieszkańców na rzecz uatrakcyjniania gmin LGD „Pogórze Przemysko -Dynowskie”. Warto więc zastanowić się w jaki sposób, jakie zachęty ułatwiłyby mieszkańcom włączenie się w inicjatywy związane z promocją i rozwojem turystyki w regionie.

10. Jak wskazywali przedstawiciele biura LGD, zaangażowanie mieszkańców i ich gotowość do starania się o wsparcie nie było równe w gminach (jako przykład podawano gminę Rokietnica, której mieszkańcy wykazywali niższe zainteresowanie możliwością pozyskania środków).

W gminie tej w 2020 roku odnotowano najniższy wzrost liczby podmiotów gospodarki na 10 tys. mieszkańców, co potwierdza obserwacje przedstawicieli biura LGD. Warto wobec tego przeanalizować jeszcze dogłębniej jakie są problemy i jakie potrzeby mieszkańców tej gminy, jakie działania promocyjne w największym stopniu pozwalają na dotarcie do tej grupy, jakie są możliwe przyczyny niższej aktywności i niższego zainteresowania rozwojem we współpracy z LGD. Dogłębna analiza tych obszarów powinna pozwolić na opracowanie jeszcze trafniejszych metod aktywizacji mieszkańców tego regionu.

11. W badaniach ankietowych mieszkańcy najczęściej wskazywali na potrzebę dofinansowania trzech obszarów. Zdaniem największej grupy badanych (93%) dofinansowania wymagają obiekty infrastruktury społecznej (świetlice i miejsca spotkań). W opinii badanych warto również dofinansować działalność organizacji pozarządowych –

w odniesieniu do tego punktu udzielono 87% odpowiedzi twierdzących. Na trzecim miejscu pod kątem odsetka odpowiedzi twierdzących znalazło się tworzenie nowych miejsc pracy – aż 85% badanych uważa, że konieczne jest dofinansowanie tego obszaru. Wydaje się więc, że pomimo włączenia każdego z obszarów w strategię rozwoju oraz odczuwalnych przez mieszkańców korzystnych zmian, jakie zaszły w minionych latach, mieszkańcy nadal odczuwają pewne deficyty i deklarują potrzeby wsparcia w tym zakresie.

12. Członkowie Zarządu wskazują na obszar projektów związanych z turystyką, co sprzyjałoby rozwojowi regionu. Istotne z perspektywy Zarządu wydaje się również poszerzenie współpracy ze stowarzyszeniami, których przedstawiciele mają większy kontakt z mieszkańcami, co pozwala im w jeszcze większym stopniu poznać specyfikę ich problemów i potrzeb.

8. Spis tabel i wykresów

Tabela 1 Ludność w gminach wchodzących w skład LGD; źródło: dane GUS	11
Tabela 2 Wskaźniki G dla gmin wchodzących w skład LGD; źródło: dane GUS.....	12
Tabela 3 Wydatki gmin na 1 mieszkańca, źródło: dane GUS.....	14
Tabela 4 Wybrane dane gmin obszaru LGD w roku 2020, źródło: dane GUS	15
Tabela 5 Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD; źródło: dane GUS	17
Tabela 6 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym; źródło: dane GUS.....	18
Tabela 7 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym; źródło: dane GUS.....	19
Tabela 8 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców; źródło: dane GUS	20
Tabela 9 Ludność gmin w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym; źródło: dane GU	24
Tabela 10 Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD; źródło: dane GUS	25
Tabela 11 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności; źródło: dane GUS.....	26
Tabela 12 Turystyczne obiekty noclegowe w gminach – stan w dniu 31 lipca poszczególnych lat; źródło: dane GUS.....	29
Tabela 13 Zmiany w LSR; źródło: dane na podstawie raportu z monitoringu i ewaluacji LGD	32
Tabela 14 Historia naborów; źródło: dane na podstawie raportu z monitoringu i ewaluacji LGD	35
Tabela 15 Postęp rzeczowy; źródło: dane na podstawie raportu z monitoringu i ewaluacji LGD	40
Tabela 16 Postęp finansowy; źródło: dane na podstawie sprawozdania rocznego LGD	51
Tabela 17 Projekty współpracy; źródło: dane na podstawie raportu z monitoringu i ewaluacji LGD ..	63
Tabela 18 Projekty poza RLKS ; źródło: dane na podstawie raportu z monitoringu i ewaluacji LGD....	66
Tabela 19 Doradztwo udzielane przez biuro LGD; źródło: dane na podstawie raportu z monitoringu i ewaluacji LGD	68
Tabela 20 Szkolenia pracowników LGD; źródło: dane na podstawie raportu z monitoringu i ewaluacji LGD	71
Tabela 21 Szkolenia członków organów LGD; źródło: dane na podstawie raportu z monitoringu i ewaluacji LGD	72
Tabela 22 Działania komunikacyjne; źródło: dane na podstawie raportu z monitoringu i ewaluacji LGD	74
Tabela 23 Ocena wsparcia ze strony LGD w zakresie składania i realizacji projektu; źródło: dane na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego	79
Wykres 1 Wskaźniki G dla gmin wchodzących w skład LGD; źródło: dane GUS.....	13
Wykres 2 Wydatki gmin na 1 mieszkańca, źródło: dane GUS	14
Wykres 3 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym; źródło: dane GUS.....	19

Wykres 4 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców; źródło: dane GUS.....	20
Wykres 5 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności; źródło: dane GUS	27
Wykres 6 Ocena zmian jakie zaszły w gminie w ciągu ostatnich 5 lat – przedsiębiorczość; źródło: badania ankietowe prowadzone przez LGD.....	41
Wykres 7 Ocena zmian jakie zaszły w gminie w ciągu ostatnich 5 lat –kultura i rekreacja; źródło: badania ankietowe prowadzone przez LGD.....	42
Wykres 8 Ocena zmian jakie zaszły w gminie w ciągu ostatnich 5 lat – aktywizacja mieszkańców; źródło: badania ankietowe prowadzone przez LGD.....	43
Wykres 9 Ocena obszarów wymagających dofinansowania w gminach; źródło: badania ankietowe prowadzone przez LGD.....	44
Wykres 10 Stopień korzystania z efektów działań podejmowanych w ciągu ostatnich 5 lat przez LGD; źródło: badania ankietowe prowadzone przez LGD.....	45
Wykres 11 Sposoby docierania informacji na temat LGD; źródło: badania ankietowe prowadzone przez LGD.....	75
Wykres 12 Sposoby docierania informacji o naborze wniosków w LGD; źródło: badania ankietowe prowadzone przez LGD.....	76
Wykres 13 Ocena procesu informowania o możliwości pozyskania środków; źródło: badania ankietowe prowadzone przez LGD.....	77
Wykres 14 Ocena wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku; źródło: badania ankietowe prowadzone przez LGD.....	78
Wykres 15 Ocena wsparcia ze strony LGD na etapie realizacji projektu; źródło: badania ankietowe prowadzone przez LGD.....	80
Rysunek 1 Mapa obszaru LGD; źródło: LSR	10

9. Aneksy tworzone w toku realizacji badania

Ankieta dla mieszkańców obszaru LGD

Prosimy o wypełnienie krótkiej ankiety dotyczącej efektów funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania. Ankieta jest anonimowa, co znaczy, że nie gromadzimy żadnych danych, które mogą pozwolić na identyfikację osób ją wypełniających. Wypełnienie ankiety trwa 10 minut.

Z góry dziękujemy za pomoc!

1. Czy w gminie, w której Pan/i mieszka zaszły w ciągu ostatnich 5 lat wymienione poniżej zmiany? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Mieszkańcy mieli większy wpływ na to, co dzieje się w gminie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawiła się sytuacja na rynku pracy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Powstały nowe firmy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Pojawiły się nowe formy wsparcia dla ludzi młodych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Podejmowano inicjatywy, których celem było wsparcie osób starszych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Zwiększyła się liczba inicjatyw służących kultywowaniu lokalnej tradycji	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawiły się relacje pomiędzy mieszkańcami	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Zwiększył się ruch turystyczny	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawił się stan zabytków	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Pojawiły się nowe formy spędzania wolnego czasu	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawił się stan infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Zwiększyła się liczba wydarzeń kulturalnych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Przestrzeń publiczna stała się bardziej estetyczna	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie

2. Proszę wyobrazić sobie, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale środków finansowych w gminie, w której Pan/i mieszka. Które z wymienionych obszarów wymagają dofinansowania?

Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Promocja obszaru	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
------------------	------------------	------------	-------------------	------------	------------------

Oferta kulturalna	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Infrastruktura sportowa	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Drogi	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Infrastruktura społeczna (świetlice, miejsca spotkań)	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Szkolenia i warsztaty dla mieszkańców	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Działalność organizacji pozarządowych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Tworzenie nowych miejsc pracy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Opieka nad osobami starszymi	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Wsparcie dla istniejących firm	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Dofinansowanie dla osób planujących założyć firmy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie

3. Czy słyszał Pan/i o Lokalnej Grupie Działania? Proszę wybrać 1 odpowiedź.

Tak Proszę przejść do pytania nr 4.

Nie Proszę przejść do pytania nr 5.

4. W jaki sposób docierały do Pana/i informacje dotyczące Lokalnej Grupy Działania. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Czytałem/am publikacje w prasie na temat działalności LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stronę internetową LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czytałem/am informacje o LGD na stronie gminy	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stoiska LGD podczas imprez lokalnych lub festynów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się o działalności LGD od znajomych i/lub rodziny	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z tablic informacyjnych, billboardów i plakatów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z wydawanych przez LGD publikacji i/lub materiałów promocyjnych	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Uczestniczyłem w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych organizowanych przez LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem profil LGD na Facebooku	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

5. Czy korzystał/a Pan/i z efektów działań podejmowanych w ciągu ostatnich 5 lat przez LGD działające na terenie gminy, w której Pan/i mieszka? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Czy korzystał/a Pan/i z infrastruktury, której powstanie bądź modernizacja były dofinansowane ze środków LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniach organizowanych w ramach projektów dofinansowanych przez LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czy brał/a Pan/i udział w spotkaniach organizowanych przez LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czy uczestniczył/a Pan/i w imprezach lokalnych dofinansowanych ze środków LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

6. Proszę wskazać, w którym przedziale wiekowym się Pan/i mieści. Proszę wybrać 1 odpowiedź.

18-25 lat

26-35 lat

36-45 lat

46-55 lat

56-65 lat

66 lat lub więcej

7. Proszę podać swoją płeć. Proszę wybrać 1 odpowiedź.

Kobieta

Mężczyzna

Wolę nie podawać.

Ankieta dla beneficjentów

Prosimy o wypełnienie krótkiej ankiety dotyczącej funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania. Ankieta jest anonimowa, co znaczy, że nie gromadzimy żadnych danych, które mogą pozwolić na identyfikację osób ją wypełniających. Wypełnienie ankiety nie powinno zająć więcej niż 10 minut.

Ankieta powinna zostać wypełniona przez osobę, która jest lub była realizatorem projektu wspartego przez Lokalną Grupę Działania (np. polegającego na założeniu działalności gospodarczej). W przypadku, gdy beneficjentami wsparcia był podmiot (Urząd Gminy, Ośrodek Kultury, Organizacja Pozarządowa, OSP, KGW), ankieta powinna zostać wypełniona przez osobę, która w ramach danego podmiotu była bezpośrednio zaangażowana w realizację dofinansowanego projektu.

Z góry dziękujemy za pomoc!

W jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”? (proszę zaznaczyć 1 odpowiedź)

Zdecydowanie zgadzam się

Raczej zgadzam się

Trudno powiedzieć

Raczej nie zgadzam się

Zdecydowanie nie zgadzam się

W jaki sposób docierały do Pana/i informacje o naborze wniosków w Lokalnej Grupie Działania?

Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Czytałem/am publikacje w prasie na temat działalności LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stronę internetową LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czytałem/am informacje o LGD na stronie gminy	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stoiska LGD podczas imprez lokalnych lub festynów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się o działalności LGD od znajomych i/lub rodziny	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z tablic informacyjnych, billboardów i plakatów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z wydawanych przez LGD publikacji i/lub materiałów promocyjnych	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Uczestniczyłem/am w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych organizowanych przez LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am profil LGD na Facebooku	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

Dlaczego zdecydował/a się Pan/i (lub podmiot reprezentowany przez Pana/ią) na złożenie wniosku o przyznanie pomocy finansowej do LGD? *Proszę wybrać jedną odpowiedź, która najlepiej opisuje główny powód złożenia wniosku do LGD.*

Było to jedyne dostępne źródło finansowania mojego projektu

Nie otrzymałem/am dofinansowania z innych środków/innego programu

Chciałem/am skorzystać z nadarzającej się okazji otrzymania środków

Zostałem/am zachęcony/a do złożenia wniosku przez LGD

Na moją decyzję wpłynęła możliwość skorzystania z doradztwa w biurze LGD

Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielane przez LGD na etapie składania wniosku? *Proszę ocenić w jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniami opisującymi wsparcie na tym etapie. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.*

Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Udzielone porady były przydatne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Proszę wskazać, w jakim zakresie korzystał/a Pan/i ze wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Wsparcie polegające na udzieleniu informacji o możliwości uzyskania dofinansowania dla mojego projektu	Tak	Nie
Wsparcie w zapoznaniu się z zasadami uzyskania dofinansowania	Tak	Nie
Wsparcie polegające na wskazaniu prawidłowych wzorów wniosków i instrukcji do nich	Tak	Nie
Wsparcie w zakresie ustalenia koncepcji projektu aby spełniał kryteria wynikające z LSR	Tak	Nie
Porady w zakresie wypełniania dokumentów niezbędnych do złożenia wniosku	Tak	Nie
Wyjaśnienie szczegółowych zasad oceny wniosków	Tak	Nie

Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielane przez LGD na etapie realizacji projektu? Proszę ocenić w jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniami opisującymi wsparcie na tym etapie. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Udzielone porady były przydatne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielane przez LGD na etapie rozliczenia projektu? Proszę ocenić w jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniami opisującymi wsparcie na tym etapie. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
---	--------------------------	--------------------	-------------------	------------------------	------------------------------	--

Udzielone porady były przydatne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Czy obecnie pozostaje Pan/i w kontakcie z LGD? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Uczestniczę w spotkaniach organizowanych przez LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Kontaktuję się telefonicznie z przedstawicielami LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czytam komunikaty na stronie internetowej LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Mam osobisty kontakt z przedstawicielami LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Kontaktuję się w inny sposób	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Nie mam z LGD żadnego kontaktu	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

Czy brał/a Pan/i lub organizacja którą Pan/i reprezentuje udział w tworzeniu LSR? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź.

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Kto był głównym odbiorcą efektów Pani/a projektu/ projektów? Proszę wybrać jedną odpowiedź, która najlepiej opisuje Pana/i projekt.

Ja i moja rodzina

Moja organizacja

Ogół mieszkańców gminy/ obszaru LGD

Turyści

Przedsiębiorstwa

Inne

Proszę ocenić poniższe stwierdzenia dotyczące składania i realizacji projektu przy wsparciu LGD. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Procedury wyboru wniosków o dofinansowanie w LGD były dla mnie czytelne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Kryteria wyboru wniosków były dla mnie jednoznaczne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Kryteria wyboru wniosków pozwalały na wybór najlepszych projektów	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
LGD w wystarczającym stopniu informowała o możliwości pozyskania środków	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Jeśli będzie to możliwe, w przyszłości chciałbym/łabym ponownie skorzystać ze wsparcia LGD	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Czy na etapie przygotowania, realizacji lub rozliczania projektu pojawiły się jakieś problemy wpływające negatywnie na jego przebieg bądź rezultaty?

Tak *Proszę odpowiedzieć na następujące pytanie.*

Nie ***Dziękujemy za wypełnienie ankiety!***

Jakie to były problemy? *Na pytanie odpowiadają tylko osoby, które w poprzednim pytaniu wybrały odpowiedź „Tak”. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.*

Problemy bezpośrednio związane z przedmiotem projektu (np. problemy wynikające z branży w której działa przedsiębiorca, odbiorcami działań NGO lub uzgodnieniami dotyczącymi przebiegu tras rowerowych w projekcie gminnym)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy finansowe (np. z wypłatą dofinansowania, kredytem na realizację zadania, zmiennością cen w czasie realizacji zadania względem wpisanych we wniosku)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy formalno-prawne	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy personalne (np. z pracownikami, członkami/ partnerami itp.)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy z terminową realizacją harmonogramu (opóźnienia itp.)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Trudność w dostępie do informacji na temat składania, realizacji lub rozliczenia projektu	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy wynikające z wprowadzenia w Polsce stanu pandemii	Tak	Trudno powiedzieć	Nie